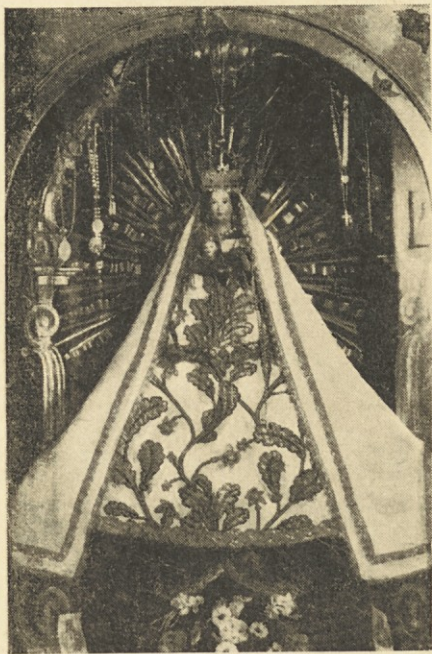

DUHOVNO ŽIVLJENJE

LA VIDA ESPIRITUAL

D 59964

JULIJ 1954

Zgoraj: Najvišje ležeča slovenska cerkev (Marija na Kamnu) stoji na Dobraču (2166 m), kjer se vrši vsako leto 25. julija in 25. avgusta služba božja; odtod je najveličastnejši razgled po ožji domovini našega škofa. — **Spodaj:** Pogled od Božjega groba proti Peci, pod katere vzhodjem je rojstni kraj Prezvzišent ga

DUHOVNO ŽIVLJENJE

LA VIDA ESPIRITUAL

V MARIJANSKEM LETU 1954

L. XXII.

JULIJ

ŠTEV. 7

OB SREBRNEM JUBILEJU

DR. IVAN AHČIN, Buenos Aires

Srebrni velikoduhovniški jubilej našega ljubljenelega škofa, prevzvišenega gosпода dr. Gregorija Rožmana, ki se ga v teh dneh spominjamo, bodo verni katoliški Slovenci spremljali še z večjim srčnim veseljem in globoko hvaležnostjo, kakor pa so lani slavili 70-letnico njegovega življenjskega jubileja. Umljivo. Kajti petindvajset let škofovstva našega nadpastirja je istočasno nad vse pomemben jubilej tudi za ljubljansko škofijo in njene škofljane, ki so imeli srečo, imeti v zadnjem četrstoletju tako izredno velikega škofa.

Kakor sveti papež Pij X., ki je letos dosegel čast oltarja in ki se je na vse kriplje prizadeval, da bi ne bil za papeža izvoljen in je kardinalski zbor kleče

prosil ter rotil, naj ga vendar ne volijo, ker je nevreden in nesposoben „in bo kot papež vse pokvaril,“ — tako je tudi naš visoki jubilant vse storil, da ne bi izbira za Jegličevega naslednika njega zadela, ker je tako skromno in ponižno mislil o sebi. Branil se je, a sedaj vemo, da je bil poklican. „Nihče naj si ne vzame te časti, razven tisti, ki je v to poklican!“ (Hebr 5, 4). Kako resnično je bil poklican, vsakdo danes spozna, ko je pred nami očitno delo in življenje njegovih petindvajsetih škofovskih let. Kajti ko bi ne bil od Boga izbran, bi po človeško ne zmož delal, ki ga je opravil in bi zlasti ne zmožel križa, ki mu je z visoko službo bil naložen.

Ne vemo, če smo imeli v naši narodni

Naslovna stran: Kip Matere božje v glavnem oltarju znamenite slovenske božjepotne cerkve v Velesovem na Gorenjskem. — Glej tozadeven opis velesovske božje poti, ki ga je napisal dr. Marijan Marolt.

preteklosti kaj škofov, ki bi le nekako službeno predstavljali cerkveno oblast nad verniki. Težko. Kajti mesto onega, ki nosi Kristusovo postavo, in to je križ, — je pred ljudstvom in za ljudstvom. Škofu na njegovem visokem mestu je naložena odgovornost, ki je z nikomur ne more deliti in žrtve, ki jih mora sam osamel prenašati in ki jih drugi komaj slutimo.

Ko je naš Prevzvišeni v svojem škofovskem geslu govoril o „težini križa“, se torej ni mogel motiti. Toda, da bo ta teža križa tako velika, kdo bi mogel slutiti.

Kar strah nas je ob misli, kako mu je bilo odvzeto vse, kar bi mu po človeško moglo nuditi zadoščenje za delo, opravljeno s tako težkimi žrtvami. Naj bodo naporji še tolikšni, se po končanem delu človeku duša olajša in srce razveseli, ko vidi uspehe in sadove svojega truda. A naš nadpastir tudi te tolažbe za svoj srebrni škofovski jubilej nima. Njega preizkuša Bog kakor dela le s svetniki. Povedel ga je na Kalvarijo in pusti, da tamkaj ostane. Med tem, ko živi v tujini in pregnanstvu, vlada na slovenski zemlji brezbožni komunizem in skuša uničiti vso krščansko versko tradicijo med našim narodom.

Bridka resnica je ta slika; kdo bi mogel osporavati njeno resničnost? Pa vendar! Ali ne bi mogli v naš spominski šopek za 25 letni jubilej našemu škofu povezati še kaj drugega, kakor le pasijonke in pelin-rože? Kako ne! Imamo marsikaj povedati, kar pravkar podano mračno sliko močno osvetli in more razveseliti tako naša srca kakor biti v tolažbo našemu ljubljenemu jubilarntu.

Najprej bi radi povedali, da je prav trpljenje bilo, ki je našega škofa najbolj približalo našim srcem. In to ne samo po splošno veljavnem zakonu, da so simpatije plemenitih ljudi vedno na strani trpečega. Tudi zato, ker vidimo, da nosi z vedrim obrazom vse to, kar mi in še več. Prenaša iste skrbi, isto tujinstvo,

isto pomanjkanje, pa še mnogo več, ker ga je skrb za nas vse, doma in v zamejstvu. Mislimo, da je le tako mogel prenesti težo lastnega križa, ker je vedno bolj mislil na križe in težave drugih kakor pa na lastne. Ljubezen rodi ljubezen. Simbolična slika škofa, ki smo se ga od otroških let predstavljali kakor sv. Miklavža, je seveda močno splahnela. Nadomestila jo je druga podoba: škofa s križem, ki je bolj veličastna in bolj resnična. Škof s križem — to bo oznaka našega jubilarnta v zgodovini. In nihče mu je ne bo mogel vzeti.

Španski pregovor pravi: Vzemi, kar hočeš, ampak plačaj! Duše je treba plačati: s trpljenjem in lastnim križem. Toda: Aequabit nigras candida sola dies — samo en svetel dan bo poplačal vse črne dneve! To bo plačilo križa.

Drugo: Ne moremo kar trditi, da bi delo našega Prevzvišenega, ki ga je opravil v ljubljanski škofiji, bilo povsem porušeno in uničeno. Bilo je tako zastavljeno in take narave, da ga ne podre kratek čas in že prvi viharji.

V zgodovini papeštva vidimo, da Sv. Duh za vsak čas odbere takega papeža, ki ima takšne sposobnosti, ki jih vprav dotični čas zahteva od poglavarja Cerkve. Pomislimo samo na zadnje štiri Pije (IX., X., XI., XII.), od katerih Pij X. gotovo ni edini in zadnji, ki bo užival čast oltarja. Značilno pa je, da je eden in drugi razvil kot papež čisto drugačno delavnost, kot pa je ob izvolitvi svet pričakoval od njega. Od sedanjega svetega očeta Pija XII. je n. pr. vse pričakovalo, da bo kot preizkušen diplomat predvsem s spretno diplomacijo vodil Petrov čolnič skozi nevarnosti našega časa. Pa ga vodi v prvi vrsti z molitvijo in poglobitvijo verskih resnic!

Naš vladika dr. Rožman je pred poručenjem v škofa stal sredi mladinskega gibanja in mnogih organizacij. Ne moremo reči, da ni kot škof nadaljeval s svetlim izročilom, ki njegovega prednika Misijo označuje kot osnovec Mariji.

KRIŽ STE SI IZBRALI, KO STE SE ODLOČALI ZA ŠKOFOVSKO GESLO. BOG VAS JE V IZBIRI GESLA POTRDIL. NALOŽIL VAM GA JE, TEŽJEGA, KOT STE SI PREDSTAVLJALI, TEŽJEGA, KOT GA MORE ČLOVEK NOSITI Z LASTNIMI MOČMI. NAJ VAM DA BOG TUDI PLAČILO, V POLNI, ZVRHANI MERI. PLAČILO V NARAVI IN NADNARAVI, TU IN NEKOČ TAM, KJER BO PLAČILO ON SAM. TO VAM K PETINDVAJSETLETNICI VAŠEGA ŠKOFOVSKEGA POSVEČENJA ŽELI „DUHOVNO ŽIVLJENJE“

nih družb in Jegliča kot ognjevitoga pospeševalca in ljubitelja fantovskih, deklinskih, delavskih in stanovskih organizacij. Škof Rožman je osnoval in organiziral Katoliško akcijo in pospeševal zlasti katoliško mladinsko gibanje. V tem pogledu ni zaostajal za svojima velikima prednikoma. Za njegovega škofovanja so se vršili veličastni verski kongresi in narodne prireditve, ki so razgibale vso deželo.

In vendar se nam zdi, da je vključno veličastni organizacijski delavnosti škof dr. Rožman vedno iskal rešitve časovnim problemom v poglobljenju in zasidranju verskega življenja na globoko. V tisti najgloblji revoluciji, ki zajame notranjega človeka in ga od sebeljubja obrne k izvoru vse dobrote in resnice, k Bogu. Ni zamedel zunanje delavnosti, ker je poznal njene potrebe, koristnost in blagoslov. Toda težina naj bi vedno bila na notranji posvetitvi. Zato mislimo, da ne trdimo preveč, da so mu bolj ko zunanje manifestacije bile pri srcu čudovite postne pridige v stolnici; ali njegove škofovske vizitacije v podeželju, kjer je vernikom po domače razlagal besede življenja in jim govoril o ljubezni in dobroti božji; ali ko je spovedoval ure in ure ali klečal pred tabernakljem. Proti brezboštvu, ki ga je škof Jeglič preroško napovedal, da se bo razlilo čez našo domovino, je veljalo postaviti integralno krščanstvo, to je svetnike, kateri edini bodo svet spreobrnil. Ni dovolj, da nam je Bog blizu, treba je, da smo tudi ljudje Bogu blizu in se mu brez pridržka izročimo.

K temu osnovnemu cilju je naš jubilant usmerjal svoje vernike in jih še vedno usmerja: k prizadevanju za notranje posvečenje, kar je tako preprosto lepo izrazil Leon Bloy v svoji krasni knjigi: *La femme pauvre 1877*: „Le zaradi enega samega moremo biti žalostni, — da nismo svetniki!“ (str. 36).

In to delo, ponavljamo, nikakor ni bilo zaman. Sad tega dela je, da komu-

nizem duše našega naroda ni osvojil. Kajti v njegovo dušo in srce so vsajene vrednote, ki ne premijejo. Morejo tudi čakati, da se bodo ob svojem času pojavile v vsej svoji lepoti in veličini.

A nekaj so našemu škofu le očitali. Niso prihajali očitki od nasprotnikov, ampak iz vrst pobožnih, celo gorečih vernikov. In sicer, da je predober z grešniki, ali še hujše: da se šele tedaj začne živo zanimati za nekoga in mu posvečati pozornost, ko začne obirati stran pota in ga lomiti...

Ta-le prigovor ne bo tako čisto neutemeljen. Že svoj čas v ljubljanskem Marjanišču, kjer je bil dijaški prefekt, je bilo opazovati, da je najbolj nemarnega dijaka najraje vzel pod roko in se šel z njim sprehajati po dvorišču. Takim je res posvečal največjo pozornost. Ni zamenjal 99 dobrih, a šel je za ovco, ki je bila v nevarnosti, da se bo izgubila. Tlečega stena nikoli ni ugasnil. Tako je vedno delal; v malem in velikem, čeprav bi bilo bolj prijetno brigati se za ovce, ki same silijo v stajo. Toda naš škof v tem posnema le Kristusa, ki je tudi isto delal in naročil, naj delajo tudi njegovi učenci. Žal nam tolikokrat manjka širokosrčnosti in resnične ljubezni do duš, da bi mogli vršiti v našem času edino potrebni apostolat. Ob svojem zadnjem obisku v Argentini je naš Prezvizišeni tukaj živečim duhovnikom posebej polagal na srce, naj se zavzamejo za tiste rojake, ki hodijo lastna pota in so v nevarnosti, da se bodo izgubili.

Tudi v tem pogledu bi mogli nadpastirja primerjati svetemu papežu Piju X. čigar škofovski prstan nosi. Vedno mu je bil vzornik. Kakor je Pij X. iz globokega verskega duha in svetniške pobožnosti postal reformator notranjega življenja v Cerkvi, tako je škof dr. Rožman iz istega duha obnavljal notranje duhovno življenje v svoji škofiji. Vsiljujejo se še druge primerjave: obema skupna nesebičnost in radodarnost; srčna dobrota in ljubeznivost, ki je tudi pri

Veličasten križ na Škrlatici (2738 m) je blagoslovil dne 4. avgusta 1935 ob navzočnosti več kot 150 planincev naš vladika dr. Gregorij Rožman. Križ so postavili jeseniški „Skalaši“. Tako je tudi naša domovina dobila najvišje stoječi simbol krščanstva na dolgo časa nezavzetni gori. Zanimivo je, da se je svojevrstna slovesnost blagoslovitve izvršila isto leto, ko so širom domovine v vseh župnijah postavljali evharistične križe. — V ozadju očak Triglav

našem škofu cvet njegove ljubezni; vedno mlado, apostolsko goreče srce; odločnost v nastopu in ravnanju, kadar gre za resnico in pravico. Toda morda bodo drugi merodajnejši izčrpaneje pokazali prese-netljivo sličnost, ki družbi življenje in delo našega škofa s svetniškim likom Pija X.

Ob zaključku tega preskromnega spomina na našega prevzvišenega jubilaranta, ki mu iz iskrenega srca želimo še več višjih jubilejev, nam v misel prihaja slovenska mladina, kateri je škof Rožman daroval vso svojo ljubezen in vse svoje moči. Slovenska mladina, ki se vrašča v nov svet drugačen kot je bil stari, ki išče novih obzorij in svetlih zgledov. Ko sega

po vzorih za življenje, naj se ustavi ob podobi našega škofa dr. Gregorija Rožmana in naj premišljuje njegovo delo in žrtve za slovenski narod in za zmago kraljestva božjega med svojim ljudstvom. Naj se poglubi v delo in življenje tega izrednega moža, voditelja, učitelja in pastirja, ki ga je božja Previdnost naklonila Slovencem v tako usodni dobi naše zgodovine. Na podobi našega škofa moremo premišljevati lastno življenje in naloge, ki so pred nami. Ker pride čas, morda preje ko mislimo, ko bo veljalo tudi za nas, kar je zaklical Pij XII. italijanski mladini: „Čas premišljevanja in načrtov je minil. Prišla je ura dela. Ali ste pripravljeni?“ (nagovor 7. 9. 1947.)

M A Š N A P E S E M

KI JO AVTOR POKLANJA KOT VEZILO LJUBLJANSKEMU
ŠKOFU IN KNEZU, DOKTORJU GREGORIJU ROŽMANU
OB NJEGOVEM SREBRNEM SKOFOVSKEM JUBILEJU

V s t o p

Oče naš, ki si v nebesih,
darovat smo Ti prišli.
Ljubljeni Tvoj Sin bo žrtev,
spravni dar za greh ljudi.
Žal nam je, da smo grešili,
prosimo Te milosti.
Bratom smo vse odpustili,
zdaj odpusti nam še Ti.

S l a v a

Slavljen bodi na višavi,
posvečeno Tvoje ime.
Kralj v nebeški očetnjavi,
ljudstva vsa naj Te slave.
Tvoje pridi k nam kraljestvo,
Tvoja volja zgodi se.
V sveto združeni občestvo
molimo, slavimo Te.

E v a n g e l i j

Skrb za kruh nas nadleguje,
božji Sin nas pa uči:
Teža dné vam zadostuje,
Oče vaš za vas skrbi.
Skrb Očetu prepustimo,
trdno Vanj zaupajmo.
Za nebesa se trudimo,
drugo bo navrženo.

V e r a

Bog, ki vse mu je mogoče,
naš najboljši Oče je.
Vse ljudi rešiti hoče,
dati vsem zveličanje.

Sina božjega hvalimo,
rešil nas je sužnosti.
Svetega Duha prosimo
za potrebne milosti.

D a r o v a n j e

Naj Ti bodo vseč darovi,
Oče naš dobrotljivi.
Milostno jih blagoslovi,
Zate so pripravljene.
Naj daritev Ti ugaja,
sprejmi, Bog, jo v svojo čast.
Nam odpre naj vrata raja,
sveti Cerkvi naj bo v rast.

S v e t

Svet, svet, svet si, troedinj
Bog, nebeških trum Gospod.
Molijo Te kerubini,
moli Te človeški rod.
Oče vsemogočni, sveti,
bodi hvaljen, Kralj vekov.
Mi ne nehamo Tj peti
slave z zbori angelov.

P o p o v z d i g o v a n j u

Žrtev je zdaj darovana
Tebi Stvarnik in Vladar.
Čast po Njej Ti vsa je dana,
sprejmi Jo v prijeten dar.
In ne vodi nas v skušnjavo,
z nami bodi Ti povsod.
Sprejmi v rajsko očetnjavo
duše rajnih, o Gospod.

Ljubljana — prestolnica Slovenije in sedež ljubljanske škofije

P o o č e n a š u

Vsega hudega nas reši
in odpusti nam dolge,
naših src nemir uteši,
k Tebi, Oče, si žele.
V tej dolini solz in znoja
naš vsakdanji kruh nam daj
in utrujene od boja
s kruhom angelskim krepčaj.

P o o b h a j i l u

Prišel si pod našo streho,
hvala, Jezus ljubljeni!
V Tebi najdemo uteho,
ko ves svet nas zapusti.
V našem srcu zdaj prebivaš,
grešne trgaš v njem vezi.
Svojo milost v nas razlivaš,
daješ novih nam moči.

Naj ne prejmemo nevredno,
dobri Jezus, Te nikdar.
V stanu milosti naj vedno
pridemo pred Tvoj oltar.
Za Teboj zvesto hoditi
hočemo do konca dni.
Trajno nam s Teboj se sniti
daj po svoji Materi.

B l a g o s l o v

Zdaj odpuščaš, Bog, sinove,
daješ blagoslov na pot.
Blagoslovi še domove,
brate, sestre, ves naš rod.
Oče naš, ki si v nebesih,
srečni gremo spet domov.
Kličemo v slovo ti: hvala,
čast na veke Ti vekov.

STANKO KOŠČAK

PASTIRJEV GLAS

Pridiga prevzvišenega škofa dr Gregorija Rožmana na Miklavževo nedeljo, 12. decembra 1943, ki je z vso odločnostjo obsodila brezbožni komunizem, čeprav se je skrival za krinko narodno osvobodilnega gibanja, je ena izmed tistih pridig, ki bodo ostale nepozabne v zgodovini slovenskega naroda. V njej je gospod škof jasno opredelil stališče Cerkve do komunizma. Mnenja smo, da ne moremo lepše počastiti srebrnega škofovskega jubileja škofa dr. Rožmana, kot da ponovno objavimo to zgodovinsko pridigo in jo ohranimo tako poznim slovenskim rodovom. Naj zvedo tudi naši otroci in naši zanamci, zakaj se je naš narod dvignil proti brezbožnemu materializmu in rajši žrtvoval svoje najboljše sinove, kot da bi se mu samo za malenkost uklonil.

„Bodite poslušni svojim predstojnikom; zakaj oni čujejo nad vašimi dušami kot taki, ki bodo odgovor dajali“ (Hebr 13, 17).

ŠKOFOVA SLUŽBA

V berilu iz lista Hebrejcem, ki ga Cerkev bere na god sv. Nikolaja, spoznavalca škofa, opozarja sv. Pavel škofe in vernike na njihove dolžnosti. Verniki: poslušni bodite predstojnikom — škofom, „ravnajte se po njih veri“ — škofje pa: čujte nad dušami. Varuhi, čuvarji jim morajo biti, da ne zaidejo v zmote in grehe; pastirji, ki prav vodijo zaupano jim čredo, pri tem pa naj se zavedajo, da bodo za to svojo službo Bogu odgovor dajali, verniki pa naj jim s poslušnostjo in pokorščino to odgovornost olajšujejo.

Vam, dragi verniki, je božja Previdnoidnost v najtežjih časih, kar jih je naš narod doživel, postavila za škofa mene, brez mojih zaslug in proti pričakovanju. Služba škofova: čuvati in voditi vaše duše, je vedno težka, a v teh časih stokrat težja, in verjemite mi, da me teža škofovskega križa silno tare in me v

duši žge zavest težke, pretežke odgovornosti.

Škof je postavljen na vidno mesto — na svetilnik, vsi verniki ga vidijo in opazujejo, sodijo ga dobri verniki, vdani in poslušni, pa tudi nasprotni in sovražni ga sodijo in obsojajo. Izpostavljen je kritiki, pravični in krivični.

LAŽI IN KLEVETE

Kako v teh zmedenih razmerah sodijo mene, vašega škofa, eni kakor drugi, veste le predobro. Slišite te sodbe in obsojbe: da sem največji izdajalec, da pomagam tujcem uničevati lastni narod. Kaj vse so govorili in zatrjevali o meni! Videli so me v fašistični uniformi n. pr. na pogrebu fašistkinje Ariele Rea, drugič zopet v uniformi nemškega generala, ko sem pomagal voditi napade na komuniste na Goriškem in Notranjskem, drugi zopet so me videli na Bledu v razgovorih in posvetih z nemškimi oblastniki, kako bi bolj gotovo zatrli Slovence, drugi zopet so me istočasno videli v Zalogu s puško in to v času, ko nisem prestopil niti

praga svoje sobe, kaj šele svoje hiše. Na Gorenjsko stran, odkar smo v vojski, nisem prišel dalje kot do stare mitnice na Celovški cesti...

Ne bi o tem govoril, da me niso verniki sami naprosili, naj vendar proti tem klevetam kaj rečem. Doslej tega nisem storil, saj nisem bil užaljen, niti jezen, niti me ni bolelo, če sem slišal nove laži. V teh težkih časih mi je bila v zabavo neverjetno živahna domišljija nekaterih ljudi in še bolj neumnost tistih, ki so te izrodke domišljije verjeli in še kako verjeli! In morda še verjamejo.

GOSPODU GRE SODBA

Bral sem v tem času liste sv. Pavla, tega najbolj gorečega in najbolj svetega škofa, in sem videl, da so njega Korinčani prav tako klevetali in obsojali. Kaj jim je odgovoril? „Meni je prav malo mar, da me sodite vi ali človeško sodišče... Gospod je, ki me sodi“ (1 Kor 4, 3 in 4). Za škofa ni merodajno in odločilno, kako ga ljudje sodijo — od ljudske sodbe ni in ne bo odvisna njegova večna usoda. Gospod Jezus je sodnik, ki bo sodil škofa in vernike, mene in vas. Njegova sodba nam mora biti mar, ne pa ljudska. Sv. Pavel prav tam pravi, da je škof služabnik Kristusov in oskrbnik božjih skrivnosti. Bog bo škofa sodil, ali je bil v svoji službi zvest, ali je bil zvest služabnik Kristusov, ali je zvesto oskrboval božje skrivnosti. In ta sodba božja bo obveljala. — Verniki pa boste sojeni o tem, ali ste škofove nauke poslušali, sprejemali in po njih živeli ali ne! O tem bo vaš odgovor.

S sv. Pavlom si upam reči: Nič tega, kar mi očitajo, nimam na vesti, vendar s tem še nisem opravičen, sodil me bo Gospod. Z mirno vestjo, ne da bi se bal vsevednega Sodnika, si upam trditi, da po moji krivdi, po mojem sodelovanju in stikih z raznimi oblastmi ni bila nikomur hiša požgana, nikomur imetje izropano, nihče zaprt ali poslan v taborišče, nihče

umorjen, pač pa sem — hvala Bogu — mogel marsikoga rešiti iz ujetništva, tudi smrti, in po posredovanju sv. očeta so bile mnoge notranjske vasi ohranjene, ki so bile že določene za požig.

Žal, da nisem v vseh sto in stoterih slučajih mogel uspeti, v katerih so me za pomoč prosili ljudje vse slojev in vseh naziranj. Trdno upam, da mi večni Sodnik, ki bo na meni gotovo našel marsikaj graje vrednega, ne bo očital izdajstva nad lastnim narodom.

Dasi se sv. Pavel pred Korinčani ni maral zagovarjati, ker je imel to za nespametno, je končno le moral odgovarjati svojim klevetnikom in je ob koncu svojega zagovora zapisal: „Postal sem nespameten, vi ste me prisilili“ (2 Kor 12, 11). Kako prisilili? Nasprotniki Pavlovi so s svojimi klevetami uspeli, da so vzeli Pavlu pri Korinčanih ugled in spoštovanje, tako da je sv. Pavel nastopil za svojo službeno čast, za ugled svojega apostolskega poslanstva in pokazal vso lažnivost in zahrbtnost nasprotnikov in naštel dovolj podrobno, kaj vse je storil, žrtvoval in pretrpel za vernike po toliko deželah, kjer je oznanjal Kristusov nauk, in tudi med Korinčani. Tako je sv. Pavel prisilil nasprotnike k molku, vernike pa prepričal, da njihovim lažem niso več verjeli. To je storil sveti Pavel ne za svojo osebno čast, ampak za ugled svoje apostolske službe, da je mogel še naprej uspešno širiti kraljestvo božje tudi v Korintu.

NAČRTI NASPROTNIKOV

In glejte, za to gre danes tudi pri nas! Malo mi je mar, kako kdo sodi ali obsoja mojo osebo; ne bi se zmenil za to, niti besedice bi o tem ne govoril, najmanj na tem svetem kraju, a tu gre za ugled škofa in čast škofa, ki je za pastirja in učenika postavljen. Namen nasprotnikov ni ogrditi mojo neznatno osebo, ki je brez pomena, ampak ogrditi službo škofovo, vzeti iz vaših src spošto-

vanje do škofa, da ga ne bi več poslušali, da bi odklanjali njegove nauke, se ne dali več od njega voditi v verskih in nravnih zadevah, ne več voditi po potu božje resnice in božje volje v srečno večnost.

„Udaril bom pastirja in razkropile se bodo ovce črede“ (Mt 26, 31). Te besede starozaveznega preroka uporablja tudi Kristus za se in za apostole in njihove naslednike. Udarite pastirja, to je, umažite škofa, prignusite ga vernikom, da se bodo obrnili od njega, ga zaničevali kot izdajalca, kot protinarodnega slugo tujih oblastnikov itd., pa se bo čreda razkropila in lahko jo bo ropati in uničiti.

Tako škofa oklevetajte, potem pa naj govori, kar hoče, saj ga nihče več poslušal ne bo, nihče mu ne bo verjel. Tedaj bi se z vami, verniki, zgodilo ono strašno, o čemer beremo pri preroku Izaiju, ki ga je Bog poslal k njegovemu narodu, a narod, četudi je poslušal njegove besede, mu ni verjel. Bog mu je naročil:

„Oslepi temu ljudstvu srce in zamaši mu usta in zatisni mu oči, da kje ne vidi s svojimi očmi in ne sliši s svojimi ušesi in ne čuti s svojim srcem in se ne spreobrne in ga ne ozdravim“ (Iz 6, 10).

In tega se bojim, to me skrbi, da bi moje ljudstvo, kateremu sem za učenika in pastirja dan, ne postalo takšno: da bi imelo oči, pa ne videlo: da bi imelo ušesa, pa ne slišalo in ne razumelo, da bi imelo srce, a ne čutilo — o mnogi so že taki postali — in če bi večina taka postala, se bojim, da bi se nazadnje izpolnilo še, kar je Gospod Izaiju napovedal na vprašanje, doklej bo ljudstvo tako zaslepljeno:

„Dokler ne bodo mesta pustota brez prebivalca, in hiše brez ljudi in dežela zapuščena puščava“ (ibid. 11). Ali ne gremo takemu opustošenju že naproti?

„VPIJ IN NE JENJAJ!“

Moja službena dolžnost, od Boga mi naložena, je, da vam oznanjam resnico, pa naj bo komu prav ali ne, da preganjam temo zmot in laži in prižigam luč božjih resnic, da vam sveti na poti življenja. To moram delati zvesto, če ne, bom poklican na strogo odgovor, bom obsojen pred sodnim stolom božjim.

Ukaz imam od Boga: Pojdi in uči... kakor apostoli. In še posebno danes, ko se širi toliko zmot, velja božje Izaiju: „Vprij in ne jenjaj“ (Iz 58, 1). In ne smem se strašiti tistih, ki mi zaradi tega grozijo z mučenjem in smrtjo.

Vpiti in klicati moram, prilično ali neprilično, in zavračati zmote. Ne zmot, ki so pred 100, 500 ali tisoč leti begale vernike, ne zmot, ki so morda nevarne v Franciji ali Španiji, ampak zavračati moram zmote, ki so danes nevarne slovenskim vernikom, ki danes motijo glave in srca slovenskega naroda.

In ta nevarna zmota je brezbožni komunizem. Vpiti, klicati in učiti moram, da bi slovenski ljudje vsaj k pravi parmeti prišli in se rešili pogina, če že norečejo sprejeti vsega jasnega in rešilnega nauka Cerkve.

V to me sili ljubezen do vas in do vsega naroda. In ta ljubezen, ki ima korenine v božji ljubezni, me sili, da dolžnost učenja vršim tudi tedaj, če bi moral še toliko trpeti. Pripravljen moram biti in sem! S sv. Pavlom vam ponovno zatrjujem:

„Jaz pa bom prav rad vse žrtvoval, tudi samega sebe popolnoma žrtvoval za vaše duše, tudi če bi me vi tem manj ljubili, čim bolj vas ljubim“ (2 Kor 12, 15).

Bogu sem se dal na razpolago, rad žrtvujem sebe in svoje življenje za na-

Ljubljanska stolnica, v kateri je dolga vrsta škofov skozi stoletja oznanjala kruh božje besede slovenskemu ljudstvu in v kateri je ob usodnih urah naše zgodovine božje besede slovenskemu ljudstvu in v kateri je ob usodnih urah naše zgodovine neustrašeno govoril resnico naš jubilent, čeprav je vedel, da so ga komunisti že obsodili na smrt

rod, da bi ga Bog ohranil v sveti veri. Če bo Bogu všeč, bo to moja žrtev sprejel — vnaprej bodi njegova volja češče-na —. Že ko sem duhovnik postal, sem se Bogu daroval v službo svojega naroda, ne zaradi svojih osebnih koristi, ampak za večno zveličanje duš, med katere me bo božja volja postavila. V tem smislu želim in hočem do zadnjega diha delati, moliti in trpeti, zlasti pa učiti in vedno zopet učiti, ker je to prva in glavna dolžnost škofova.

Da satan in njegovi pomočniki tudi v bodoče ne bodo mirovali, kot doslej niso, to vem, saj je tako napovedal Gospod Jezus sam, da bodo vse hudo zoper nas lažnivo govorili zaradi njegovega imena — tega se ne bojim. Bojim se samo za vas, da bi vas satanove laži ne zapeljale in bi vi svoje duše pogubili. To mene skrbi in za to trpim.

NAJVEČJE ZLO, NAJHUJŠA NESREČA

Z božjo pomočjo hočem — in moram — vztrajati na mestu, kamor me je Bog postavil. In do zadnjega bom isto učil in opominjal. Naj pride tudi to, kar mi grozijo: naj me na kose razsekajo ali pa, kar ljubljanske komunistke želijo, da me na Kongresnem trgu živega zažgo — do zadnjega bom trdil in učil, da je brezbožni komunizem največje zlo in najhujša nesreča za slovenski narod.

In ko že več govoriti ne bom mogel, se mi bo iz umirajočega srca še dvignila poslednja prošnja, tista, ki jo za svoj narod vsak dan ponavljam: Razsvetli, Gospod, zaslepljene, da spoznajo časno in večno nesrečo, v katero jih peha brezbožni komunizem, da se obrnejo in spreobrnejo. Privedi jih, Gospod, nazaj k resnici in v božje kraljestvo!

BODAS DE PLATA EPISCOPALES DEL MONS. ROŽMAN^Y

El día 14 de Julio del año corriente se cumplen 25 años desde que la Providencia divina consagró al Mons. Gregorio Rožman obispo de la diócesis de Ljubljana.

¡Bodas de plata episcopales! Son contados dignatarios eclesiásticos que han gobernado 25 años a su obispado. Nuestro obispo es uno de ellos. Pero sus bodas de plata episcopales llevan una característica poco común: las festeja fuera de su diócesis, fuera de su patria, en el exilio.

Igual al papa Pio X que acaba de haber alcanzado el honor de los altares el obispo Rožman previó la gran responsabilidad de su oficio sagrado. Se estremeció ante la tarea ardua que lo esperaba. Su sensación del porvenir amenazador y sombrío obtuvo viva expresión en su lema episcopal: *Crucis pondus et premium* — el peso de la cruz y después premio.

Lo acertó bien el ilustre prelado. Dios le hizo ver y sufrir los horrores de la segunda guerra mundial. Los enemigos del pueblo esloveno se repartieron el territorio nacional en tres partes oprimiendo cada cual de su modo a la gente desamparada. El comunismo ateo levantó su cabeza ponzoñosa y declaró guerra a todo aquel que se apreciaba católico y patriota. Al principio procuraba conquistar al obispo adulándole y echando promesas seductoras. Pero el obispo no se dejó engañar. Publicamente condenó sus métodos y fines inmorales. Le reacción del comunismo no se hizo esperar. Lo proclamaron traidor de la patria y le prometieron quemarlo vivo en la plaza céntrica de la capital eslovena. Pero Dios desbarató todos los planes de sus enemigos. Lo llevó al exterior del país. No se fué el obispo por miedo de la persecución o muerte violenta que le habían prometido. Se fué para defender la justa

causa del pueblo esloveno sufrido tanto durante cuatro años de la ocupación alemana e italiana. Pero los aliados se mostraron ciegos y sordos ante los hechos contundentes que sucedían en presencia de ellos. Más creían a un bandolero que al obispo Rožman. Hasta estaban dispuestos a devolverlo al gobierno comunista yugoslavo que lo había condenado en su ausencia a 18 años de prisión severa. Mas Dios volvió a impedir todas las intrigas bajas de sus adversarios. Lo trasladó lejos de su patria amada. En los Estados Unidos de Norteamérica encontró el obispo Mons. Rožman su paradero provisorio. Ahí ahora continúa trabajando por sus fieles, dando ejercicios espirituales, predicando la palabra de Dios y escribiendo artículos profundos a sus compatriotas.

Las bodas de plata episcopales han encontrado al Mons. Rožman en medio de su trabajo incansable por las almas a él confiadas. Todavía siempre pesa sobre sus hombros el peso de la cruz proféticamente presentida y prevista por él hace 25 años. Dios ha permitido que su buen nombre sigue siendo manchado por sus difamadores. Ha permitido que su patria sigue sufriendo bajo la dictadura roja. Ha permitido que la opinión pública mundial sigue desconociéndole y negándole el reconocimiento por su lucha sin tregua contra el comunismo.

Nuestro obispo sigue estando sobre el Calvario y tendido sobre la cruz. Tal vez el mundo recién después de su muerte advierta la gran injusticia que se le hizo. ¿No pasó algo semejante al Nuestro Señor Jesucristo? Pero una cosa es segura: Cuando hablare la historia imparcial sobre él, no podrá callarse y ocultar su gran obra que hizo en favor del pueblo esloveno salvándole de las garras venenosas del comunismo impío.

Joe Juck

„Gospod, Vi boste še škof postali!“

ZA SREBRNI ŠKOFOVSKI JUBILEJ VLADIKE DR. GREGORIJA ROŽMANA

ALOLJZIJ VAUTI, Koroška

Ob sedemdesetletnici rojstva škofa dr. Gregorija Rožmana sem lani v „Našem tedniku-Kroniki“ objavil nekaj osebnih spominov na njega, svojega ožjega rojaka. Tudi koledar Mohorjeve družbe za 1954 je za njegovo 25. obletnico škofovskega posvečenja prinesel kratek opis njegovega šolanja in delovanja v mlajših letih. Zdaj pa me je še uredništvo „Duhovnega življenja“ naprosilo, naj za škofu posvečeno številko tega verskega lista kaj napišem.

Za veliko noč sem od prevzvišenega prejel pismo, v katerem med drugim piše:

„Bog Ti naj ne šteje v greh, kar si o meni napisal. Kar pišejo ob raznih jubilejih o človeku, je vse enostransko, če že ne potrjeno, ker se vedno „lepe“ reči omenjajo, jubilan pa, ki gleda nazaj, vidi neštete pomanjkljivosti, nezvestobe, zamujene priložnosti in neizrabljene milosti. To pa niso razlogi za veselje, marveč za žalost in kesanje.“

On torej v svoji ponižni skromnosti ne želi, da bi se o njem govorilo in pisalo, povdarja svoje nedostatke in pogoške. Toda v svetem pismu stoji zapisano: *laudemus viros gloriosos!* — Hvalimo slavne može. In škof Gregorij je kakor svetilnik, iz katerega močno in daleč naokoli žari luč pastirske gorečnosti, moč zgleda in besede in trpljenja. Prepričan sem, da bom o vsem, kar sem o njem napisal, Bogu lahko dal odgovor, pa tudi, da mi prevzvišeni ne bo zameril, če želji uredništva vendarle ugodim!

Pa kaj naj napišem? Že objavljenih spominov ne kaže ponavljati. Naj se le

omejim na nekatere značilnosti, ki so dale slutiti, da ga hoče božja previdnost postaviti na vzvišeno in težavno mesto škofa.

Dobro sem poznal njegove starše, Pangračevega očeta in mater. Oče izredno resen, redkobeseden, častitljiv oče, mati tiha, skromna, delavna, potrpežljiva in pobožna, pri tem pa vedra. Zdi se mi, da je sin podedoval značaj obeh. Že kot šolar in dijak je kazal za svoja leta nenavadno resnobo, trezen pogled v življenje, marljivost pri učenju, jasno, odločno stremljenje doseči cilj, kamor ga je vlekel poklic. Pri vsem tem pa ni mrk povešal glave, bil je veder, dobrovoljen, šaljiv. Že takrat in posebno pozneje se je v njem očitala neka sposobnost za voditelja. Bogoslovci so ga zato izvolili za predsednika akademije. Kato kaplan, prefekt, profesor se je znal vglobiti v duševnost izročene mu mladine in jo je spretno vodil, da je bila močno navezana nanj.

Neko tiho, še nejasno prepričanje, da ima Bog z Rožmanom še posebne namene, je prišlo večkrat do izraza. Šmihelski župnik Marinič ga je zelo cenil in ga nam drugim študentom stavil za zgled. Že kot kaplanu v Borovljah je veren mož, občudovaje njegov govorniški dar resno napovedal: „Gospod, vi bodete še škof postali!“

V vojnih letih je bogoslovni profesor Rožman počitnice rad preživljal v Selah in je z veseljem opravljal dušno pastirska opravila. Bil je v župnišču čisto domač. Nekoč smo ga vprašali, če bomo takrat, ko nas bo obiskal kot škof,

Baragovo semenišče v Ljubljani

tudi smeli biti do njega tako neprisiljeno domači, se je zasmejal in pritrdil, da bo isti kot sedaj. Sam pač takrat še gotovo ni resno mislil ali si želel doseči to do-stojanstvo.

Leta 1917 smo tudi v Selah pobirali podpise za majniško deklaracijo. Ni bilo lahko preprostim ljudem dopovedati, kako državno samostojnost in pravice zahtevamo. Ko smo jim pa zagotavljali, da bo v novi domovini Rožman naš škof, je vsakdo z navdušenjem podpisal.

Ne le pričakovanje koroških rojakov, še bolj je želja duhovnikov ljubljanske škofije, volja knezoškofa Jegliča in upanje onih, ki so ga bližje poznali, povzdignila vseučiliškega profesorja in konzistorialnega svetnika dr. Gregorija Rožmana na škofovski sedež. Ni si tega želel, še branil se je s postavnimi razlogi, a vox populi — vox Dei, ljudska želja je bila tudi božja volja.

K škofovskemu posvečenju na dan sv. Bonaventure v nedeljo 14. julija 1929 se nas je peljalo lepo število koroških sobratov. Zmenili smo se, da skupno obiščemo svojega rojaka popoldne pred slavnostjo. Pa nisem vzdržal tako dolgo. Kmalu po kosilu sem se že sam podal k njemu. Svidenje je bilo pristrčno. Med razgovorom prinese nek čevljarški mojster za škofa bele šolne. On pa mi pripoveduje, da je dobil od več strani razna

darila: škofovsko palico, mitro, naprsni križec z verižico, talar itd. Tudi šolne mu je neka organizacija (— ne vem več, katera —) hotela pokloniti. Vzeli pa so mero po Jegličevih. Ko se je on pripravljaj na posvečenje z duhovnimi vajami, so mu poslali lične, zelo okrašene šolne. Pa smola, bili so za njegovo krepko stopalo mnogo premajhni. Kaj storiti? Ni kazalo drugega, kakor poklicati tega mojstra in si dati obuvale pomeriti. „Še med duhovnimi vajami sem se moral pečati s takimi stvarmi,“ mi je potožil. Ni mu bilo po volji, da bodo v stolnici ob posvečenju sprednji sedeži zasedeni od uradniških zastopstev, ki bodo le radovednost pasli, verno ljudstvo pa bo potisnjeno v ozadje.

Zvečer mu je bila pred šempeterskim župniščem, kjer je stanoval, prirejena svečana podoknica. V svoji zahvali je primerjal večer pred svojo novo mašo s sedanjim. Kot novomašnik je bil poln svetega veselja in blaženega pričakovanja, sedaj pa mu trepeče srce pred visoko službo in težko odkovornostjo. V tej zavesti se je pač porodilo tudi njegovo geslo: Križa teža in plačilo. Drugi dan smo bili v stolnici priče svetega posvečenja, popoldne pa smo v unionski dvorani pri slavnostni akademiji priridili navdušene ovacije markantnemu častitljivemu knezoškofu Jegliču in njegovemu mlademu pomožnemu namestniku škofu Gregoriju.

Križa teža in plačilo! Križ, ki mu je bil naložen ob škofovskem posvečenju, je postal težji, ko se je vladika Jeglič umaknil v pokoj in je vodstvo škofije ležalo na njegovih ramah. Še težji pa v vojnih letih in v begunstvu.

Obširna je ljubljanska škofija; še večji delokrog mu je določila božja previdnost sedaj: Vso Ameriko od Kanade do Argentine, kjerkoli bivajo verni Slovenci.

Naj se mu teža križa spremeni nekoč v bogato plačilo!

MOJA SREČANJA S PROFESORJEM IN ŠKOFOM ROŽMANOM

Napisal DR. JOŽE JAGODIČ, Avstrija

Bogoslovci ljubljanskega semenišča smo imeli v jeseni leta 1919 zelo dolge počitnice. Minil je september, minil oktober, za nami so bili vsi sveti, debel sneg je že ležal po gorah in po ravnini, mi pa smo bili še vedno doma. Vedeli smo, zakaj. V Ljubljani se je pripravljala univerza, mi dobimo teološko fakulteto, in je bilo treba časa, da bo vse naréd. Končno smo bili v drugi polovici novembra pozvani, naj se vrnemo v semenišče.

V tem času enkrat, menda je bilo kmalu po vseh svetih, sem se peljal nekoga dne z Gorenjskega v Ljubljano. V Kranju sem stopil v vlak in zašel v vagon, ki je sedel v njem neznan duhovnik, kodrastih las, prijaznega obraza, prisodil sem mu kakih 35 let. Čeprav bogoslovec, nisem nosil kolarja, ker v tistih neurejenih časih po vojni ni bilo tako strogo zaukazano. Vendar me je bistro oko mladega duhovnika takoj prepoznalo, da sem študent, če ne kar lemenatar. Spričo te zavesti si nisem mogel kaj, da ne bi prijaznega popotnika prijazno ponovno zdravil. Prijaznemu odzdravu je sledilo povabilo, naj prisedem k popotniku, ki je sedel tik ob oknu. Kmalu sva bila v živahnem razgovoru. Duhovnik je pustil govoriti bolj mene, ki sem mu pripovedoval o svojih vojaških zgodbah in nezgodah, o svojih dolgih počitnicah, o semenišču in profesorjih in sošolcih in kaj vem, kaj še. Pazno me je poslušal in končno še sam o sebi povedal to in ono. Pred vsem, da je profesor Rožman, ki se pelje s Koroškega v Ljubljano, ker da je povabljen, da prevzame stolico cerkvenega prava na novi teološki fakulteti. Gre, da se vse potrebno dogovori in se ogleda za kakim stanovanjem, kar je bilo v tistem času zelo važna zadeva. Potem pa bi se preselil. Omenil je, da je prav-

kar pokopal v Šmihelu svojo mater. To se mu je videlo tudi na obrazu. Moral je svojo mater zelo rad imeti, tako se mi je zdelo, ko je tako lepo pripovedoval o njej. S svojo preprostostjo in ljubeznivostjo me je vsega osvojil. Čutil sem, da ima mlade ljudi posebno rad. Kar škoda se mi je zdelo, da je vlak zavozil že v Ljubljano in da sva morala izstopiti ter iti vsak svojo pot. Bilo je moje prvo srečanje z njim, s profesorjem Rožmanom. Takrat nisem mogel slutiti, da bom prišel čez deset let čisto v njegovo bližino, še manj on, da bo ta njegova tako rekoč prva pot v Ljubljano odločila vso njegovo prihodnost, da mu bo postala Ljubljana prečudna življenjska usoda, ki je vedel zanjo samo Bog... Pozneje je večkrat padla beseda o tem najinem prvem srečanju: bil sem prvi bogoslovec ljubljanskega semenišča, ki me je profesor Rožman spoznal. Kajpada sem bil vedno ponosen na to.

Tisto ni nič res, da bi bil profesor Rožman prisiljen, zapustiti po nesrečnem plebiscitu svojo domovino Koroško in se zateči na Kranjsko. Koroški plebiscit se je izvršil v oktobru 1920, profesor Rožman pa je začel predavati na teološki fakulteti v Ljubljani že v januarju istega leta, torej celih devet mesecev prej. V času pred plebiscitom je bil južni del Koroške odrezan od Celovca. Ker celovško bogoslovje ni bilo v obratu, se je mudil profesor Rožman v južnem delu Koroške, kjer je bil nekaj časa kancler dobrolskega prošta Randla, ki je bil apostolski administrator tega dela krške škofije. V tem položaju ga je že leta 1919, ko je bila ustanovljena ljubljanska univerza, zateklo povabilo teološke fakultete, da bi prevzel na njej stolico za cerkveno pravo.

Sam je pozneje večkrat pripovedoval, s kolikimi težavami in bridkostmi je bil združen začetek njegovega profesorjevanja v Ljubljani. Ko mu je bila na železniškem prevozu s Koroškega v Ljubljano ukradena iz vagona vsa njegova oprava s knjigami in skripti vred, ko ni mogel dobiti v Ljubljani ne pravega stanovanja ne svoje kuhinje, da se je hočeš nočes moral odločiti za mesto prefekta v dijaškem konviktu v Marijanišču, kar so mu njegovi poklicni tovariši nemalo zamerjali. Vse to mu je grenilo prve čase bivanja v Ljubljani, da se mu je gotovo pogosto oglašalo domotožje po domovini Koroški, ki jo je vedno tako zelo ljubil, v tistih časih po onem nesrečnem plebiscitu tem bolj. Dobro, da se je znašel sredi mladine, ki je imel zanjo vedno vse svoje srece. Ob delu z mladino in za mladino je mogel pozabiti marsikatero nevrščenost in bridkost.

V tretjem letniku bogoslovja smo dobili profesorja Rožmana za predavatelja cerkvenega prava. Ker je bil naš letnik zelo močan in so tudi kleriki raznih redov poslušali predavanja na fakulteti, je imel profesor kar kakih 50 slušateljev pred seboj. Zbirali smo se v največji predavalnici v Alojzijevišču. Spričo velikega števila ni bilo lahko ohranjati pozornost in disciplino. Prenekateri od nas so motili eno in drugo. Toda profesorja Rožmana nismo spravili iz ravnotežja. Nič ni hotel videti, če kaj ni bilo prav. Mirno je predaval, gledajoč preko klopi in naših obrazov. Cerkevno pravo bi moglo biti tudi pusto in prazno spričo neštevilnih kánonov. Pa je profesor Rožman znal pretapljati vso puščobo v zanimivost, da smo mu radi sledili. Ker je gledal pred vsem na praktičen poduk, nam je dal nebroj koristnih navodil za dušno pastirstvo, ki smo se zanje pripravljali. Iz vsega njegovega nastopa pred nami je sijala velika dobrota. Zato smo ga vzljubili in vsi brez izjeme radi imeli. Pri izpitih ni bil strog. Kier je terjala pravičnost, kar ji je šlo. Je kaj rada dobivala premoč dobrota. Vendar vse do nekih mej. In nam se je zdelo to kajpada najbolj prav.

V četrtem letniku smo se bližali našim ordinacijam. Treba je bilo misliti na

naše nove maše in z njimi na sto reči, ki naj se ob pravem času pripravijo. Kdo ne misli rad nazaj na tiste blažene dni? Šlo je med drugim tudi za novomašne pridigarje, kar spričo našega velikega števila novomašnikov (preko 40) ni bilo tako preprosta zadeva. Na eno samo nedeljo (9. julija 1922) je bila kar 17 slovesnih novih maš križem po Gorenjski, Dolenjski in Notranjski. In kajpada, vsak izmed nas je hotel imeti kar moč blestečega govornika. Jaz sem se prvotno obrnil na kanonika Opeko, čigar govorniška slava je takrat najbolj blestela. Toda — odklonil mi je, ne vem več iz katerih razlogov. Bil sem precej pobit. Kaj sedaj? Ker se je bilo treba obrniti, da me kdo ne prehití, sem se napotil naravnost v Marijanišče — k profesorju Rožmanu. Prosil sem ga, da bi mi govoril na novi maši v Senčurju kot novomašni pridigar. In — takoj mi je pri-trdil. Ne le, kakor je dejal, ker načelno nikdar nikomur ne odkloni prošnje za kak cerkveni govor, marveč tudi, kakor je pripomnil, ker naj govori novomašniku, ki ga je kot bogoslovca prvega spoznal. Tudi sicer ni bil v naši družini tuj, ko je bil prefekt mojega brata v Marijanišču in se je tu in tam oglasil na svojih planinskih pohodih tja alj domov grede v naši hiši na Visokem. Novo mašo smo slovesno obhajali ob množici 200 povabljenih gostov in ob najlepšem vremenu. Novomašni pridigar je vžgal množico ljudstva s svojim govorniškim darom, ki ga je vedno imel in ga ta ni nikoli zapustil vse do danes. Vedno se s hvaležnostjo in ponosom spominjam na svojega novomašnega pridigarja. Temu bi še dodal, da je prav novomašni pridigar na predvečer nove maše omečil trdoto našega župnika Pibra, da je dovolil za podružnico na Visokem v nedeljo zjutraj tiho mašo, kar je prišlo zelo prav kuharicam in vsem pomagačem, ki se slovesne nove maše v Senčurju niso mogli udeležiti. Tudi na to dejanje ljubezni imam prelep spomin.

Po novi maši sem moral hočeš nočes — čeprav kot najmlajši med sošolci — za tajnika in „hofkaplana“ k škofu Jegliču. Pričakoval sem dekreta za loške hribe, menda kar za Poljane, pa je prišlo tako

imenovanje. V tem položaju so bili moji stiki s profesorjem Rožmanom kaj živahni. Isto leto, teden dni pred našo ordinacijo, je bil on imenovan za predsednika cerkvenega sodišča. Oba škofijska tajnika sta bila notarja pri tem sodišču. Odtod neprestan stik s predsednikom na neprestanih sejah in tudi obiski na domu, kjer je bilo treba zopet in zopet iskati navodil v sto in sto zakonskih rečeh. Kolikokrat sem jo mahal proti šentpeterskemu župnišču, kjer je profesor Rožman stanoval. Vsakokrat je sledil prijazen sprejem in prav tako prijazen razgovor.

V tajniški službi sem ostal osem let, do Jegličeve upokojitve leta 1930. Eno leto prej je postal profesor Rožman Jegličev koadjutor. Vem, kako zelo se je branil škofovske časti. Toda Jeglič je hotel ravno njega, ker da je kakor ustvarjen za dušnega pastirja in da se mora zato temu poslu ves predati in posvetiti. Ob usodni uri, ko je šlo za dokončno privolitvev od strani profesorja Rožmana, je našel ta škofa Jegliča bolnega, ležečega na postelji in zavitega v dolgo suknjo. Profesorju se je škof v takem položaju v srce zasmilil in je prav zato pristal na njegov predlog, čeprav je bil zelo iznenaden in je proti nameri navedel marsikatero pomisleke. Na dan škofovskega posvečenja, dne 14. julija 1929, sem imel čast spremljati novega škofa iz njegovega stanovanja v šentpeterskem župnišču do škofijske palače. Prav tako popoldne po končani orlovski akademiji v Unionu nazaj na njegovo stanovanje. Tam sem pustil škofa samega. Vem, da si je škof to zelo želel. A imel sem ob tem trpek občutek, kako neizrečno je vendar vsak škof osamljen v svojem stanu in poklicu.

Koadjutor Rožman je mogel biti svojemu škofu Jegliču samo eno leto v pomoč. Škof Jeglič se je odločil, da gre v pokoj. Še danes vidim škofa Rožmana, na tisti usodni dan 1. avgusta 1930, ko je prisostvoval v koru za velikim oltarjem Jegličevi poslovilni maši v ljubljanski stolnici. Jeglič je odmaševal ob nabito polni cerkvi ter se podal nato s stolnim kapituljem in zbrano duhovščino v škofijsko palačo, kjer naj vzame od ljubljan-

Naš vladika dr. Gregorij Rožman pred 25 leti

ske škofije dokončno slovo. Med tem, ko je Jeglič pri oltarju sv. Rešnjega Telesa adoriral, je ostal škof Rožman sam, čisto sam v koru. Padel je na svojem klečalniku na kolena, si pokril obraz z obema rokama ter zaihtel. Da, tisti trenutek se je zgrnila nanj vsa teža križa — postal je škof ljubljanske škofije. Potem pa se je sunkoma dvignil, si obrisal oči in sledil dolgemu sprevodu skozi stolnico proti škofiji. Spel je z druge postaje križevega pota proti tretji, sedmi, deveti... Križa teža... Nehote je še mene objela tesnoba.

Škof Rožman mi je zaupal še isto leto v septembru (tridesetletniku) mesto ravnatelja škofijske pisarne. Čas je tekel. Čez osem let me je imenoval za

škofijskega kanclerja in konzistorialnega svetnika. Tri leta za tem mi je izposloval papeško odlikovanje monsignora. Tako je pokazal v dejanju, kako cenil zvesto delo svojega kanclerja. Nehote sem gledal v svojem škofu onega prijaznega gospoda v vlaklu iz Kranja v Ljubljano, svojega odličnega profesorja s fakultete, svojega novomašnega pridigarja, svojega dobrega šefa pri cerkvenem sodišču. Pogosto me je jemal s seboj na razne gorske ture, na potovanja, na razne slovesnosti, mi izkazoval to in ono ljubeznivost. Vedno bolj sem čutil, da mi je srčno dober predstojnik.

Prišel je dan 5. maja 1945. Vidim v duhu na dvorišču škofijske palače škofov avto. Tisti voz, ki je z njim škof Rožman obhodil in prepotoval v 15 letih trikrat vso škofijo. Faro za faro, kjer ga je ljudstvo navdušeno sprejemalo, kakor sprejema samo svoje škofe, ki so svojemu ljudstvu po božjem poslanstvu apostoli, učenci in vodniki. Vse to je tudi škof Rožman svojemu ljudstvu bil. Zlasti v zadnjih štirih letih, ko je pljusknilo preko slovenske zemlje nepopisno gorje in jo zalilo z morjem solza in krvi. In ker je škof svoje ljudstvo prav učil in ga prav svaril, mora danes na pot — v izgnanstvo. Vidim avto in škofa v njem in nekaj njegovih spremljevalcev, škofovo sestro, njegovo gospodinjico. Dopol dne se je bil poslovil od kapitlja, ki ga je rotil, naj odide v inozemstvo, da bi mogel na najvišjem mestu svete Cerkve posredovati za svoj narod. Izročil mu je škofijo, ji postavil namestnike. Tako odhaja. Bog ni dopustil, da bi bil izroččen v roke onih izmed svojega naroda, ki naj ga oblatijo z imenom vojnega zločinca in izdajalca, obsodijo v sodnem procesu na težka leta ječe, če ne v sramotno smrt. Zato, samo zato, ker je učil resnico in svaril svoje ljudstvo pred največjim zlom v njega zgodovini. Avto odhaja in škof z njim. Tisti, ki smo ostali, si nismo mogli zadrževati solz. Nad slovesom in nad hudobijo ki je povzročila to slovo. Kaj bo prišlo poslej?

Mene je škof Rožman prosil, naj ostane. Obljubil sem. Bodi Bogu potoženo, če nisem držal besede. Nisem imel miru in sem se podal na pot tudi jaz že na-

slednji dan. Na dolgo in težko pot brez domceva, kj ji ne vidimo konca. Požrla me je z drugim; deset in deset tisoči vred ogromna reka, ki je bruhala kri, našo slovensko kri preko Ljubelja na koroško stran. Reka se je ustavila na vetrinjskem polju. Škof pa je hitel preko Celovca na Tirolsko, se ustavil v Lienzu se preselil v Anras. Tam je zaznal za vetrinjsko tragedijo; se zgrozil ob njej v nepopisni bolečini. Tam, v Anrasu, je po več tednih zvedel, da sem pribežal tudi jaz. Pisal mi je, da mu je prav, češ, da se bom enkrat vsaj odpočil, ko se doma nisem utegnil. Pa je prišlo z menoj drugače. Naložili so mi vodstvo papeške bergunske misije in se je zgrnilo nadme delo, kakor ga doma nisem nikoli občutil. Nepregledne množice slovenskih beguncev so bile koncem junija preseljene z vetrinjskega polja v razna taborišča po Avstriji. Večini njih (do 3000) je bilo dodeljeno taborišče Peggez pri Lienzu na Vzhodnem Tirolskem. Tam nas je škof Rožman 1. julija obiskal in doživel v taborišču naravnost triumfalen sprejem. Maševal nam je na prostem sred taborišča ter nas z navdušeno besedo potrdil in potolažil. Potem se je vrnil nazaj v Anras. Toda ne za dolgo. Angleška zasedbena oblast, kajpada na pritisk od spodaj, ni mogla trpeti njegovega gibarstva po slovenskih taboriščih. Zato ga je pozvala v Celovec in internirala v škofijski palači.

V Celovcu sem škofa zopet in zopet obiskal. Videl sem škofovo poniževanje, ko se je moral ob določenih dneh javljati na angleški komandi. Poleg tega ga je skrbel bližina doma. Vztrajno se je govorilo, da ga nameravajo Angleži vrniti v domovino. Skrb mu je zarezala ostre poteze v obraz, popolnoma je osivl. Vidno je hujšal. Za neki dan v oktobru 1947 me je pozval s Tirolskega v Celovec. Izročil mi je svoj testament ter mi naročil nekaj drugih reči. Imenoval me je hkrati za svojega generalnega vikarja. Izročil mi je tudi svoj avto, edino kar je rešil iz Ljubljane. Naj ga prosto uporabljam pri svoji službi delegata papeške misije. Pripomnil mi je še: „Če me izroče boste nekega dne slišali, da sem si v ječi sam vzel življenje. Izjavljam

vam in povejte vsem in vsakomur, da tega nisem sam storil. Če bi kdo kaj takega trdil, bo govoril neresnico." Tisto noč sva bedela do belega dne.

Toda prišlo je drugače. Nekega večera, bilo je na Martinovo, je bil škof Rožman ob enem s sarajevskim nadškofom Šaričem skrivnostno odpeljan po grozljivem prelazu Kaschberg v Salzburg, v ameriško cono Avstrije. Najhujša nevarnost je šla mimo. Tudi v Salzburgu sem škofa obiskal. Stanoval je pri benediktinkah na Nonnbergu. Čas njegovega bivanja v Salzburgu pa je bil kratek. Na ljubeznivo posredovanje nadškofa Rohracherja je mogel v Švaje. Našel je gostoljubno streho v materni hiši sester križark v Menzingenu (kanton Zug). Tudi tam sem škofa obiskal na izrečno njegovo povabilo. Bilo je na pomlad leta 1948. Tiste mladici ne bom nikoli pozabil. Po dolinah je vse zelenelo in cvetelo, vse na okrog pa so se dvigale z debelim snegom obložene „švajca visoke gore“. Škofa sem dosegel v Flawillu, kjer je imel duhovno obnovo za moše. S kolodvora sem šel od jutranjega vlaka naravnost v cerkev. Škof je bil na prižnici, v rdeči moceti. Pogled nanj me je vsega prevzel. Škof je bil videti ves pomlajen. Mogel je po dolgih letih prisilnega molka zopet pridigati. V Flawillu sem ostal pri njem dva dni. Od tam sva potovala preko Züricha v Menzinge. V naslednjih dneh sva naredila nekaj izletov: pred vsem božjo pot v Einsiedeln, se peljala z žično železnico na prekrasno razgledno postojanko Rigi, obiskala Luzern itd. Jaz sem se peljal sam še do Berna, obiskat prijatelja mons. Bertolija na nunciaturi. Hitro je minil čas obiska in dne 1. maja sem se poslovil od škofa na kolodvoru v Zugu, da sem se vrnil preko Züricha in Buchsa v Avstrijo. Oba sva bila solznih oči. Kdaj bo zopetno svidenje?

Škof je bil v Švici zelo zadovoljen in bi bil najraje za stalno tam ostal. Toda

prijatelji in neprijatelji so mu pokazali pot še naprej — v svobodno Ameriko. Precej časa je trajalo, da je prišel škof do potnih dovoljenj. In dne 1. julija je odletel z letalom iz Ženeve ter pristal naslednji dan v New Yorku, kjer je mogel še maševati, ravno za obletnico smrti svojega velikega prednika naškofa Jegliča. Tam v Severni Ameriki prebiva sedaj naš škof pri svojem gostitelju mons. Omanu v Clevelandu, kjer si pa ne da miru. Sledi klicu apostola narodov: Gorje mi, če bi evangelija ne oznanjeval! Tako naš škof misijonari križem po Severni Ameriki ter drobi kruh božje besede svojim rojakom, starim in novim slovenskim emigrantom. Mirno gleda v bodočnost, zaupajoč v Boga, ki vodi usodo narodov, in v Devico Marijo, katere brezmadežno Srce bo nekoč zmagalo nad hudobijo sveta, tudi v naši domovini.

Zadnje moje srečanje s škofom Rožmanom je bilo v svetem letu (1950) v Rimu. Takrat se je izpolnila škofu vroča želja: mogel je priti v večno mesto, kar se mu prej vsa leta begunstva ni posrečilo. Na „črno“ ni hotel, potnih pravic ni dobil. Sedaj pa ga je pripeljal jekleni ptič ponosno preko oceana. Ta polet se nam je zdel kakor triumf. Pod njegovim vodstvom smo opravili v tistih nepozabnih dneh obiske cerkva za pridobitev svetoletnih odpustkov, in v skupini nad 200 Slovencev nas je mogel naš škof peljati v avdijenco k svetemu očetu. Potem pa smo skupno prisostvovali največjim cerkvenim slovesnostim sedanjega stoletja: proglasitvi dogme o telesnem vnebovzetju Marijinem. V Rimu se počuti človek kakor doma. To pot smo se — brezdomci — počutili doma tem bolj, saj je bil sredi med nami naš oče, naš škof. Z bridkostjo v srcih in na obrazih smo se na vernih duš zvečer poslavljali. Ali se bomo še kdaj srečali? Upamo, trdno upamo. da še. Dobri Bog nam bo naklonil to milost. Da bi se nekoč v beli Ljubljani...!

Stanovitno moraš brzdati in krotiti svoje oči, svoj sluh, svoj jezik, svoje ugodje pri hrani. Drugi pa ne smejo opaziti tega tvojega premagovanja samega sebe.

Posvetni človek mnogo premišljuje in govori. Milost pa malo razmišlja in malo govori, ker je preprosta, mirna in notranje zbrana.

Jožef M. Escrivá

NAŠ ŠKOF V ZDRUŽENIH DRŽAVAH

Mons. M. ŠKERBEC, U. S. A.

Prezvzišeni škof dr. Gregorij Rožman se je pripeljal z avionom Swissair zračne linije iz Švice v New York 2. julija 1948, drugi dan, v soboto, pa od tam na letališče v Clevelandu, kjer so ga sprejeli z veliko ljubeznijo župniki slovenskih župnij monsignorji J. Oman, J. Ponikvar in V. Hribar, tedanji župnik v Babertonu M. Jager, dr. Miha Krek, urednik in lastnik Ameriške Domovine Jakob Debevec, Anton Grdina, Jože Grdina in drugi. Mons. J. Oman ga je že prej povabil k sebi in sprejel pod streho v svojem gostoljubnem župnišču pri sv.

Lovrencu, kjer je za njega dal prizidati posebno stanovanje.

Župnišče pri sv. Lovrencu, 3547 E 80 Str., ki leži na jugovzhodnem delu mesta Clevelanda, je tako postalo začasni sedež ljubljanske škofije v begunstvu in duhovno središče vseh slovenskih beguncev. Ne samo duhovniki in verniki ljubljanske škofije v emigraciji, marveč duhovniki in verniki vseh slovenskih škofij prihajajo tja osebno ali pa se obračajo v svojih pismih na Prezvzišenega, ki ne dela nobene razlike.

Pri sv. Lovrencu torej biva naš du-

Ob praznovanju škofove sedemdesetletnice v dvorani Slovenskega narodnega doma v Clevelandu 8. marca 1953. Poleg: dekan mons. Matija Škerbec, rev. Jože Godina in mnister dr. Miha Krek

duhovni oče v polnem pomenu besedi za hovni oče. Mislim, da lahko rabim izraz našega škofa. Na njegovih očetovskih ramah namreč leži danes skrb za duhovni dobrobit vseh slovenskih beguncev, sem vodijo duhovne vezi raztresenih udov iz vseh delov sveta, tu za vse moli njih duhovni oče, od tu prihaja duhovna hrana vsem žejnim in lačnim resnice ter tolažba vsem žalostnim.

Cerkev in župnišče s šolo pri sv. Lovrencu leži sredi slovenske delavske kolonije. To je pristno ameriško delavsko naselje, ki se odlikuje po svoji izredni čistosti in ličnosti in po slovenski gostoljubnosti, ki je sprejela v svojo sredo škofa-begunca. Pristni slovenski značaj te lepe župnije se kaže posebno na nedeljo sv. Rešnjega Telesa. Tu se namreč zunaj vrši edina procesija sv. Rešnjega Telesa v Clevelandu tako, kakor se je nekdanj v naši domovini. Ta dan so ulice okrog sv. Lovrenca vse pometene, vse hiše okrašene s cvetjem in zastavami; štiri kapele, kjer se vrše blagoslovi, so vse polne luči, cvetja in okraskov. Med procesijo se razlega po ulicah slovensko petje, kakor doma. Za nebom pa vsako leto spremlja Najsvetejše v spremstvu duhovnikov ljubljanski škof dr. G. Rožman.

Večkrat čujem vprašanje: „Kaj pa naš škof delajo, kako se jim godi?“

Mislim, da mu da največ dela dejstvo, da je Prezvizišeni v resnici duhovno središče vseh slovenskih beguncev, raztresenih po vseh delih sveta. Iz Združenih držav, iz Kanade, iz raznih držav Južne Amerike, iz Avstralije in iz vseh delov Evrope prihaja na njegov naslov cel kup pisem. Slovenski verniki mu pač žele pokazati svojo ljubezen in vdanost z njimi, mnogi pa iščejo pri njem nasvetov in tolažbe. Vsem, kolikor le zmore odgovarja. Tudi osebnih obiskovalcev prihaja mnogo k sv. Lovrencu, k škofu. Kadar prideš k njemu, ga boš našel pri mizi pred velikim kupom pošte, ko piše pisma, ali pa

ga moraš poiskati v cerkvi pred Najsvetejšim, kjer moli za vse svoje raztresene ovce, zlasti pa za one, ki trpe v zasužnjeni domovini.

Ni lahko njegovo breme križa, toda nikdar ga ne boš čul, da bi se pritoževal nad svojo usodo, nikdar ne žal besede čez one, ki so mu prizadejali s svojo lažno propagando toliko krivic in bridkosti. Vedno pa vse obiskovalce sprejema z ono vedrostjo in ljubeznivostjo, kakor nekdanj v škofijskem dvorcu v Ljubljani.

Največja skrb njegova je posvečena duhovskemu naraščaju. Zaveda se velike

dolžnosti do svoje škofije, ki bo po propadu komunizma krvavo potrebovala duhovnikov, dobrih dušnih pastirjev. Noben drug begunski narod nima v emigraciji svojega semenišča in še manj svoje teološke fakultete, kakor ima vse to slovenska begunska skupnost. Slovensko semenišče, teološka fakulteta in apostolska šola v Buenos Airesu so nekako punčica njegovega očesa. Vzdrževanje obeh zavodov leži predvsem na njegovih ramah, priznana darežljivost starih Amerikancev, kakor tudi novih, pa mu omogoča to vzdrževanje. Nešteto pismen mora pisati samo v tej zadevi! Če bi ne bil naš škof v Združenih državah, bi pač slovenski begunci ne zmogli vzdrževati ne semenišča in ne apostolske šole!

Poleg pismene zveze vzdržuje naš vladika pogosto osebne stike z različnimi begunskimi skupinami. V Združenih državah je obiskal že skoro vse slovenske naselbine, župnije in skupine. Kadar pride v kak kraj se zbere okrog njega vsa slovenska družina. Že večkrat je prepotoval ogromne Združene države od Atlantskega oceana tja do Pacifika, prehodil in prevozil pota, po katerih je hodil naš največji slovenski misijonar Friderik Baraga, obiskal pogosto naše ljudi v

Sprejem škofa dr. Rožmana ob njegovem prihodu iz Švice v Cleveland

širni Kanadi. Kar je v U. S., je že dvakrat (leta 1949 in 1952) prišel za daljši čas v Argentino, kjer je obiskal vse večje slovenske skupine, ob tej priliki napravil tudi obiske pri duhovnikih in vernikih v Čile in Ekvadorju. Leta 1950 je odšel na povabilo v Rim ob priliki proglasitve verske resnice Marijinega Vnebozvetja, kjer je bil navzoč kot edini jugoslovanski škof. Noben slovenski škof, pa tudi najbrž še noben Slovenec ni prepotoval toliko sveta, kakor ga je škof dr. Gregorij Rožman.

Prezvizišeni pa je danes tudi največji slovenski misijonar. Odkar živi v U. S. A., je imel 23 ljudskih misijonov, mnogo duhovnih vaj, rekolekcij, vsako leto ima kje postne govore, imel je nešteto pridig ob priliki 40 urnih pobožnostih, pri zlatih, srebrnih in novih mašah, ob različnih romanjih v Združenih državah in v Kanadi. Med tem časom je posvetil več svojih in ameriških duhovnikov in redovnikov pri sv. Lovrencu, v Lemontu in Youngstown, Ohio, posvetil je glavni in stranski oltar v novi cerkvi sv. Cirila in Metoda pri slovenski župniji v Lorainu.

Pri vsem tem obilnem delu pa še redno piše članke verske in vzgojne vsebine za „Duhovno življenje“ in „Ameriški Slovenec“, ki priobčujeta v vsaki številki kak njegov članek.

Pri vsem tem obilnem delu pa mu napolnjuje dušo skrb za duhovno življenje vsega slovenskega naroda, vseh njegovih, po vsem svetu raztresenih udov, z vsemi delj trpljenje, žalost in upanje, da lahko reče s sv. Pavlom: „Mnogokrat sem bil na potih, v nevarnostih pred rojaki, in trudu in naporu. Poleg tega pa, kar me po vrhu še zadene, imam vsakdanji opravke, skrb za vse cerkve, za vse slovenske skupine. Če je kdo slaboten, jaz čutim z njim, če se kdo pohujšuje, mene peče...“

Tako živi in dela naš škof.

MARIJA IN SLOVENSKI NAROD

(IZ GOVORA NA PRIREDITVI DRUŠTVA SLOVENCEV V MENDOZI, 28. 3.)

PROF. BOŽIDAR BAJUK

Ako prebiramo in podrobno razčlenimo papeževo encikliko o letošnjem jubilejnem Marijinem letu, vidimo, da se srce sv. očeta, ki je močno razbolelo ob tolikšnih in tako številnih nadlogah v današnjem svetu, z vso ljubeznijo obrača na nas vse, da vsi skupno skušamo doseči to, v kar on sam z vso vero zaupa: namreč v pomoč naše nebeške Matere v njenem svetem jubilejnem letu.

V encikliki se razgrinja pred nami neizmerno problemov, težav in nadlog, ki tarejo danes človeštvo. In vprav v njej spoznamo, kako nujen — bi rekli, pravečati poslednji klic ob 12. uri — je nje-gov poziv k skupnemu sodelovanju. Človek se nehote spomni na Marijo v Fátimi, ko je leta 1917 po 3 nedolžnih pastirčkah pozivala vesoljni svet k spoznanju grešnih napak in k pokori ter — če svet ne bo prenehal z žalitvami — zapovedala božjo kazen z novo vojno, lakoto in preganjanjem Cerkve ter sv. očeta.

Sv. oče nas vabi, da letos prav posebno častimo Mater božjo in se s podvojenim zaupanjem zatekamo pod njeno varstvo.

Zatorej pogledjmo v naslednjem nekoliko, v kakšnem odnosu smo Slovenci do Matere božje; kaj je našemu narodu Marija pomenila v preteklosti, kaj pomeni v današnjem času in kaj nam mora biti za bodočnost.

Slovenci radi o sebi pravimo, da smo Marijin narod. Velika, pomembna, silno važna je ta trditev! Naš narod je bil od prvih početkov krščanstva, ko so se naši predniki začeli odpovedovati poganskim

žrtvenikom, pa vse do zadnjih dogodkov, ki smo jim bili še mi vsi priče v domovini ob rdeči revoluciji, dejansko otroško vdan Materi božji. Pred časom smo v „Duhovnem življenju“ brali te besede, ki jih je zapisal g. duh. svetnik Karel Škulj: „O Slovencih — Marijinem narodu bi se napisala cela knjiga; pa tako lepa, da bi jo vkopal v zlato, posul z biseri in jo dvignil visoko, naj bi jo zri vsi katoliški narodi sveta in iz nje spoznali ceste in steze, po katerih se pride do častnega naslova, ki ga ima naš narod — Marijin narod.“

Ko smo Slovenci pričenjali s svojim lastnim, samostojnim življenjem v prvih dobah, so se naši dedje in pradedje že zatekali in romali k Materi božji.

Ob postavljanju slovenskih vojvod na Koroškem, tam pod Krnskimi gradom nad Celovcem, se je ves narod po končanih obredih ustoličenja na knežjem kamnu podal v cerkev h Gospe sveti in nebeški Materi priporočil novoizvoljenega vojvoda in svojo usodo.

Ko so krvoločni pesoglavci, divji Turki skozi 200 let prinašali nad našo zemljo razdejanje, smrt, rop in požig, je naše prednike svetna gosposka puščala na cedilu in se sama zatekala v svoje utrjene gradove, da bi čuvala le lastno kožo. Tedaj je naš človek iskal zavetja v taborih, ki si jih je za silo utrjeval okoli Marijinih cerkva.

Tudi dobo luteranstva in divjega preganjanja katoliške Cerkve ter zatiranja Marijinega češčenja je naš narod prestal vprav pod Marijinim varstvom. Njej je

ostal zvest; tem zvestejši, čim hujša je bila stiska, ki ga je tlačila.

V vseh dobah najtežjih preizkušenj, vojská in nesreč, kuge in lakote, nalezljivih bolezni in suše so se Slovenci vselej zatekali po pomoč in tolažbo k Mariji.

Zato srečujemo tudi v naši domovini neštevilne žive priče srčne vdanosti Mariji; saj je naša zemlja naravnost posejana z dokazi otroške vdanosti in goreče ljubezni do Matere božje. Približno sliko o slovenskem češčenju Marije dobite tudi iz tehle številki, ki so izšle leta 1909 v knjigi „Marija v zarji slave“.

V tistem času je bilo na slovenskem ozemlju, razdeljenem na 5 škofij, po površnem štetju nad 500 Mariji posvečenih cerkva, podružnic in kapel! Bile so porazdeljene takole: v ljubljanski škofiji — 223, v tržaško-puljski — 80, v lavantinski — 111, v goriški nadškofiji — 61 in v krški škofiji 35.

In naj vam kot zanimiv primer povem še tole. Mendoška provinca, v kateri sedaj živimo mi, obsega približno šestkrat večje ozemlje, kot je naša Slovenija. In na tem slovenskem ozemlju, ki je šestkrat manjše od mendoške province, živi dvamilijonski slovenski narod z nad 500 Marijinimi cerkvami!

Vse življenje od največjega praznika in najvažnejšega dogodka pa do najpreprostejšega delavnika in najskromnejšega vsakdanjega opravila je med Slovenci tesno povezano z Marijinim češčenjem.

Kako zvesto spremlja naše družine in domove skupna, glasna molitev rožnega venca! Ob raznih priložnostih naš človek nosi Marijin kip v procesiji in sprevodu po vsej fari od hiše do hiše. Na naših praporih in banderih so prevladovale Marijine podobe. V adventu se naše ljudstvo zbira k zornicam v čast Materi božji. Kako so slovenskemu človeku priljubljene lavretanske litanije, ki jih moli ob najrazličnejših pobožnostih! In ne

vem, kateri narod more pokazati več in lepših pesmi v čast Mariji, kot jih ima naš narod in ki jih prepeva kot najpreprostejšo ljudsko pesem v maši ali kot najumetnejšo skladbo, ki jo zmore le najspretnejši zbor.

Starejši iz okolice Ljubljane dobro pomnite, kako je na velikonočni ponedeljek na ljubljanskem Kongresnem trgu iz sto in sto grl ob potresni procesiji donela tista tako priljubljena in tako „naša“: „Marija, k Tebi uboge reve!“ In dalje! Marijino češčenje po naših domovih! Njeno ime ali Njena podoba na hišnih vratih; Njena slika po stenah in bogkovih kotih; kipi Brezmadežne pod oblastim steklom; luče pred Njeno podobo; angelovo češčenje trikrat na dan, bodisi za domačo mizo ali na polju sredi trdega dela; šmarnični oltarčki v majniku po naših domovih in vaških kapelicah; Njene svetinje, škapulirji, podobice. Vse, vse to so znaki ljubezni in vdanosti našega ljudstva Mariji, Materi božji.

In končno: kako naj v kratkih besedah opišemo vso ljubezen, vso veličino, vso čast, ki jo Marija uživa na tako številnih, tako ljubljenih, tako obiskanih slovenskih božjih poteh!

*

Takšno je bilo naše slovensko življenje do zadnje svetovne vihare — vse prežeto z Marijinim češčenjem. Tedaj pa je naša zemlja padla pod tiransko oblast sovražnih okupatorjev, ki so vsi imeli isti, skupni cilj: uničenje slovenskega naroda. In prišel je še tretji sovrag z rdečo zvezdo, srpom in kladivom.

Izbruhnila je dolgo pripravljana rdeča revolucija, ki jo je našemu narodu prinesel pod krinko nacionalne borbe internacionalni komunizem.

Toda niti v tem najhujšem zgodovinskem trenutku, ko je prišla nadenj morada največja in najtežja preskušnja, slovenski narod ni klonil, ni zgubil svoje vere in zaupanja v Boga in Mater božjo.

Po župnijah so se z vso vneto začele organizirati pobožnosti deveterih prvih petkov. Družine so se po svojih domovih posvečale Srcu Jezusovemu. Tedaj smo tudi zvedeli o prikazovanjih v Fátimi. In pričele so se pobožnosti petih prvih sobot, domovi so se posvečali Marijinemu brezmadežnemu Srcu. Slovenski človek je začutil, da je prišel zanj najkritičnejši trenutek. Oborožil se je z orožjem poživljene vere, gorečnejše molitve in zvestejše vdanosti Materi božji.

Mislím, da mi boste vsi priznali, da se morda nikdar v zgodovini našega naroda ni toliko molilo in naše ljudstvo se nikdar še ni tako tesno oklepalo Boga in nebeške Matere, kot v tistih letih rdeče revolucije. Zatorej smo dve leti kasneje, koncem maja 1943 že lahko opravili skupno posvetitev vsega našega naroda brezmadežnemu Srcu Marijinemu. Tako je bil naš narod med prvimi, ki so sledili klicu sv. očeta s posvetitvijo.

Vsem, ki smo imeli priložnost v tistih težkih časih prisostvovati tej naši narodni posvetitvi, je še v nepozabno lepem spominu spokorna procesija na Rakovnik, ki jo je vodil škof dr. Rožman, brez svojih običajnih dostojanstvenih znamenj, le v črnem talarju. Nosil je velik, težak spokorni križ in vodil v spokorni procesiji skozi našo prestolnico, belo Ljubljano svoj trpeči narod na Rakovnik k Materi božji. In narod — trpin se je tedaj zbral na ravnici pod cerkvijo pred podobo svoje ljubljene Matere božje.

Tedaj smo slovesno in javno izpovedali zaobljube Mariji; tedaj smo se javno posvetili Njenemu brezmadežnemu Srcu. In kaj je sledilo tej naši posvetitvi? Brez dvoma je Marija sprejela našo molitev, našo spokornost, našo posvetitev. Posredovala je za nas pri svojem Sinu. In vendar bi tisti, ki le s tostranskimi zemskimi merili merijo življenje spričo dogodkov, kakor so se razvijali, utegnili soditi, da nas je božja Previdnost zavrnila.

Mi pa vemo, da je Kristus dejal: „Če hoče kdo priti za menoj, naj vzame svoj križ na svoje rame in hodi za menoj!“ In Marija — naša Matj je pri svojem Sinu sprosilá slovenskemu narodu v letu 1945 milost, da je mogel vzdržati na križevem potu, ki nam je dal tisoče mučencev. Ti so danes naši narodni heroji, naš ponos, naši najmogočnejši posredniki pri Bogu.

Slovenski narod je dobro vedel, da Marija vodi, brani in nikdar ne zapusti njih, ki se pod Njeno varstvo zatekajo. Njo pomoči prosijo in se Njeni priprošnji priporočajo.

Pretresljivo pomemben in morda najvažnejši dokaz, kako Marija vodi našo usodo, je bilo opravljanje peterih prvih sobot v letu 1945, ki nam je gotovo vsem ostalo v spominu, ki pa se morda njegove pomembnosti premalo zavedamo in jo premalo upoštevamo.

Pred novim letom nas je škof dr. Rožman pozval svoje vernike, naj s prvo soboto v novem letu 1945 pričnemo znova s peterimi prvimi sobotami in ko jih bomo v Majniku, Mariji posvečenem mesecu končali, nam bo Ona pomagala. Narod je sledil besedam svojega Pastirja. In vsi vemo, kaj se je zgodilo v tistih zgodovinskih, usodnih majniških dneh. Po sporazumu „velikih“ je komunizem prišel v naši domovini na oblast in en del naroda je moral na križev pot begunstva, drugi pa pod kruti jarem srpa in kladiva. Taka je bila božja volja — tudi po posredovanju Matere božje, ki nas ni zapustila. Velika, temu ali onemu morda težko doumljiva skrivnost! A slovenski narod jo je razumel. Zgodi se Tvoja volja! — Šli smo preko številnih postaj našega križevega pota s prepričanjem, da Marija je pomagala, Marija bo pomagala, Marija vedno in vselej pomaga!

Danes gotovo v vsej jasnosti še ne moremo razbrati smisla vsem tistim dogodkom. Ali če našo usodo presojamo pod večnostnim vidikom, pač lahko z

zadoščenjem priznamo: Marija nam je izprosila najboljši del, ki ga more kak narod prejeti: mučeništvo tisočev naših mož in fantov.

Za ljubeljsko postajo križevega pota je prišla vetrinjska, nato škofjeloška, teharska, hrastniška, kočevska in še in še in še...

Kdo bi prešel solze in mogel pozabiti presunljive vzdihne v vetrinjski opatijski cerkvi ob poznih nočnih urah pod kipom žalostne Matere božje, ko so odvažali naši „zavezniki“ transporte prevaranih, ogoljufanih in prodanih naših mož in fantov v mučeniško trpljenje; ko so iskale utehe pri Materi božji matere ob izgubi sinov, žene ob izgubi mož, hčere ob izgubi očetov, sestre bratov, neveste ženinov.

Vendar naš verni narod tudi tedaj ni klonil, ni obupal. V polni, neomajni veri in zaupanju se je zgrudil na kolena pred podobo Marije in dvignil svoja krvaveča srca kvišku, k Bogu.

Danes, ko so se po prebolelih usodnih udarich solze naše upravičene in razumljive bolj posušile, z velikim zadoščenjem, spoštovanjem in pravim svetim strahom prebiramo spomine iz tistih groze polnih dni, ko so naši možje in fantje umirali mučeniške smrti pod rdečimi rablji.

Vsi vemo, da so odhajali iz Vetrinja v stanu posvečujoče milosti božje, spravljene z Bogom — saj so vsi za odhodnico prejeli sv. zakramente. In ko so zasluhili ter spoznali prevaro in kaj jih čaka, so se z vso vdanostjo v voljo božjo in z rožnim vencem v roki pripravljali na kruto smrt. Niso padali nenadoma, ne pričakovano, zadeti v boju. Ob največjih duševnih mukah in telesnih bolečinah so z molitvijo in Marijinim imenom na ustnicah čakali dneve in tedne na poslednje smrtne muke.

Ali niso to naši pravi mučenci?

Kako lepo poje o njih pesnik v „Črni maši“:

Svet, svet! Svet si, Gospod,
Bog vojnih trum! Sprejel si vetrinjska
krdela

v tvoja pridvorja izbrana
in poveličal njih smrti, dvignjene
breznom iz žrela.
O, vladaj z njimi slovenski rod!
Naj polna bo Tvoje slave slovenska
dežela,

zdaj po satanu razdejana!
Svet, svet, svet!

Ob takem razmišljanju — menim — se nam morajo odpreti oči, da z jasnim pogledom spregledamo in pričnemo spoznavati veliko skrivnost, kaj pomeni Marija za naš slovenski narod.

Toliko o povezanosti življenja našega naroda z Marijo, nebeško in našo Materjo v preteklosti.

*

— Kaj pa bodočnost?

V sv. pismu stare zaveze beremo v knjigi modrosti: „Sedaj torej, otroci, poslušajte nauk, bodite modri in ga ne zametujte! Blagor človeku, ki mene posluša in čuje pri mojih durih. Kdor najde mene, najde življenje in prejme zveličanje v Gospodu.“

Tako nam govori Marija že iz stare zaveze v maši za praznik Brezmadežnega Spočetja.

Nikdar zatorej ne smemo pozabiti in zanemariti, kar smo na Rakovniku tik pred posvetitvijo Mariji slovesno obljubili. Takrat je Marija naše zaobljube sprejela in nam zares tudi stala ob strani. Nudila nam je svojo pomoč. Glejmo in pazimo na to, da bomo Njene pomoči ostali vredni in ostali vredni biti Marijinim otroci — Marijin narod!

Vtisnimo si globoko v spomin vse te dane obljube in premišlujemo jih, kadar nam jih v naših verskih listih kličejo v spomin! Od njihovega spolnjevanja je odvisna naša bodočnost; od izpolnjevanja naših življenjskih dolžnosti je odvisno, če še vnaprej lahko računamo z Marijinim varstvom.

Ne morem se otresti globokega vtisa

o resnosti trenutka, kakor ga je name napravil za leto 1945 že preje omenjeni škofov poziv za „odločilno“ opravljanje peterih prvih sobot. In ob prelistavanju letošnjega koledarja „Ave Maria“ iz Sev. Amerike se človek pravitako zdrzne ob resnem in tako pomembnem kliču našega preroškega vodnika, škofa dr. Rožmana.

„Zdaj je čas!“ — s temi besedami sv. očeta pričinja naš škof svoj članek. „Zdaj je čas, zares je čas, da storimo odločilne korake. Ves svet je treba temeljito preoblikovati: podivjani svet spremeniti najprej v človeško plemeni tega, tega pa potem v božjega, ki bo urejen po zveličavnih božjih načrtih. Začnite, začnite mogočno dramati mišljenja in dejavnost ljudi!“

Nato vprašuje nadalje: „Ali se ne ponavlja zopet dogodek velikega četrta? Apostoli so dremali, medtem ko je Jezus krvavi pot potil na vrtu Oljske gore — Juda izdajalec pa je budno, dolgo v noč pripravljaj svoje izdajstvo. — Brezbožniki z občudovanja vredno vnemo pridobivajo ljudi za svoje zmotne in pogubne nauke. — A mi, Kristusovi apostoli, smo tako malomarni; tako malo gorečnosti imamo. Mi se celo izgovarjamo: Kristus je ustanovil nepremagljivo Cerkev, gotovo bo zmagal tudi nad današnjim brezboštvom. In Marija je v Fátimi napovedala, da bo končno zmagalo Njeno brezmadežno Srce. Kaj bi se torej za skrbljeno spuščali v boj, katerega bo Marija izvojevala? — A papež je lani za veliko noč zaklical: „Utrujenost dobrih je nevarnost današnjih dni!“ Čas je, da postanemo vsi apostoli Kristusovi. Nikdo naj tega časa ne zamudi; ne vemo, kako dolgo nam bo še na razpolago!“

Poslušajmo Kristusovega namestnika in storimo odločilne korake! — Tako nas poziva naš škof in končuje s pomembnimi besedami:

„Če smo pripravljeni, nam bo v Ma-

rijinem letu 1954 morda božja zmaga bliže kot kdaj koli preje!“

„Zdaj je čas!“ — Vtisnimo si zares globoko v srce te besede našega Pastirja za jubilejno Marijino leto!

„Zdaj je čas!“ — Ponovno, še in še prebirajmo in premišljujmo težave in skrbi, bedo in nevarnosti, nadloge in potrebe, ki nam jih papež v okrožnici našteva. Saj če jih pregledujemo in na naše narodne ter osebne okoliščine prenešti skušamo, se nam vsiljuje misel, da je 365 dni jubilejnega leta kar premalo, če hočemo z molitvijo, prošnjami in spokornimi deli in romanji zadostiti vsem potrebam, kakor nam jih sv. oče našteva.

„Zdaj je čas!“ — Poglejmo vsak sam vase! In si odgovorimo! Koliko dni svetega Marijinega leta je že mimo! Kaj sem doslej že storil v duhu papeževe okrožnice? Katere molitve, katere prošnje sem že vključil v svoje vsakdanje versko življenje? Ali kaj molim za rešitev najvažnejših problemov današnjega časa? Za rešitev iz težav in nadlog, ki tarejo mojo domovino; za rešitev iz nevarnosti, ki prete naši emigraciji, za rešitev iz potreb, ki jih imam v lastni družini; in končno za rešitev iz skrbi in nevarnosti, ki groze moji lastni osebi?

„Zdaj je čas!“ — — —

Poleg žive vere, ki smo jo podedovali od naših prednikov, nam je naša lastna življenjska skušnja dovolj veliko pričevanje za Marijino varstvo in nje-no pomoč.

Zavedajmo se:

V najtežjih trenutkih našega življenja nam je bila Marija — Tolažnica žalostnih.

Ob najhujšem preganjanju v zgodovini našega naroda nam je postala Marija — Kraljica slovenskih mučencev.

Ostanimo še vnaprej Njeni zvesti otroci in s trdnim prepričanjem zaupajmo, da nam bo, kadar se bo po božji Previdnosti naš čas dopolnil, postala prav gotovo Marija tudi —

Začetek našega veselja.

MARIJINE BOŽJE POTI

V DOMOVINI

VELESOVO

MARIJAN MAROLT

Menda je najstarejši podatek o velesovski cerkvi ta, da je leta 1163 oglejski patriarh izločil „kapelo“ t. j. manjšo cerkev sv. Marjete iz cerkljanske fare in dal tej cerkvi samostojnost, nekakšen značaj vikariata. Storil je to patriarh na prošnjo viteza Gerloha z bližnjega gradu Kamna, na čigar zemljišču je cerkev stala. Ti vitezi so bili ministeriali takrat na Kranjskem najmočnejše rodbine grofov Andechs-Meran. (Ministerial je nižji plemič v službenem in fevdnem razmerju do višjega plemiča.) Nasledniki tega Gerloha, med njimi v prvi vrsti spet eden s tem imenom, najbrž vnuk onega prvega Gerloha, so 75 let pozneje, leta 1238 napraviljo ustanovno listino, s katero ustanavljajo ženski samostan, ki mu darujejo omenjeno cerkev sv. Marjete, poleg tega pa še vrsto drugih posesti in dohodkov. 11. decembra tistega leta je potem oglejski patriarh Bertold, ki je bil iz hiše in rodbine grofov Andechs-Meran, v imenovanj cerkvi sv. Marjete tisto ustanovno listino slovesno potrdil. Določil je, naj živijo redovnice po redu sv. Avguština, v postu in obleki pa naj se ravnaajo po strožjih pravilih sv. Dominika. Gerloh in njegov brat sta potem s pomočjo patriarha no-

sila tudi glavno skrb in stroške za zidavo samostana.

Od tiste prvotne samostanske stavbe danes ni ničesar več vidnega, le pod zemljo je menda še mogoče slediti temelje nekih takratnih zidov. Pač, ohranjena je največja dragotina iz tistega časa, milostni kip Marije z Jezusom. Leta je skoraj nepoškodovan, le nekoliko predelan, prestal vse številne spremembe in nezgode, ki tvorijo zgodovino velesovskega samostana in fare. Kip je izrezljan iz topolovega lesa in je visok samo 48,6 cm. Marija sedi na preprostem prestolu, na desnem kolenu ji sedi Jezušček, ki je z zgornjim delom telesa obrnjen h gledalcu, nogi pa ima zasukani k drugemu materinemu kolenu. Marija drži s svojo desnico dete, v svoji levici drži zdaj žezlo, včasih je pa v njej držala jabolko kot mistični, duhovni sad božje jablane — v nasprotju od Evinega sadu s „tuje“ jablane —, ki je ponazorovalo Marijino soudeležbo s Kristusom pri odrešenju (Rupert iz Deutza, Habicht). Dete drži v eni roki knjigo, z drugo, ki je zdaj nerodno predelana, je prvotno blagoslavljaljo. Kip je bil večkrat poobarvan. Z barvo, pa tudi z izrezovanjem je bila Marijina glava v toliko spreme-

**Velesovo in grad
Kamen v Valva-
sorjevi dobi**

Velesovo in grad Kamen v Valvasorjevi dobi.

njena, da je bila oglavnica, s katero je bila pokrita in ki je padala ob prsih, prenařena v lase. Nadaljna sprememba prvotne oblike je odstranitev naslanjala Marijinega prestola; to naslanjalo so odstranili, ko so pričeli kip oblačiti v dragocena oblačila, pri čemer jim je bilo naslanjalo na poti; to se je zgodilo okoli leta 1670.

Kakor skoraj vse srednjeveške sohe sedeče Marije z detetom, je tudi način, kako je prikazana velesovska Marija, prišel iz Bizanca. Tovrstni ikonografski tip se imenuje „Nikopola — Zmagoslavna“. Prvotno takšno Marijo je prinesel iz — takrat še krščanske — Afrike bizantinskemu cesarju Herakleju njegov prijatelj Jurij iz Pizidije in napisal o kipu cesarju, da „od nje upajo zmago gospodje zemlje, barbari pa uklonijo svoj tilnik, ker pri naskoku mesta vidijo, da Marija vodi vojsko“. Prav ta Marija je veljala kot posebna zaščitnica bizantinskega cesarstva. Cesarji in vojskovodje niso šli nikoli v boj, da se ne bi prej priporočili Nikopoji. Zlasti je zraslo zaupanje vanjo, ko je v 1. polovici 7. stoletja Heraklejev brat Teodor z njeno pomočjo premagal Perzijce, da jim je zopet odvzel Kristusov križ, ki so ga bili ugrabili. Po tej podobi je torej napravljena velesovska.

Legenda pravi, da velesovska Marija ni delo človeških rok, ampak da je kip

zrastel čudežno na hrastu, po starejši verziji na smreki. Prvi je to legendo napisal — kolikor je dozdej znano — ok. leta 1650 jezuit p. Matija Bavčar iz Sel pri Batujah. Po njegovem zapisu, ki je bil uničen po razpustu samostana, je legendo ponovil v svoji „Slavi vojvodine Kranjske“ 30 let za Bavčarjem Valvasor. Po mnenju umetnostnega zgodovinarja Cevca bi mogel biti izvor legendi v tem, da je bil kip izpostavljen češčenju še preden je bila cerkev v novem samostanu dogotovljena, in to v kakšnem znamenju med drevjem, kajti kip je po vsej verjetnosti starejši kot ustanovna listina samostana, in je moral nastati v prvem desetletju po letu 1200. Izredna naklonjenost, ki jo je kazal patriarh Bertold do nove ustanove, daje sklepati, da je kip dar prav tega patriarha. Ker v Sloveniji v tistih časih ni bilo kiparske delavnice takšnih odlik, kot jih kaže ta kip, je Cevc po temeljitem primerjanju s sodobno evropsko skulpturo prišel do najverjetnejšega zaključka, da je velesovska Marija delo kakšnega gornjeitalijanskega kiparja, ki se je oplodil z deli Benedetta Antelamija iz Lombardije in po njem ali tudi neposredno s francosko chartresko in auvergnansko kiparsko umetnostjo. Cevc pravi še: „Velesovski kip je eden zelo prepričevalnih spomenikov pozne romantike. Njegov pomen presega meje slovenskega ozemlja ter se

pridružuje glavnim delom evropske plastike... Sicer je osamljen, a vendarle priča o kulturni višini naše domovine, ki sama sicer zaradi tragične zgodovinske usode ni mogla tekmovali z umetnostnim napredkom sosednjih dežel, pa je vendarle pridobila in ljubosumno varovala tudi to umetnino, ki zasluži, da preide v svetovni seznam umetnostne posesti.“

Prve stavbe tega samostana so bile lesene, a kmalu so pričeli z zidarskimi deli. Prve nune so prišle iz Ziegelhove na Dunaju. Med redovnicami, zlasti prednicami samostana, so bile hčerke najodličnejših kranjskih plemiških družin. Samostan je slovel po dobrodelnosti. O pr-

vojni cerkvi, kakršna je bila ob ustanovitvi samostana, nimamo poročil. Zelo verjetno je bila cerkev božjepotna že od vsega začetka. V letih 1471 in 1472 so Turki razrušili samostan in grad Kamen nad njim. V protestantovskih časih so se redovnice kar dobro držale, čeprav se je del okoliške duhovščine pridružil krivovercem. Bakrore iz Valvasorja (2. polovica 17. stol.) kaže cerkev, zgrajeno še v gotski tradiciji, samostanska stavba pa izgleda renesančna, odnosno vsaj po gotski dobi že preurejena. Podobno je bilo skoraj z vsemi slovenskimi samostani, da so samostansko stavbo prej prilagodili renesančnemu odn. baročnemu slogu kot pa cerkev. In še druga umetnostnozgodovinska značilnost je skupna skoraj vsem slovenskim samostanom: v 18. stoletju, ko drugod po Evropi pod vplivom racionalizma in naturalizma raste in procvita zlasti posvetna umetnost, se slovenski samostani odevajo v novo rokokojevsko obleko; kot da jih posvetnosti ni strah, pokažejo silno umetnostno delavnost. Velesovo je prednjačilo v vnehi. Leta 1732 so pričeli takorekoč še enkrat z zidavo popolnoma nove samostanske stavbe. Potem so sezidale za lepoto hiše božje vnete redovnice še novo cerkev, kakršna stoji še zdaj.

Cerkev Marijinega Oznanenja v Velesovem je obrnjena od juga proti severu. Dolga je 38 m, široka v prezbiteriju 9, v ladji 12 m, s stranskima kapelama 19 m. Dozidana je bila leta 1771. Ker pravi napis nad glavnimi vrati, da je bila prejšnja cerkev po petih stoletjih obstoja obrabljena, bi lahko iz tega sklepali, da vsaj v zadnjih dveh stoletjih ni bila bistveno prezidana, tako da je na sodobnike 18. stol. delala še srednjeveški vtis. K novi cerkvi prideš po 14 stopnicah pred fasado, čije — vsaj zdaj — klasicistično preprostost krona zvonik z baročno streho. Prostorni vtis notranjščine je silno plemenit; mojster pa, ki je to stavbo zasnoval, ni znan. Velika umetnina je veliki oltar. Tudi kiparski mojster ni znan. Na oltarju so štirje reliefi, napravljeni po Mentzingerjevih slikah. Te slike so bile napravljene kakšnih 30 let prej, preden so postavili novo cerkev. V novi cerkvi so potem visele na koru,

Pogled na cerkev
in samostan v Ve-
lesovem

pozneje pa so bile prenešene v Narodno galerijo v Ljubljani. — Poleg glavnega galerijo v Ljubljani. — Poleg glavnega je v cerkvi še šest stranskih oltarjev, ki so bolj preprosti kot veliki. V vseh oltarjih visijo krasne slike Janeza Martina Schmidta, navadno imenovanega Kremser-Schmidta, ker je bil doma iz Kremsa. V Sloveniji je slikal tudi za Gornji grad in Ljubljano in je imel precejšen vpliv na Leopolda Layerja. V velikem oltarju visi njegova slika Marijinega oznanenja, v stranskih pa smrt sv. Jožefa, sv. Katarina, sv. Dominik, sv. Vincencij Fererij, sv. Štefan in sv. Janez Krstnik. Vse slike prevevajo močne razlike med svetlobo in senco, ki se razlivata po živahnih, pa ne več baročno pompoznihih kretnjah in skupinah številnih figur.

Prav iz časa dozidave nove cerkve je božjepotna podobica z umirajočim vojakom v ospredju. Spomin na v vojni padlega domačina ali počastitev Nikopoje — Zmagovalke?

Komaj sta dobila samostan in cerkev novo obliko, ju je zadel edikt cesarja Jožefa, ki samostan ukinja, božjo pot pa prepoveduje. Še sreča, da so izbrali prav Velesovo za pribežališče redovnic iz drugih samostanov, ki jih je cesar tudi še razpustil, pa da je bila pri cerkvi fara, ki je vsaj do neke mere ohranila božjepotni značaj svetišča. Toda vseeno je bilo žalostno to hiranje starih redovnic brez naraščaja in postopno razpadanje samostanskega poslopja, ki ga ni nihče popravljal, dokler ga niso slednjič po-

drli do tistega dela, ki je služil še župnišču in šoli. Božja pot je sicer kmalu zopet oživela in pred Brezjami je bilo Velesovo najbrž najbolj obiskovana kranjska božja pot. Pa tudi Brezje same niso Velesovu ničesar vzele, le prekosi- le so ga.

Še nekaj o Marijini obleki. Ko je dobila Marija obleko, so ji dali na glavo tudi „prave“ lase. Večkrat so jo pa slekli, zlasti kadar so jo rabili risarji pri risanju božjepotnih podob. Takrat so jo vedno risali na drevesu in je moral risar seveda videti, kako je izgledala brez tkanin. Pri tem so ji odstranjevali tudi „prave“ lase. Pri kakšni taki priložnosti in če ne prej, pa vsaj za časa Jožefovih reform, ki so prepovedovale oblačenje cerkvenih kipov, so potem lase kar v kipovem lesu izrezljali in pobarvali. Marija seveda ni imela samo ene obleke, ampak več. Vedno ji je služilo kakšno dekle, marsikatero do visoke deviške starosti, ki je imelo častno opravilo, preoblačiti Marijo. Takšno dekle je imelo in še ima naziv „Marijina dekla“. Čim je stara Marijina dekla umrla, se je kmalu javila nova, navadno dekle, ki že itak ni imelo namena poročiti se. Pa tudi če se ji je ponudila priložnost, menda nobena ni hotela te službe zamenjati za zakonski stan. Tako so mi pripovedovali. — (Obleka zelo spremeni značaj kipa. Pred kratkim je poslal p. Oto posnetek loretške Marije brez plašča in zdaj ne bi mogel več vztrajati pri trditvi v l. številki t. l., da loretška Marija po umet-

nostni kakovosti zaostaja za brezjansko. Še vedno pa jo prekriša velesovska.)

Velesovska Marija — Nikopoja, Zmagovalka! Bilo je neki petek, menda tisti po sv. Rešnjem Telesu, v maju leta 1944. V vasi je po daljšem bolehanju umrl mlad fant, po domače Martinovčev Tone. Komaj je zazvonilo mrliču in se se ljudje pričeli zbirati, že so videli tudi partizane v vasi. Vaščane je obšla groza in vsi so se prestrašeni spraševali, kaj bo zdaj. Toda prvi dan je minil mirno. Prav tako je prva noč kropljenja potekla brez hrupa.

Že so mislili ljudje, da tisti pojav partizanov ni bil vreden hudih slutenj in spet so se drugo noč začeli zbirati ob Tonetovem mrtvaškem odru. Naenkrat so se odprla sobna vrata in zagledali so partizana Brkota, ki ni bil doma v tistih krajih, le strašil je tam okoli. Zastali sta molitev in vsaka druga beseda. Še Brko ukaže, naj prenehajo z molitvijo, kajti danes je dobil po kurirju pošto, da pride jutri v velesovski kloster 160 domobrancev in zato so se odločili Brko in njegovi, da ga vržejo, kloster še prej v zrak. Škoda bi bilo žrtev, če bi jih domobranci prehiteli. Za Brkotom so prišli v sobo še drugi partizani, tam posedli in eden vpraša vaščane, če imajo kaj bolnih in kruljavih možakarjev. „Kamor pridemo mobilizirat, povsod je vse bolno in kruljavo,“ tako je utemeljil svoje vprašanje. Šli so potem dvignit domače, ki so že legli k počitku. Oni ob mrliču so bili vsi prestrašeni in preden so partizani hišo zapustili, so domačim in kropilcem zagrozili: „Da se nihče nikamor ne gane! Kdor pride vno, dobi takoj v glavo za šest pfenigov smodnika. Mi gremo, vi pa naprej molite!“

Brkova groznja, da bodo pognali kloster v zrak, je vse obdala z grozo. Prosili so odhajajoče, naj tega nikar ne storijo, kajti kdo ga bo potem postavil nazaj, ko je fara majhna in revna. V hiši so se ljudje tresli od strahu; doma so bili pustili svojce, zlasti otroke, a nihče se ni upal ganiti se iz hiše. Po kakšni uri so se partizani vrnili. „Kar mirni bodite, ne bo nič hudega!“ pravijo in takoj nato je zagrmelo, da se je vsa

hiša stresla. Hitro so stekli gledat, kako je miniranje uspelo, prihitelo je od nekod še nekaj terencev in zlasti terence so bile glasne in vesele. Partizani in te ženske so šli zdaj v stavbo, ki je prva eksplozija ni poškodovala, in stolkli s puškinimi kopiti vsa okna, ki jih je okrog sto. Drugi so znova minirali. Čez kakšno uro so spet prišli v mrličevo sobo in eden partizanov je dejal: „No, zdaj se bo pa malo bolj potreslo; prav mislim, da se bodo še svetniki v cerkvi priklorili.“ Tako so štirikrat zažgali in z velikim hrupom pridivali v hišo z napovedjo, da zdaj bo pa zgrmel velesovski kloster, pa ni bilo nič. Poskusili so še petič, a stavba je še stala. Pričeli so se kregati, eni so očitali drugim, drugi so odgovarjali, da delajo kolikor morejo in zdaj so municijo nabasali v peči. Res je bilo grmenje pri tem petem poskusu najhujše. Prvi partizan, ki je šel pogledat učinek, se je vrnil s poročilom, da kloster še stoji. Brko je izjavil, da so končali, čeprav niso naredili toliko, kot bi radi. „Toliko smo pa le razdejali, da belih ne bo noter.“ Drug partizan se je izrazil: „Nocoj smo kloster, čez en teden bo šla pa tudi Marija po stopnicah dol.“

Ta in še dva druga velesovska partizana so čez nekaj dni naleteli pod nekim kozolcem v Velesovem na lahovsko domobransko patroljo; po kratkem boju so vsi trije padli. Kmalu jim je sledil v smrt tisti Brko, ki je našel svoj grob nekje okrog Štefanje gore. (V borbi je dobil strel v trebuh. Da ga reši trpljenja, mu je dal partizanski tovariš še kroglo v glavo.) Poškodbe v samostanu so pozneje farani za silo popravili.

Tako je opisala te dogodke očitvidka, ki je čula tisto noč pri mrliču. Drug domačin pripoveduje, da je eden tistih štirih, pozneje padlih partizanov, psoval velesovsko Marijo in ji grozil, da jo bo on sam, njo najprej razbil. Ko je ta fant potem umiral, jo je z obupnim glasom klical na pomoč, da je bilo to slišati daleč na okrog. Zemskega življenja mu to klicanje ni rešilo.

Begunci — izseljenci bi morali velesovsko Marijo, Nikopajo — Zmagovalko bolj v časteh imeti!

EVANGELIJ PO *Sv. Luku...*

RAZLAGA DR. MIRKO GOGALA

VELIKI POKLIC

Jezus je od vsega početka svojega javnega delovanja skušal prikleniti nase Petra, ker je na njem hotel zgraditi svojo Cerkev. Ozdravljenje obsedence v kafarnaumski shodnici in pa čudeži v Petrovi hiši so imeli ta namen, kot smo videli v zadnjem članku. K tem dogodkom pa smiselno spada še čudež obilnega ribjega lova, s katerim je Jezus končno veljavno pritegnil Petra v svojo službo. Preberimo si zadevno Lukovo poročilo:

Ko je pa množica pritiskala za njim, da bi poslušala božjo besedo in' je on stal ob Genezareškem jezeru, je zagledal dva čolna, ki sta bila pri bregu; ribiči so bili stopili iz njih in so izpirali mreže. Stopil je v enega izmed čolnov, ki je bil Simonov, in ga prosil, naj odrine malo od kraja; in sedel je ter iz čolna množice učil. Ko je pa nehal govoriti, je rekel Simonu: „Odrini na globoko in vrzite svoje mreže na lov!“ Simon se je oglasil in mu rekel: „Učenik, vso noč smo se trudili, pa nismo nič ujeli; toda na tvojo besedo bom vrgel mrežo.“ In ko so to storili, so zajeli veliko množino rib, da se je njih mreža trgala. Pomignili so tovarišem v drugem čolnu, naj jim pridejo pomagat. Ti so prišli in napolnili so oba čolna, da sta se potapljala. Ko je pa to videl Simon Peter, je padel Jezusu k nogam in rekel: „Pojdi od mene, Gospod, ker sem

grešen človek!“ Groza je bila namreč obšla njega in vse, ki so bili z njim, zaradi ribjega lova, ki so ga bili zajeli; prav tako pa tudi Zebedejeva sinova Jakoba in Janeza, ki sta bila Simonova tovariša. Jezus je pa Simonu rekel: „Ne boj se; odslej boš ljudi lovil.“ In potegnili so čolna h kraju, popustili vse in šli za njim (Lk 5, 1—11).

V tem odstavku nam torej Luka natančno popiše, kako je Jezus poklical k apostolatu Petra skupaj z bratom Andrejem ter Jakobom in Janezom. O poklicu teh apostolov pa nam govore tudi ostali trije evangelisti in sicer vsak malo drugače kot Luka. Nastane torej zanimivo vprašanje, v kakšnem razmerju so si vsa ta poročila med seboj. Ali gre pri vseh za isti dogodek ali ne?

Če primerjamo Lukovo poročilo z Janezovim (1, 35—42), je stvar popolnoma jasna. Evangelist Janez nam popisuje prvo srečanje Jezusovo z omenjenimi apostoli ob Jordanu v Judeji, takoj po končanem štiridesetdnevem postu, takrat ko so bili še učenci Janeza Krstnika. Luka pa se nanaša na drug, kasnejši dogodek iz Galileje. Prav tako so vsi razlagalci edini, da Matej (4, 18—22) in Marko (1, 16—20) opisujeta isti dogodek. Težava pa nastane, če primerjamo Luka z Matejem in Markom. Eni mislijo, da gre pri vseh treh za isti prizor, ki sta

ga Matej in Marko bolj na kratko opisala, Luka pa bolj na široko. Vendar, če stvar dobro premislimo, se le bolj verjetno zdi, da gre za dva različna dogodka, od katerih bi bil Lukov časovno kasnejši.

Jezus bi potemtakem trikrat poklical svoje apostole: Prvič ob Jordanu, ko je šel obiskat Janeza Krstnika. Že takrat so mu začeli slediti, pa ne za stalno. Drugič jih je poklical v Galileji ob Genezareškem jezeru, kot zvemo iz Matejevega in Markovega pripovedovanja. Vendar ne smemo misliti, da je Peter s tovariši že v celoti razumel, kaj je Gospod hotel. Za takrat so pač zapustili svoje mreže in šli za njim. In ker je Gospod v začetku učil samo po shodnicah (prim. Mt 4, 23; Mk 1, 39; Lk 4, 15. 44), so apostoli med tednom lahko še šli po svojem poklicnem delu, ker v shodnicah je bila pridiga možna samo ob sobotah. Šele kasneje se je Gospod ločil od shodnice in je začel učiti kar zunaj na prostem ob jezeru (prim. Mk 3, 7 sl; 4, 1) in drugje. Tamkaj pa je lahko učil kadarkoli, ne samo ob sobotah. In v to dobo spada tretji poklic, o katerem poroča Luka. Gospod je storil čudež obilnega ribjega lova, da je Petru še bolj pojasnil svojo namero in mu v veličastni sliki napovedal njegovo bodoče delovanje. Tedaj šele je Peter Gospoda popolnoma razumel. Končno veljavno je zapustil svoje poklicno delo in skupaj s svojimi tovariši za stalno sledil Jezusu.

Vse to se je zgodilo ob Genezareškem jezeru, ki se je tako imenovalo po pokrajini Genezaret na severozapadni strani obale. Rekli so mu tudi Galilejsko morje po provinci istega imena, ali pa Tibeirjsko morje po mestu na zapadni obali. Genezareško jezero je dolgo okrog 21 km, široko pa 12 km. Globočina se spreminja od 50 do 250 m. Leži 20 m pod morsko gladino. Krog in krog je obdano z griči, ki so visoki do 300 m. Daleč od severa pa gleda nanj mogočni Hermon, ki ima

svoj vrh pokrit z večnim snegom. Zaradi naravnih lepot in bujnega rastlinstva brez dvoma spada med najlepša jezera na svetu. V Kristusovem času je bila še vsa obala polna mest in vasi, ki so ga oklepale kot lep obroč. To veliko in naravno pozorišče si je izbral Sin božji, da je tamkaj pogosto razlagal ljudem svoj evangelij.

Ko se je Jezus s svojega misijonskega potovanja po provinci vrnil v Kafarnaum, je nekega jutra spet šel k jezeru. Na obalo sta bila privezana dva čolna. Eden je bil Simonov, ki je delal skupno s svojim bratom Andrejem, drugi pa je bil Zebedejev, ki sta mu pomagala njegova sinova Jakob in Janez. Ribiči so se pravkar vrnili z nočnega lova in so na bregu izpirali mreže. Bili so trudni, pa tudi bolj slabe volje, ker celo noč niso nič ujeli. Jezus se jim je približal, saj se je z njimi že dobro poznal. Med tem, ko so se pogovarjali, se je začela zbirati krog njih velika množica, ki je hotela slišati božjo besedo. Ker so ljudje tako silno pritiskali nanje, je Jezus stopil v Simonov čoln in ga prosil, naj ga odrine malo od kraja. Tako je lažje s svojim pogledom objel vso zbrano množico in jo obvladal s svojo besedo. In s čolna sede jih je začel učiti.

Ko je nehal govoriti, je rekel Simonu Petru, naj odrine proč od brega, bolj na globoko, in vrže mreže na lov. Simon je kot izkušen ribič vedel, da je ponoči neprimerno bolj ugodno za ribji lov kot podnevi. In kljub temu, da tistikrat niti ponoči ni nič ujel, je na Jezusovo besedo le vrgel mrežo. Tovariši, ki so bili z njim v čolnu, so mu pa pomagali. In v trenutku so zajeli tako množino rib, da so se mreže začele trgati. En sam čoln je bil premalo, da bi pospravili vanj ves lov. Ker pa so bili tako daleč na morju, da se njih klic ne bi slišal k bregu, kjer so ostali prijatelji z drugim čolnom, so jim z znamenji namigovali, naj jim pridejo pomagat. Zebedej in njegova sinova

so takoj priveslali na kraj čudeža. S skupnimi močmi so izvlekli mreže. Rib je bilo toliko, da sta oba čolna bila do vrha polna in je le malo manjkalo, da se nista potopila.

To je bil očividni čudež, čeprav se ne da reči čisto točno, kako ga je Jezus storil. Ni verjetno, da bi ujete ribe nalašč zato ustvaril, kot menijo nekateri. Čudež je dovolj razložen, če mislimo, da je Jezus s svojo božjo močjo spravil ribe na tisti kraj. Ali pa si morda še bolj enostavno razložimo tako, da je Jezus ukazal vreči mreže tam, kjer je po svojem nadnaravnem znanju vedel, da je veliko rib.

Naj bo že kakorkoli, čudež je bil tako velik, da je vse učence obšla groza. Zlasti Simona Petra je tako prevzelo, da je padel na tla Jezusu pred kolena (Jezus je sedel!) in vzkliknil: „Pojdi od mene, Gospod, ker sem grešen človek!“ Priznal je, da ni vreden, da bi bil v družbi z Jezusom. Gospod pa ga je pomiril in mu povedal njegovo bodoče delo: „Ne boj se; odslej boš ljudi lovil.“ V grškem besedilu je za izraz „loviti“ sestavljenka iz dveh besed: živ in loviti. S tem je Jezus nazkazal, da bo ljudi lovil zato, da jih reši za življenje in jih ohrani žive. Peter in njegovi tovariši so razumeli Gospodovo besedo. Potegnili so čolna h kraju, pustili vse in šli za njim.

Iz Lukovega poročila se dobro vidi, da se je vse to zgodilo v prvi vrsti zaradi Petra. Gospod sam je pojasnil, da je imel obilni ribji lov simboličen pomen, je imel v njem bila razložena Petrova apostolska služba. Čudež je bil torej veličastna prerokba o bodoči usodi Petra in njegove Cerkve, ki se prav zaradi tega že od vseh početkov primerja s Petrovim čolnom. Ta primera je dobila svoj konkretni izraz ne samo v spisih cerkvenih očetov in ostalih pisateljev, temveč tudi v stari krščanski umetnosti.

Brez dvoma je globoka skrivnost že v tem, da je Jezus ravno iz Petrovega čolna učil množice, kljub temu, da je bil

Eno izmed 60 oken v vetrinjski cerkvi. Dragocena umetnina je iz leta 1390

tamkaj še drug čoln na razpolago. Bila je to krasna podoba, kako bo nekoč Kristus sam iz te Cerkve učil vse narode na zemlji. Kjer je Peter, tam je Kristus. Petrov čoln je plaval na vodi, ki je simbol onostranosti. V njej je zasidran „Petrov stol“, na katerem je sedel on in še sede njegovi nasledniki.

Potem je Peter dobil naročilo, naj zapelje na globoko in skupaj s tovariši vrže mreže na lov. Opis tega dogodka, ki vključuje celo najmanjše podrobnosti, je dokaz za njegovo zgodovinsko resničnost, isočasno pa nam odkriva usodno težko bodočnost teh mož, zlasti Petra. On sam, kako kasneje njegovi nasledniki, bo prav tako „lovil Kristusove ribe“, to se pravi vernike, iz morja ljudstev in vseh stoletij. Na Jezusov ukaz jih bo resnično lovil v vodi svetega krsta in sicer z ve-

likim trudom in po dolgih neuspehih. To delo bo vršil s stalno pomočjo „tovarišev“, to je sodelavcev pri veliki pastirski službi. In izpoved Petrova, da zaradi svoje grešnosti ni vreden Jezusove navzočnosti, je pretresljiva napoved, da bo tudi najvišja pastirska služba v Evropi zaupana grešnim in često zelo šibkim ljudem. Vendar kljub temu za vse vrhovne pastirje skozi vsa tisočletja ostane resnična Kristusova beseda: „Odslej boš ljudi lovil za življenje.“

Pa morda bi na podlagi cerkvene zgodovine v tem dogodku smeli videti še drug pomen (prim. Dillersberger 71 sl). Morda je Gospod že takrat hotel nakazati neko dvojnost v svoji Cerkvi s tem, da so nekateri Simonovi tovariši bili v drugem čolnu, ki je bil last Jakoba in Janeza. Ne brez vsake podlage so mnogi ločeno vzhodno cerkev označili kot Janezovo cerkev. Ali ni bila morda že tedaj prerokovana poznejša zgodovina, da bo namreč drugi, Janezov čoln — ločena cerkev — nekaj časa ostal nedelaven. Šele potem, ko bo Petru grozila nevarnost, da se mu potrgajo mreže in se potopi njegov čoln, se bodo tovariši iz drugega čolna odzvali Petrovemu „namigu“ in mu pomagali pri obilnem ribjem lovu? V tem slučaju bi bil v opisanem dogodku lep pouk za Cerkev, da bo šele združeno delo obeh čolnov prineslo tisti veliki končni uspeh Kristusovega lova, ki ga Peter sam s svojim čolnom ne bi mogel „pospraviti“. Ali ni nekaj takega tudi Marija napovedala v svojih prikazovanjih v Fatimi, ko je obljubila spreobrnjenje Rusije, ki mu bo sledil prav izreden procvit krščanstva? Ali ne smemo zato misliti, da je Gospod v tistem „namigavanju“ Petra svojim tovarišem, ki so nedelavni stali ob strani, hotel naznačiti neprestano se ponavljajoče poskuse ene same resnične Kristusove Cerkve, da bi dosegla zedinjenje z ločenimi brati? Na podlagi zgodovine se ta razlaga brez dvoma ne zdj nič prisiljena. Seveda pa moramo pri vsem tem pribiti dejstvo,

da je Gospod čudež obilnega ribjega lova storil predvsem zaradi Petrovega prvenstva.

Petrovo prvenstvo je pa brez vsakega dvoma napovedano v tem čudežu. On je najvažnejša oseba vsega dogodka in igra v njem glavno vlogo: Peter mora čoln zapeljati na globoko in samo njemu je bilo rečeno, da bo zanaprej namesto rib lovil ljudi. Čeprav morajo pri lovu vsi pomagati Petru, čeprav samo Peter izrazi svojo grešnost, je vendarle res, da samo Peter sprejme obljubo Jezusovo in samo on v tem primeru dejansko lovi ribe. V skladu s tem pomenom bo tudi ljudi samo Peter lovil. To pa more biti resnično le v tem primeru, če Peter stoji iznad vseh svojih tovarišev, tako da je vse njihovo delo pod njegovim vodstvom in zanj storjeno. V tem primeru je vse, tudi kar drugi tovariši store, končno vendarle en sam veliki Petrov lov.

Razumljivo je, da je pri tako veliki odliki moralo tudi Petrovo ponižanje biti popolno. Že to je bilo za Petra ponižanje, da je moral začeti nov ribji lov v času, ko nič ni kazalo na uspeh, ko celo ponoči ni nič ujel in je bil ves utrujen od dela in potr t od neuspeha. Ponižanje se je za Petra nadaljevalo, ko sam ni mogel opraviti vsega dela in je moral prositi tovariše, naj mu pridejo pomagat. In ponižanje je doseglo svoj višek, ko ga je čudež spravil na tla pred kolena Jezusova in je javno priznal svojo grešnost. In prav zato, ker so bila vsa ta ponižanja na tako poseben način nanj naperjena, imamo v tem nov dokaz za visoko službo, ki bo samo njemu naložena. Rimska Cerkev se pa iz teh spremnih dogodkov čudeža nikoli ne bo mogla dovolj naučiti, kako mora biti v svoji grešnosti ponižna, v vabljenju k sodelovanju ljubezniva in pri delu neodjenljiva in polna zaupanja kljub začetnim neuspehom. Morda se bo potem ta evangelij, v kolikor je obljuba za rimsko Cerkev, še enkrat nepričakovano uresničil in se bodo mreže do vrha napolnile.

ŠEŽE NA DOMAČIH TLEH

JOŽA KMETOV

Kosa, srp, cepec, grablje, vile, plug in brana, ta orodja se skoraj ne ločijo od rok pridnega kmečkega človeka na slovenski zemlji v mesecu juliju. Vročina, žeja, trdo delo od zgodnjega jutra do pozne noči in žuljave roke so v tem času teža naših podeželskih ljudi. Je to čas košnje, v kolikor še ni bila končana meseca junija, čas žetve, mlačve in ajdove setve. Vsa teža in trdota dela pa sta olajšani s šalami, domislicami, nagajivimi besedami, z molitvijo in pesmijo, kar je tako značilno za naše kmečko ljudstvo. Delo je tudi prepleteno z lepimi verskimi in narodnimi navadami, kar ustvarja pravo romantično razpoloženje sredi trdega dela. Pri obilnem delu ljudje tudi ne pozabijo, da jim je uspeha in sreče iskati pri Bogu, h kateremu se obračajo s prošnjo za pomoč zlasti po svetnikih, ki jih Cerkev praznuje ta mesec. So tile: Sv. Urh (4. julija), sv. Marjeta (13), sv. Aleš (17), sv. Elija (20), sv. Krištof (24), sv. Jakob (25) in sv. Ana (26). Oglejmo si najprej na kratko nekatere šege ob obhajanju teh praznikov, potem pa še one ob času košnje, žetve in mlačve.

SV. URH

Škof augsburški. Pri nas je bil zelo čiščen zlasti v srednjem veku. Je zavetnik zoper razne telesne slabosti. Sv. Urh je vstajal vsak dan ob treh zjutraj in je ob rednem in trdem delu in molitvi dosegel starost 83 let. Zato je treba na ta dan zgodaj vstati. To velja zlasti na Raki pri Krškem. Kdor dolgo leži, je len pri delu. Pravijo, da se ga Urh drži, ali da ima Urha. Drug pregovor pravi: „Kdor dolgo leži, kruh od njega beži.“

ZAVETNICA ČISTOSTI

To je sv. Marjeta, mučenica iz 2. stoletja, v Antiohiji. V ječi se ji je prikazal hudobec v obliki zmaja in jo je hotel požreti. Po ljudskem koledarju se njen god praznuje 10. ali 12. ali 13. ali 20. julija. To zato, ker po ljudskem reku se god sv. Marjete ne praznuje nikoli tedaj, ko se oznani, zakaj hudič se je baje zaklel, da bo z repom podrl ves svet, če bo vedel, kdaj se obhaja god te mučenice.

Ob tem času je huda vročina. Dozori žito. V Cerkljah pri Kranju pravijo: „Sveta Marjeta obeta, da bo rž požeta in pšenica začeta.“ Kraševci sejejo tedaj ajdo in sadijo zelje. Pregovor pravi: „O sveti Marjeti, veliki devici, daj zelje in ajdo kraški zemljici.“ Ponekod pravijo tudi, da sveta Marjeta kače pase, zato se ta dan ne sme ubijati kač. Slovi tudi kot zavetnica čistosti.

PATRON BERAČEV

Takoj uganemo, da je to sv. Aleš, sin bogatega Rimljana. Večer po poroki je vrnil prstan svoji blagi nevesti Marini in se napolil v svet, kjer je 17 let preživel kot berač. Potem je kot berač preživel prav toliko let v domači hiši, ne da bi ga prepoznali. Šele po njegovi smrti so odkrili, kdo je bil.

V Mengšu ga častijo kot varuha in zavetnika zoper potres. Na splošno pa je patron beračev. Njegov god je glasnik za ajdovo žetev.

SV. ELIJA

Prerok, ki je bil vzet v nebo in se je prikazal pri Jezusovem spremenenju

na gori. Zelo ga častijo v Beli Krajini. Tam vedo povedati ljudje, da je bil sveti Elija vojak. Ko se je vračal domov k ženi, mu je prišel naproti hudobni duh v podobi soseda in mu povedal, da se je njegov oče pregrešil nad njegovo ženo. Ko mu je prišel doma oče naproti, ga je v jezi ubil. Kmalu se je prepričal, da ga je hudobec nalagal. V molitvi je prosil Boga, naj mu da orožje, da bi postrelil vse hudobne duhove, ki jih od tedaj naprej zelo sovraži. Ob poletnem bliskanju in treskanju pravijo ljudje, da sveti Elija strelja hudobne duhove. Pravijo tudi, da se ob grmenju vozi po nebu v ognjenem vozu. Kadar se kdo kam hitro pelje, pravijo, da gre kakor Elija.

Na Elijevo je treba v Beli Krajini sejati repo, da bo dosti debela. Prepovedano je na ta dan spravljati pod streho krmo ali steljo, ker sicer bo v poslopje udarila strela. Okrog Mengša častijo sv. Elijo kot zavetnika voznikov. Je tudi zavetnik letalcev.

SV. KRIŠTOF

Na slikah ga vidimo, kako nosi na rami Jezusa in z zelenim drevesom brede reko. Zakaj to, o tem nas pouči vsem znana legenda. Bil je brodnik in je nekega dne samega Jezusa nesel preko de-roče reke. Zaradi te legende je postal zavetnik čolnarjev, splavarjev, romarjev in drugih popotnikov, nosačev in voznikov. Njegovo podobo pritrjujejo na avtomobile. Zaradi zelenega drevesa je postal tudi zavetnik vrtnarjev.

Leta 1517 je bila na Slovenskem ustanovljena bratovščina sv. Krištofa zoper pijančevanje in preklinjevanje, ki je ob Valvazorjevem času zelo dobro uspevala.

Verni slovenski ljudje so tega svetnika radi naslikali na hiše, cerkve, na stolpe ob prometnih cestah. To zato, ker so včasih menili, da tisti, ki zjutraj vidi Krištofovo sliko, tisti dan ne bo umrl. Da je ne bi bilo treba hoditi gledat od blizu, so slike naredili velike. Vedno je naslikan kot pravi velikan.

„JAKOBOVO“

Praznik sv. Jakoba starejšega, apostola, ki se v evangeliju navadno imenuje takoj za Petrom. Po starih poročih-

lih so baje njegovo truplo prenesli v daljnjo Španijo v mesto Santiago de Compostela, kamor so svoj čas romali ljudje iz vseh dežel. Španija praznuje letos posebno sveto leto na čast temu svetniku.

Na Slovenskem je veliko cerkva posvečenih sv. Jakobu. Cerkvena umetnost ga slika v romarski obleki z romarskim klobukom, s školjko ali bučo za vodo in z dolgo romarsko palico. Je priprošnjik romarjem, klobučarjem, ponekod tudi pastirjem in kmetom.

O Jakobovem je navadno najhujša vročina. V višjih legah pravi sonce žito: „Zori ali pa zgori!“ Zlasti na Dolenjskem je tedaj čas žetve pšenice. V toplejših krajih, n. pr. na štajerskem, pa mora biti tedaj žito že v kozolcu. V Prekmurju sv. Jakob blagoslovi „križe“, t. j. v razstavke postavljeno žito. Tedaj je tudi čas ajdove setve. Pri Sv. Križu pri Litiji pravijo, da „kolikor tednov po kresu kukavica kuka, toliko dni po sv. Jakobu še lahko ajdo seješ.“ Kraševci imajo staro skušnjo, da mora biti tudi repa vsaj na Jakobovo že vsejana in da se jania ni niti za en dan odlašati.

Malo dežja o sv. Jakobu je dobro za sadovnjake in vinograde. Potreben je zlasti za slive, ki jim „sv. Jakob prinese plavo sukno“, kot pravijo pri Sv. Križu ob Krki. Grozdju začnejo prav tedaj črički prepevati skrivnostno pesem zorenja.

SV. ANA

Mati preblažene Device Marije. Slovescem je njeno ime zelo priljubljeno. Veliko oseb nežnega spola nosi to ime. Skoraj v vsakem večjem kraju je posvečena kaka cerkev njej na čast in velja kot romarsko svetišče. Tja poromajo zlasti nekatere matere in dekleta. Dekleta jo prosijo za dobre može, matere pa za srečen porod. Zelo obiskana je božja not v Vidiših pri Metliki. Pride tudi veliko Vlahov in unijatov. Ko pridigar imenuje ime sv. Ane, se vsa cerkev zgane in vsi vzkliknejo: „O hvala in slava in dika ji bodi!“

KOŠNJA

Sv. Vid, ko se „ponoči in podnevi vid“, napove po navadi začetek košnje, ki se zavleče tja do srede julija. Že po-

zimi se očetje naredili nova ratišča, grabljam nabili nove zobe, lesenim vilam v gorečem oglju osmodili in utrdili konic. Marsikako orodje pa so morali ali napraviti ali nabaviti docela novo. Na kak junijski svetek ali v nedeljo pogledajo malo po travnikih, kako je kaj trava, če je že dosti zrela, kaj poležena ali tudi blatna; tudi po vremenu se razgledajo in se kar odločijo, da ni mogoče več čakati, treba jo bo kar „vrezati“, da bo potem tudi za rast otave še časa.

„Kosili bomo...“ Tako je naročilo gospodarjevo v nedeljo zvečer pred košnjo. In naslednje dni je pri hiši že čuti živahno klepanje kos. Okrog klepačev se naberejo otroci, ki radovedno sprašujejo, kje bodo najprej kosili; bodo li šli v hrib, kjer se bo dalo po drevju dobiti še kaj češenj, ali na oni travnik ob potoku, kjer se bo dalo kopati, ali pa jo bodo mahnili na velike travnike, kjer bodo ves dan zdoma. Vsekakor bo ob košnji prijetno, saj tiste dni matere kaj boljšega skuhaajo in spečejo.

Kosci morajo biti prav zgodnji in korajžni. Še pred svitom, že ob dveh zjutraj, se zberejo pred hišo. Z glasnim smehom in veselo pesmijo odidejo na travnik. Vsak kosec ima za pasom kos, če bi se komu skrhalo in tudi kako odvečno koso. Vsak kosec ima za pasom zataknjen kravji rog z brusilnim kamnom. Na travniku gospodar najprej pregazi mejo, kosci zajamejo v rogove vode in se postavijo v vrsto. Prvi, ki je navadno gospodar ali najuglednejši kosec, naredi pred sabo s koso križ, rekoč: „Bog pomagaj in sveti križ božji,“ in tako začnejo rezati vsak svojo red. Rezilo švigne po travi, jo podre in vrže v plast. Če je v travi veliko krtinja, je treba pogosto brusiti. Kadar store to vsi kosci hkrati je prijetno slišati pesem brusnja.

Košnja ni lahko delo, jemlje človeku veliko moči. Tega se dobro zaveda gospodinja. Zato že okrog sedme ure pošlje na travnik prav tečen zajtrk, ki mu pravijo na Kranjskem kosilo. Veseli so kosci, ko zagledajo gospodinjino ali pa domačo hčer ali deklo, kajpak prav čedno oblečeno, z jerbasom na glavi.

Kmalu pridejo na travnik tudi žene in dekleta raztepat redi. Pomagajo tudi

otroci. Okrog devete ure, ko se sonce koscem že močno upre v hrbet in pobere jutranjo roso in kose že slabo režejo, pride na travnik gospodinja z južino. Po obilni južini se nekateri kosci odpravijo domov, drugi pa ostanejo z ženskami za sušače. Šele proti večeru se kosci zopet vrnejo in v večernem hladu nadaljujejo s košnjo.

Tudi sušači imajo težko delo. Travo je treba obračati in jo skupaj grabiti. Ko je suha, ni lahko naložiti je na vozove, peljati je po nevarnih potih domov in doma čaka novo težko delo, ko jo je treba zmetati in stlačiti pod streho. Res, da novo seno lepo diši, toda vroče je na podstrešju in je treba požreti dosti prahu. Pa vse to osladi zavest, da delajo za dragi dom. Ob dovtipih, dobri postrežbi in misli na prijetno večerno kopanje hitro teče čas in nihče ne toži zaradi truda in znoja.

ZETEV

O kresu se marsikje na prisojnih krajih naše lepe domovine Slovenije že ponuja v žetev prvi letni kruh — ječmen. Dobro se spominjam, kako smo doma, kjer nas je bilo veliko otrok in bila revščina pri hiši, že težko čakali ječmenove žetve, da je bilo dati kaj v mlin. Ječmenovi žetvi sledi žetev rži in pšenice.

Žetev ni nobena šala. Pripeka močno sonce, ženjice morajo biti pri delu zelo sključene, tudi ureže se lahko katera in ji ostane na prstu spominek za celo življenje. Zato predno začnejo gibati s srpi zmolijo očenaš in zdravamarijo v čast sv. Roku, da bi jih obvaroval nezgode.

Ob žetvi je na njivi ves dan živahno. Že rano zjutraj začno s prepevanjem verskih in narodnih pesmi. Ob pesmi jim gre delo zelo uspešno izpod rok. Hitro mahajo s srpi, hitro delajo vezi za snope, nanje kar s srpom mečejo kupe nažete pšenice. Vezači jih komaj dohajajo. Brusač mora za njimi vedno prestavljati posodo z jabolčnikom. Veliko je veselja, ko najdejo prepeličje gnezdo z jajci ali jim celo mladiči pred nosom sfrčijo iz gnezda.

Žanjice si imajo veliko povedati. Vezači jim sproti prinašajo kake smešne na račun te ali one. Seveda jim ženske

ne ostajajo nič dolžne. Vsakdo, ki pride mimo žanjcev, jih lepo pozdravi in vošči: „Bog daj srečo!“ Odgovorijo mu: „Bog daj!“ Seveda jim pove tudi kako šaljivo, da je kaj smeha in zabave, ali pa mu navihani žanjci kako zagodejo.

Posebno vesela je pesem žanjic, ko zaključujejo žetev. Na Murskem polju naredo po končani žetvi žanjice iz maka in drugih poljskih rož šopke, iz žitnega klasja pa spletejo venec. Ta venec dobi na klobuk, da ga bo nesel na gospodarjev dom, tisti, ki je bil pri žetvi vse dni prvi, najbolj priden, zmeraj spredaj. Ko mu ga dekleta posadijo na glavo, ga resnobno in ponosno sprejme. Zaključi žetev s posebno zahvalno molitvijo k Bogu, ki je dal dobro letino. Nato seže po posodi, kjer je pijača, potegne krepko iz nje in da še drugim, da se posoda izprazni. Ko pridejo domov, stopijo tri žanjice pred gospodinjo, ji položijo venec klasja na glavo in zapojejo:

„Prišel k nam je čas in glas:
Jezus in Marija sta pri nas!
Bog je dal neba rosico,
dal zemlje pšenico.

Marija je žito žela,
žito žela, skrbno žela,
pšenico je dožela...“

Gospodinja da roko in se zahvali: „Bog vam povrni vsem skupaj!“ Nato pa vsem postreže s pogačami in vinom. Venec vzame z glave in ga obesi na križ v kotu. Obdarovane žanjice pa znova zapojejo:

„Aleluja, aleluja!
Bog pomози in Marija,
ljuba sveta Katarina
in Marija Magdalena!“

MLATEV

Le malo časa ostane požeto žito na polju. Zvozijo ga domov in stlačijo v kozolce, kjer se dobro posuši, nato pa se začne mlatev.

Po navadi v vasi vsi hkrati mlatijo. Mlatiči med seboj tekmujejo, kje bodo zjutraj bolj zgodaj začeli. Kak hudobnež se dvigne sredi noči in gre na skedenj razbijat s cepičem, da spravi na noge vse mlatiče po vasi.

Mlatiči si pošiljajo med seboj pozdrave in si nagajajo. Marsikje na Dolenjskem že prvi dan privežejo ob vhodu na pod „oslanek“, kravji rog, z vodo in rožami. Nanj morajo skrbno paziti. Zelo sramotno je, če jim sosedni mlatiči ali celo iz tuje vasi sunejo oslanek ali jim iz njega poberejo rože in dajo vanj koprive. Treba je imeti noč in dan stražo. Ponoči se čuvaj, ki spi blizu pušeljca, celo priveže nanj. Pa se je že zgodilo, n. pr. v Drašičih v Beli Krajini, da so tuji mlatiči odnesli pušeljce s čuvajem vred na drug pod.

Na vsakem gumnu je ob mlačvi potrebna brezova metla, ki z njo vedno sproti pometajo na kup zrnje in pleve. Brezova metla se seveda kolikor toliko obrabi in razveže. Zato jo za šalo pošljejo sosedom mlatičem „podstaviti“, da bi jo malo poklepali in nategnili, kakor se ob klepanju rezilo kose potegne. Na skrivaj jo denejo pod snopje. V Sv. Križu pri Litiji nesejo metlo „podstaviti“ tistim mlatičem, ki tolčejo preveč po golih podnicah. Če mlatiči tolčejo po snopju in najdejo pod njim metlo, je to zanje velika sramota, ker jim je tujec zašel na pod. Metlo okrase s koprivami ali jo pomočijo v gnojnico. Fant, ki jo prinese, mora biti presneto spreten. Gorje mu, če ga dobijo v roke. Pošteno ga premikastijo, nato pa mu porinejo kol skozi rokave srajce, privežejo nanj s povestjo obe roki, da je kakor privezan na križ. Takega spustijo domov. Na Polici pri Višnji gori pa ga za ves dan pripro na svigli.

Tudi tem, ki delajo škopnike, marsikje kaj radi ponagajajo. V Rovtah na Notranjskem jim prinesejo lesen obroč, velike lesene škarje in bat. Škopnik mora biti namreč trdno in čedno s slamo povezan, lepo obrezan in slama poravnana.

Mlatev se konča s pojedino, „likof“ imenovano. Za to priliko stori smrt najlepši petelin ali gos. Tudi drugega mesovja, potic in krofov je v izobilju. Za domov dobi vsak velik štrukey, kruha, dober kos mesa in še kaj drugega. Tedaj odprejo tudi sod najboljše vinske kapljice. Ob spominu na to žlahtno domačo kapljico, ki jo v tujini večkrat pogrešamo, zaključimo pisanje o šegah in navadah za ta mesec.

Slovanska apostola na Petrovem grobu

DR. STANKO KAHNE, Italija

Se, bratre, ve soproga beahove,
jedino brazdo težešta...

Tedaj, ko sta med našimi panonskimi predniki delovala sveta brata (9. stol.), še ni bilo uradno razglašanih „svetih let“ — le-ta se začno šele z Bonifacijem VIII. (1300) — vendar so bila romanja na grob prvaka apostolov prav stoletja prejše bolj pogostna in bolj živo dojeta, kot morda kdaj koli pozneje.

V dobi razkroja in razpada rimske države pod navali barbarskih ljudstev je bil pač edini ščit rimskega mesta papež. S svojim duhovnim ugledom in močjo, ki mu jih je dajala vedno živo pričujoča vzvišena osebnost svetega Petra, je uspešno krotil pohlepne strasti podivjanih rodov in, kot se lepo bere v Žitju Metodija, „s pokrščavanjem kraljev iztrebil poganstvo“.

Novo krščeni germanski rodovi frankovske države niso pozabili čudovite moči sv. Petra, ki je ukrotil Atilo... Zanje je bil nad vsemi kralji sv. Peter najvišji vladar, v luči njegovega groba pa papež njegova živa podoba.

Vsi, ki so vsaj enkrat v življenju videli grob prvaka apostolov in čuda lepote in skrivnostne moči, ki ga je obdajala, so bili za vedno osvojeni zanj. In tisti, ki so slišali pripovedovati o čudovitostih, ki jih je srce še povečevalo, niso imeli druge želje kot iti tja v daljni Rim, in videti, gledati, nagledati se vsega, in se vreči na obraz pred tistega, ki jim je bil varih vsega, kar so imeli. Njemu so torej vse svoje poklanjali in poklojneno sprejemali nazaj blagoslovljeno in v varstvo sprejeto, ali pa mu sploh prepuščali, naj bi on razpolagal z vsem v prid Cerkve in njegovega ljudstva. Komu

so poklanjali? Svetemu Petru, ki so ga videli v papežu!

Razvoj dogodkov je idejo sv. Petra od preproste ljudske pobožnosti zgostil v jedro s silno učinkovito versko-politično vsebino: ustanovitev „Papeške države“ pod praporom sv. Petra dne 6. aprila 774.

Podoben razvoj ideje sv. Petra je mogoče zaslediti in ugotoviti tudi pri večini slovanskih narodov zlasti pri tistih, ki so bili v neposredni zvezi s Franki.

Naslednje vrste se omejujejo le na najvažnejšo prehodno razvojno stopnjo ideje sv. Petra med moravsko-panonskimi Slovani za časa njih apostolov svetih bratov Cirila in Metoda — na romanja k Petrovem grobu. Troje romanj nam spričuje zgodovina:

prvo ob obetajoči zori slovanske bodočnosti, ko sta se sveta brata skupno poklonila sv. Petru, leta 867—868;

drugo ob svetlem dnevu prve slovanske nadškofije, leta 869—870;

tretje ob nastopajoči noči vsega misijanskega dela svetih bratov, kar je imelo za posledico iztirjenje vse slovanske zgodovine, leta 879—880.

Omejil se bom na prvo — sveto in veličastno, ko je Konstantin-Ciril poklonil svoj um in svoje srce, ves svoj veliki genij in z njim svoje ljudstvo svetemu Petru. Le-ta pa ga je nagradil po rokah svojega namestnika, papeža, z velikim duhovništvom, in ovenčal s častjo in slavo, kot gre le njegovemu namestniku na zemlji.

*

„Naše ljudstvo, ki je zavrglo poganstvo in sprejelo krščansko postavo, nima učitelja... So sicer prišli k nam mnogi krščanski učitelji iz Italije in iz Grčije

in iz Nemčije, in nas učili vsak po svoje. Mi Slovenci pa smo preprosti ljudje in nimamo nikogar, ki bi nas poučil v resnici in nam jo po domače razložil... Daj, torej, gospod, pošlji nam moža, ki bi nas učil vse resnice.“ Tako je prosil moravski knez Rastislav bizantinskega carja Mihaela III. In car se je obrnil do svetih bratov in ona „nista upala nasprotovati Bogu in carju, po besedah svetega apostola Petra, ki pravi: Boga se bojte, carja častite“.

Šla sta na daljno pot med novo ljudstvo „in ga vodila v katoliški veri“, učeč ga „vse resnice“.

To sta sveta brata skušala doseči s posredovanjem kulture v vsem njenem izrazu z viškom v liturgiji, v slovanskem notranjem in zunanem dojetju. To sta skušala utrditi in ovekovečiti s trdno cerkveno organizacijo, ki naj bi bila neposredno odvisna zgolj od sv. Petra.

Kult sv. Petra je bil torej v boju z nemško višjo in nižjo duhovščino važna točka njunega misijonskega učenja in delovanja. Preko različnih oblik ljudske pobožnosti k sv. Petru je ideja o njegovi vrhovnosti v njegovem predstavniku papežu morala dozorevati v zavest in dejstveno silo.

Takole, kratko in pesniško lepo, opredeljuje to točko pisec Metodovega Žitja: „Sveta apostola Peter in Pavel sta z ostalimi Kristusovimi učenci kakor blisk prešinila ves svet in ga vsega razsvetlila. Nato sta ga kot mučenca s svojo krvjo umila madeža, nasledniki svetih apostolov pa so s pokrščavanjem kraljev, v velikih borbah izkoreninili poganstvo...“

Taka je bila živa vera sv. bratov, pa ne samo njuna, temveč tudi njunih učencev, katerih eden nam je podal to pričevanje in ga potrdil z naslednjim dejstvom:

„Še drugič, ko se je knez Svetopolk znova vojskoval s pagani, pa nič opravil in stvar samo zavladačeval, je (Metodij), ko se je približal dan liturgije sv. Pe-

tra, poslal sla k njemu, rekoč: Če mi obljubiš, da boš Petrov dan s svojimi vojščaki pri meni, Bog mi je priča, da ti jih bo v kratkem izročil... To se je tudi zgodilo.“

Lahko si mislimo, kakšen vtis je moral napraviti na Svetopolkovo prešerno naravo poseg sv. Petra v njegove bojne nastope. Tako je ideja sv. Petra v svoji neposredno otipljivi vrednosti dozorela v njem v politično orožje proti nemškemu nasilju — s tem, da je poklonil svojo kneževino sv. Petru (879—880).

Med začetno in končno razvojno stopnjo ideje sv. Petra med moravsko-panonskimi Slovani — koliko drugih dogodkov te vrste se je zgodilo? Žitje Metodija odrezano zaključuje: „In mnoge njegove prerokbe so se izpolnile.“

V tej luči je bilo potovanje sv. bratov v Rim resnično pravo romanje.

Čakala ju je dolga in utrudljiva pot: Velegrad, Blatograd, Oglej, Benetke, Rim.

Odpravila sta se na pomlad 867, se čez poletje ustavila pri slovenskem knezu Koclju v Blatogradu, na jesen zopet v Benetkah, kjer ju je dohitelo povabilo papeža Nikolaja I. († 13. nov. 867) in nato še poslednji napor do Rima, kamor sta dospela za božič, ko je na Petrovem prestolu sedel že papež Hadrijan II.

Nista šla sama. Obdajala ju je skupina učencev: že preizkušeni sodelavci na misijonskem polju, kot so bili Klement, Naum, Angelar in Sava; potem mladi Moravani z Gorazdom na čelu; in najmlajši, Slovenci iz Blatograda. Spremljali so ju še zastopniki knezov in ljudstva, moravskega in panonskega, s priporočilnimi pismi na papeža.

Niti ne praznih rok. Rimskemu apostoliku sta nesla v dar dragocenost, ki bo gotovo pridobila srca vseh Rimljanov, zlasti še papežev — svete ostanke mučeniškega papeža sv. Klementa. Ti ostanke so zvesto spremljali Konstantina-Cirila na vseh njegovih misijonskih potih,

od Krimskega polotoka, preko Carigrada, Velegrada do doma — Rima, ki jih je sprejel v svoje večno varstvo.

Končno v Rimu. Da prihajata dva izredna moža iz daljnih krajev in prinašata svete ostanke, je bilo že vsem znano. Sam papež se jim je z duhovščino in ljudstvom prihitel poklonit. V veličastni procesiji jih je pospremil v že dograjeno cerkev sv. Klemena, kot nam še danes spričuje freska, ki so jo dali pobožni Rimljani naslikati v spomin na ta znameniti dogodek.

*

Jutro Razglašenja Gospodovega 868. Bazilika sv. Petra je že zažarela v pričakovanju slovesnega škofovega posvečenja Konstantina-Cirila.

Iz zakristije se je razvil sprevid duhovnikov, škofov in samega papeža obnem z novoizvoljenim posvečencem, in se usmeril h glavnemu oltarju. Pred oltarjem je bil že pripravljen papeški prestol, na desno in levo od njega so se v polkrogu vrstili sedeži za škofove, papeškemu prestolu nasproti pa sedež za novoizvoljenega kandidata.

Prišel se je obred. Zastopnik kneza Rastislava je stopil pred sv. očeta in bral: „Prosimo Vaše apostolstvo, da nam Vašega služabnika Konstantina, častitega diakona naše Cerkve, katerega življenje in pošteno nprav smo dobro in odlično preizkusili, izvoli Vaše apostolstvo, po navdihnjenju božje milosti, posvetiti v škofa.“

Papež je nato zastavil kandidatu vprašanja, da bi pred vsemi izpričal svojo vero, in med drugim tudi: „Hočeš izpovedati vero in obljubiti podložnost v vsem blaženemu Petru, ki mu je od Boga dana oblast zavezovati in razvezovati, pa tudi meni, njegovemu namestniku in vsem mojim naslednikom?“

Konstantin nato v dolgi izpovedi vere pravi med drugim: „...obljubljam torej in zagotavljam Vam, prečastitemu gospodu mojemu in papežu, in po Vas

Kapela sv. Cirila in Metoda v cerkvi sv. Klemena v Rimu

blaženemu Petru, prvaku apostolov, in njegovi sveti Cerkvi, da bom tisto vero držal, pridigal in branil, ki jo od apostolov izročeno imamo..“

Sveta daritev in med njo obred škofovskega posvečenja. Končno višek posvetilnega obreda: obljuba zvestobe in poklon novoposvečenega škofa ostankom svetega Petra, po predpisih sodobnega škofovskega obrednika.

V slovesno procesijo uvrščenj so spremljali Konstantina h grobu svetega prvaka apostolov, da položi prisego zvestobe: „Jaz Konstantin, škof svete Velegrajske cerkve, obljubljam tebi, blaženi Peter, prvak apostolov, in tvojemu namestniku prečastitemu papežu Hadrijanu II. zvestobo... in to listino prisege

lastnoročno podpisano, jaz, Konstantin, škof, polagam na tvoje presveto telo, in prisegam, da bom držal, kar sem obljubil, Bog mi bodi sodnik in priča.“

*

Naslednje dni je sveto mesto videlo, lahko rečeno, prvo slovansko romanje po rimskih cerkvah. Kako drugače naj bi bili dali duška svoji sreči sveta brata, učenci in prijatelji?

Za sv. Petrom je bila prva njihova postaja pri Mariji Veliki. Tu je pel sv. Ciril prvo svojo velikoduhovniško daritev v slovanskem jeziku.

Nato znova pri sv. Petru: kjer so nekateri učenci bili posvečeni v duhovnike in kjer so odpeli tudi svoje prve daritve. Naslednjega dne so s svojim obiskom počastili „hčer“ sv. Petra, sv. Petronilo, kateri je bila posvečena velika kapela poleg bazilike njenega „očeta“.

Tretji dan so prepevali liturgijo na čast sv. Andreja, apostola bogovarovane- ga Carigrada.

Pobožno romanje so zaključili „v cerkvi velikega katoliškega učenika apostola Pavla, kjer so vso noč prepevali, slaveč Boga po slovensko, naslednje jutro pa so opravili na njegovem grobu slovesno liturgijo po grško. Slovesnost so povzdignili s svojo pričujočnostjo škofje Arsenij in še pet drugih, duhovnik Metod in veliki prijatelj Anastazij, papeški knjižničar, z učenci in številnim ljudstvom.“

Po slovesnostih — tiho doživljanje božje milosti v molitvi in študiju. V grškem samostanu poleg Marije Velike je Konstantin-Ciril nadaljeval šolo, da dovrši duhovniško izobrazbo svojih učencev, skozi vse leto, prav do svoje smrti — dne 14. februarja leta 869.

Sveti ogenj, ki se mu je razgorel ob grobu svetega Petra, mu je navdihoval poslednje besede:

„Glej, brat, v isti plug sva bila vprežena in skupno sva brazdo orala, a jaz

padam sedaj na njivi, ko sem končal svoj dan, medtem ko ti silno hrepeniš po samoti — vendar zaradi goré (samote) nikar ne zapusti svojega poklica, tako se boš bolj gotovo zveličal.“

„Gospod, moj Bog... usliši mojo molitev in varuj tebi zvesto čredo, ki si jo izročil meni, svojemu nevrednemu služabniku. Reši jo brezbožne in poganske zlobe tistih, ki te kolnejo, pogubi trijezično krivo vero, pomnoži svojo Cerkev in vse v enodušju zberi. Poveličaj ta narod, naj bo složen v pravi veri in izpovedi... Katere si mi dal, ti jih vračam kot tvoje...“

S to velikoduhovniško molitvijo na ustnahn je sv. Ciril zatisnil trudne oči. Iz zemeljskega je njegov duh pohitel v nebeški Jeruzalem.

*

Ko obhajamo spomin naših blagovestnikov, nam bodi v prijetno zavest, da sta se ona prva za nas poklonila sv. Petru, mu prva izpovedala vero in zagotovila zvestobo. Naj nam bosta v zgled in pomoč! Naj rešita naš in ostale slovanske narode „brezbožne in poganske zlobe“, vse pa, ki so daleč od Petra, „v enodušju zbereta, da bi postali božji narod, složen in slaven v pravi veri in izpovedi...“

Opomba: Povedano ima, v kolikor so dejstva, trdno zgodovinsko podlago; v kolikor so opisi dejstev, pa je vsaj verjetno izvajanje iz posrednih virov dobe, v kateri so se dogodki vršili. Tako so prišli v poštev poleg tkzv. „Panonske“, „Italске“ in „Bolgarske“ „legende“ še „Srednjeveški rimski pontifikal“ Andrieu-ja, „Liber diurnus rom. pontif.“ Cickel-a in pisma omenjenih papežev kot jih je zbral E. Caspar v „Monumenta Germaniae Historica“, Epistulae VII.

Osnovno med dejstvi, ki je omogočilo pričujoči spis, je pač škofovsko posvečenje sv. Konstantina-Cirila, katerega znanstvena utemeljitev je izključna za sluga p. Štefana Sakača S. J., profesorja na Vzhodnem zavodu v Rimu.

POROKA NA SLEMENICI

GREGOR HRIBAR

Prvo leto se kljub vsem naporom dušebrižnika Slemeničani niso veliko zganili. Gospoda Simona so smatrali začasnega dušnega pastirja. Še vedno so upali, da bodo dobili župnika svojega jezika in svoje krvi.

Tudi dušebrižnik je živel v negotovosti. Fara je bila razpisana in semertja si je kak duhovni gospod prišel tudi ogledovat cerkev in župnišče. Nekaj časa se je celo govorilo, da pride v kratkem nov župnik. V takih razmerah gospod Simon pač ni mogel delati in še manj izpeljati kakih večjih načrtov. Le tekoče župnijske posle je opravljal in vabil ljudi v cerkev in k zakramentom. Hkrati je spoznaval ljudi in razmere, v katerih je živel, in se izpopolnjeval v nemškem jeziku in v domačem narečju obenem.

Enako so tudi ljudje imeli le najnujnejše stike z njim. Nič se ni priglasil za povratek v katoliško Cerkev in tudi porok ni bilo.

Da se ljudje kljub živahnemu poncevanju niso poročali, so bile krive tudi povojne razmere. Ni bilo dobiti blaga ne za obleko ne za balo. Ni bilo mogoče misliti na kako večjo svatbo, ker ni bilo sladkorja in toliko drugih stvari. Nekatere neveste so čakale, da se ženin vrne iz ujetništva, druga dekleta še niso prebolela rane, ki jim jo je zadala fantova smrt na bojišču.

Prva poroka, ki jo je imel gospod Simon na Slemenici, se je izvršila eno leto po njegovem prihodu. To je bila tista poroka, pri kateri je bil Wurmitzer za pričo. Poročila se je Gruberjeva hči z Blata (Flat) z nekim delavcem iz Bistrice. Gruber je bil najemnik in zato je od poroka čisto tiho potekla. Ženin je od-

peljal svojo ženo po poroki naravnost v Bistrico. Poročiti sta se hotela v soboto popoldne, da bi se izognila večjim stroškom in da bi svatje po prečuti noči lahko vso nedeljo spali. Dušni pastir se je temu odločno uprl, ker ni maral biti sokriv greha svatov in novoporočencev, ki bi v nedeljo verjetno ne šli v cerkev. Šele ko sta mu oba obljubila, da bosta šla v nedeljo k maši, je nerad privolil, a jima je povedal, da ne bo nikogar več poročil v soboto popoldne, ako besede ne bosta držala, in bodo tako ljudje še dolgo pomnili njun greh.

Po vseh svetih so ljudje uvideli, da drugega župnika sploh ne bodo dobili, ako bi gospod Simon po lastni želji ali po Rijavčnikovi pobudi odšel. Končno so jim še krsti odraslih otrok in Wurmitzerjev povratek v katoliško Cerkev pokazali, da njihov dušni pastir lahko prav tako vse napravi kot kak drug župnik. Tudi stvari so se že laže dobile.

Mladi svet se je pričel resneje pripravljati na poroke, da zamujeno popravi. Ni se še poleglo govorjenje glede Wurmitzerja in pogreba kmetice Lakner in že se je govorilo o bližnjih porokah.

Res sta prišla v župnišče z namenom, da se cerkveno poročita Weberjev sin z Goričice in Brunerjeva hči s Klanca. Oba s trdnih kmetij in ne prav mlada.

Kot je pričala krstna knjiga sta bila oba katoliške vere in samskega stanu. Nadalje sta pri zaslišanju izpovedala, da sta v katoliški veri poučena in da v zakon stopata prostovoljno. Da je bij ženin oče nevestinega nekaj mesecev starega otroka, je priznal že pri otrokovem krstu in je bil tako otrok na tem, da se s poroko staršev pozakoni. Odkril se je le

en zadržek: sorodstvo v tretjem kolenu stranske črte. Nevestin stari oče in ženina stara mati sta bila brat in sestra.

Zadržek sorodstva na Slemenici ni nič posebnega. Ljudje so med seboj tako prepleteni s sorodstvenimi vezmi, da še sami ne vedo, kolikokrat so s kom v sorodstvu ali svaštvu. To bi samo na sebi ne bilo najhujše, ko bi tako stanje ne imelo kvarnih posledic v zdravstvenem oziru. Neredki slučajji umske zaostalosti ali telesne hibe gredo prav na račun krvnih sorodstev.

Zadržek sorodstva v tretjem kolenu stranske črte ni taka reč. Prosi se na dekanijo za spregled od zadržka in zadržek preneha biti ovira za poroko in za pozakonjenje otroka.

Dušebrižnik je po zaslišanju ženina in neveste zaslišal še obe priči. Ko je bil zapisnik gotov, sta priči odšli in pričel se je pouk ženina in neveste. Dušni pastir ju ni maral spravljati v zadrego in ju ni nič spraševal, le na kratko jima je pripovedoval glavne stvari iz katekizma. Omenil je tudi, da se bosta morala spovedati, da to lahko storita kjerkoli. Še priporočil jima je, da gresta drugam k spovedi. Ženin je dejal, da bo še premislil in da bi se v Bistrici ali v Kapli navsezadnje še spovedal. Hotel je pa tudi vedeti, ali se ne bi mogoč poročiti tudi brez spovedi. Očividno mu spovedi ni hodila v račune. Saj je bil vojak in že izza šolskih let ni stikal okrog spovednice.

Župnik mu je pojasnil, da se more veljavno poročiti tudi brez spovedi, a milosti zakramenta svetega zakona ne prejme, kdor se nahaja v smrtnem grehu, vse dokler ne pridobi posvečujoče milosti, o kateri jima je ravnokar govoril. Brez stanovskih milosti, ki jih podeli zakrament svetega zakona njim, ki ga vredno prejmejo, pa utegne biti nesrečen v zakonu. Pa tudi grešil bi, ako bi prejel zakrament živih v smrtnem grehu.

Ko so prišle na vrsto zakonske stvari,

je gospod Simon kar iz knjige bral, da ne bi kaj napak povedal. Omenil je, da je treba za vsak greh pred poroko v zakonu delati pokoro:

Wieviel Sünden vor der Ehe, soviel Tränen in der Ehe.

Kolikor grehov pred poroko, toliko solz v zakonu...

Pri tem je dušebrižnik opazil, da se je ženin komaj zdrževal smeja. Zato mu je prijazno dejal, naj se kar do kraja nasmeje, ker ni prav nič čudno, ako mu gre na smeh, saj doslej verjetno še nikoli ni slišal resno govoriti o zakonskih zadevah. Obenem ga je še nevesta grdo pogledala in pod mizo z ного sunila, kar vse je pripomoglo, da je ženin spet napravil bolj resen obraz. Ko je slišal lepe nauke o vzgoji otrok in o važnosti dobrega zgleda staršev za otroke, je že kar z zanimanjem poslušal. Ko je župnik govoril o medsebojnem spoštovanju in ljubezni zakoncev, o zakonski zvestobi, o požrtvovanju in potrpežljivosti, sta bila oba vidno ganjena. Gospod Simon je povečičeval ltrščansko mater, ki se vsa žrtvuje za moža in otroke, ne da bi mislila na svoj počitek in razvedrilo. Ženin pa je še posebej priporočil, naj ženo vedno tako rad ima, kakor ji je doslej zatrjeval, da jo ljubi.

Ko je dušni pastir končal z mislijo o plačilu, ki čaka v nebesih krščanske zakonce, je ganjeni ženin izjavil, da se bo kar na Slemenici spovedal in pričel novo življenje. Župnikove besede torej le niso padle na peščena tla.

Pri slovesu sta oba prosila dušebrižnika, naj bi vse kar se da lepo napravil. Župnik je z veseljem obljubil, da ju bo kar najslavesneje zvezal. Saj je upal, da bo na ta način več navdušenja za cerkveno poroko. Da bi pri onih, ki so kar tako skupaj živeli, dosegel cerkveno poroko, ni imel dosti upanja. Zato pa je hotel vse narediti, da bi se vsaj mladi pari pravočasno cerkveno poročali.

Naslednjo nedeljo je dušni pastir s

Ljubljanski škof govori 25.000 vernikom pred brezjansko Marijo Pomagaj dne 29. majnika 1943 na Rakovniku pri Ljubljani

posebnim povdarkom oklical mladi par. Opazil je v cerkvi več ljudi kot po navadi. Oklice ljudje zelo radi poslušajo, zlasti na Slemenici, kjer tako malokdaj župnik koga „doli vrže“, kot rečejo Slemeničani. Ženina in neveste seveda ni bilo pri maši.

Šele štirinajst dni pozneje, ko sta bila tretjič in zadnjič oklicana, sta oba prišla in prejela svete zakramente. Za Slemenico je bil to vsekakor zanimiv dogodek. Popoldne so prinesle nevestine sestre rož in nevestina mati je stisnila mežnarici v roke nekaj šilingov, da bi oltar čim lepše okrasila.

Po župnikovem naročilu je mežnarica postavila pred obhajilno mizo klečalnik in dva lepa stola, izposojena v gostilni, in pogrnila preprogo od stolov do oltarja.

Cerkvena poroka je zakrament in je prav, da se ji da povdarek, podobno kot prvemu obhajilu ali birmi.

Končno je Slemenica po dolgih letih spet dočakala veliko kmetško poroko. Ne le za novoporočenca, temveč za vso faro in okolico, je bil dan poroke praveci praznik.

Veliko ljudi je bilo že zbranih v ponedeljek dopoldne okrog cerkve, ko so se po deseti uri prikazali na robu gozda vozovi z ženinom, z nevesto, s pričami in s svati. Zavili so proti gostilni, kjer naj bi bila po maši svatba in ples do torkovega jutra. Ne pri Webru, ne pri Brunerju namreč niso imeli primernih prostorov za svatbo v nameravanem obsegu.

Godci iz Bistrice so že čakali pred gostilno, da po svojih močeh povzdignejo slovesnost dneva in prijetnost noči. Otroci so imeli prav tedaj prosti čas in so se zakadili za vozovi. Učitelju ni ostalo drugega kot da je zaprl vrata razreda in nekaj ostalih boječih deklic napotil za drugimi otroki.

Od gostilne do cerkve so prišli vsi peš. Z vidnim zadovoljstvom sta ženin in nevesta zasedla svoji mesti pred obhajilno mizo. Tik za njima sta se postavili priči. Ljudi je bilo toliko ko o veliki noči.

Na oltar so postavili krožnik s prstanoma, na mizico ob oltarju vino, da ga župnik blagoslovi hkrati s prstanoma. Ko so izročili v zakristiji župniku še po-

trdilo o sklenjeni civilni poroki, se je cerkveni obred pričel.

Dušebrižnik je imel najprej kratek nagovor o vzvišenosti zakramenta svetega zakona in zakonskega stanu, o neočljivosti zakonske vezi in o potrebi pravih krščanskih družin, ki bi dajali narodu in Cerkvi zvestih članov. Končal je z mislijo, da odslej starši nimajo več prvega mesta v srcih novoporočencev, temveč da njihovo mesto prevzame zakonski drug.

Nevestina in še bolj ženina mati sta si brisali solze. Razumljivo. Zgubiti prvo mesto v otrokovem srcu ni prijetno, še bridkeje pa je dobiti mlado gospodinjo v hišo, ko je človek še pri moči.

Župnik je blagoslovil prstana in vino in povabil k oltarju ženina, nevesto in priči. Kar najslovesneje je izvršil obred poroke. Med mašo sta novoporočenca še dvakrat morala k oltarju. Prvič po oče-našu, da sta prejela poročni blagoslov, drugič pred koncem maše, da je župnik ponovno klical nanju božji blagoslov in jima v imenu Cerkve izrazil željo, da bi videla otroke svojih otrok do tretjega in četrtega rodu in nato uživala večno življenje brez konca.

Ljudje se kar niso mogli nagledati in svojim očem verjeti. Na vso moč jim je ugajala poroka v tako slovesni obliki. Preje so se poročali često brez maše, a tudi, ako je bila poroka z mašo, jih ni nihče klical iz klopi k oltarju, ker se je že pred mašo izvršil ves obred.

Po maši je prišel novi zakonski par s pričami v zakristijo, kjer je župnik novima zakoncema čestital, nevesta ga je povabila na svatbo, priči sta se podpisali v poročno knjigo, vsi pa so se zahvaljevali župniku, da je tako lepo naredil. Nato so odšli v cerkev, kjer so pili blagoslovljeno vino skupaj s starši in najbližjimi sorodniki. Tudi župniku so ponudili kozarec vina, da se je odtešal.

Brž ko so stopili prvi svatje iz cerkve, je pred cerkvijo zaigrala godba. Godci so spremljali sprevod novozakon-

cev in svatov od cerkve do gostilne. Ljudje so sprevod z zanimanjem opazovali in govorili o poroki.

Mežnarija je bila slejkoprej nesporno odlično urejevan obveščevalni center, ki ni prav nič zaostajal za agencijo Zoppernigbäuerin. Včasih sta si obe ustanovi novice izmenjavali, navadno pa sta skušali druga drugo prehiteti in tako je neredko prišlo do nasprotujočih si vesti.

Tudi ta dan je imela mežnarica na vseh važnejših krajih razpostavljene svoje zaupnike, tako da je mogla dati župniku, ko je prišel nekoliko pozneje iz cerkve, sledeče poročilo:

„Zelo zadovoljni so ljudje, zlasti domači, s tako lepo poroko. Preje se ni nihče spomnil, zdaj bi se radi pa kar vsi brž poročili. Najbolj všeč je vsem to, da sta sedela ženin in nevesta na posebnih stolah. Preje, pravijo ljudje, smo morali kar v klopeh viseti ob taki priliki. Boste imeli še veliko dela letos.“

Neki otrok je prišel župnika klicat, češ da ga v gostilni vsi pričakujejo. Zato je hotel dušebrižnik brž oditi skozi cerkev in pokopališče v župnišče, da se pripravi za svatbo. Pri cerkvenih vratih je začul iz pokopališkega kota živahen pogovor. Bila sta Rijavčnik in Zoppernigbäuerin. Dušebrižnik je nehote prisluhnil. Gospa Sršen se je pravkar hudovala: „Ti nisem zmerom pravila, da naš župnik nič ne zna. Le kje se je videlo kaj takega, da bi morala ženin in nevesta trikrat k oltarju. In še sredi maše! No ja, ako ju župnik pred mašo ni dobro zvezal in se je tega šele med mašo spomnil, je prav, da ju je brž poklical in popravil, kar je bilo narobe. Da pa še takrat ni vsega prav naredil, to je pa že preveč. Še tretjič sta morala k oltarju. Take poroke še svoj živ dan nisem videla. In kako je bilo obema nerodno, da sta morala sredi cerkve sedeti. Le kaj je bilo treba tja stole nastavljati. Mar klopi niso več dobre? Kozo stavim, da se pri tem župniku nihče več ne bo maral poročiti.“

ŽENE OČAKOV

PROF. PAVEL SLAPAR, AVSTRIJA

UVOD

Danes vedno bolj prevladuje mnenje, da je človeški rod že dolgo na svetu. Najbrž bo treba priznati ne samo desetisoče, ampak celo stotisoče let. Svetna zgodovina nam o prvih dobah človeške zgodovine ne ve nič povedati, sv. pismo pa samo v zelo skopih obrisih.

Iz pravadnine stopi na pozornico oprijemljivih in otipljivih letnic šele Abraham. On je živel okrog 2.000 let pred Kristusom, torej v času, s katerim se peča tudi svetna zgodovina.

Od Adama do zidanja babilonskega stolpa so živeli ljudje na sorazmerno majhnem ozemlju. Najbrž se niso raztezali dosti dlje čez ozemlje med Evfratom in Tigrisom v Mezopotamiji. Ko jim je Bog zmešal jezike in onemogočil načrte z babilonskim stolpom, so se razšli po svetu. Prvotna vera v enega nevidnega Boga, Stvarnika nebes in zemlje, ki dobro plačuje in hudo kaznuje, je vedno bolj bledela. Bog ve, koliko rodov je med tem utonilo v pozabljenje. Vsekakor veliko. Namesto prvotne čiste vere se je razpaslo mnogoboštvo pomešano z vsakovrstnimi vražami.

V dušah posameznih je pa tu in tam le še vedno tlela prava vera. Eden od takih redkih vernikov je bil tudi Abraham.

Abrahama nazivamo očaka. To je več kot oče. Pri besedi oče razumemo moža, ki ima ženo ali otroke. Očak pa je gospodar številnih družin, ki jim ukazuje kot poglavar. Tak način življenja ustreza predvsem nomadam. Abraham je bil nomad. Vse življenje je potoval in romal. Šele ob koncu življenja si je kupil nekaj zemljišča v deželi Kanaan in postal s tem posestnik.

Od Adama do Abrahama je veljala splošna obljuba, da bo nekoč prišel Odrešenik. Pri Abrahamu pa je Bog natanč-

neje odločil: „Odrešenik bo iz tvojega rodu! V tebi naj bodo blagoslovljeni vsi rodovi zemlje!“ Dva tisoč let je moralo preteči, da se je napoved uresničila.

Abraham je prebival prvotno v mestu Ur, v deželi, ki se je imenovala Kaldeja. Mesto je bilo od Babilona oddaljeno kakih 200 km. Z očetom Tarejem, bratom Nahorjem in nečakom Lotom se je izselil kakih 1000 km na sever v mesto Haran.

Sv. pismo ne navaja razlogov izselitve. Nekateri mislijo, da je Abraham očeta pregovoril, ker je želel, da bi v številni družini ohranili pravo vero. V okolici Ura je bilo namreč zelo razširjeno malikovanje. Posebno so častili po božje mesec in luno.

Drugi menijo, da na izselitev v Haran niso vplivali verski nagibi. V Haranu namreč ni bilo prav nič boljše. Zgodovina oziroma izkopavanja novejših časov nam odkrivajo burno zgodovino mesta Ura. Divja okoliška ljudstva so neprestano vpadala v rodovitno deželo in jo plenila ter uničevala. Mesto Ur je bilo večkrat do tal porušeno. Zelo verjetno je, da se je tudi v Abrahamovem času kaj takega pripetilo. Morda se je zato Tarejeva družina odločila za izselitev v varnejše kraje.

Abraham tudi v Haranu ni ostal. Bog ga je vodil drugam. Sv. pismo pripoveduje takole: Nekega dne je govoril Gospod Abrahamu: „Izseli se iz svoje dežele, od svojega sorodstva in od hiše svojega očeta v deželo, ki ti jo bom pokazal! Hočem te napraviti za velik narod, te blagoslovljati in tvoje ime proslaviti. Blagoslov boš razširjal. Blagoslovljati hočem tiste, ki te blagoslovljajo in prekleti tiste, ki te preklinjajo. V tebi naj bodo blagoslovljeni vsi rodovi zemlje.“

Te besede so velikanskega pomena ne samo za človeštvo, ampak tudi za Abrahamo osebno. V njih so velike napovedi, a tudi odpovedi. Napovedi veljajo za daljno bodočnost. Abraham čuti za enkrat predvsem odpovedi! Izseli se iz dežele! Abraham naj pretrga vezi z domovino in sorodstvom. Odide naj v neznano. Odslej bo vedno znova okušal resničnost božjih trditev: „Moja pota niso tvoja pota in moje misli niso tvoje misli!...“

Božje vodstvo je vedno skrivnostno in jako rahlo. Bog ne vodi tako, kakor bi otroka prijel za roko in ga peljal dalje. Bog vodi tako, da pusti človeku vse polno preprostih odločitev. V začetku je kratek poziv v tej ali oni obliki, ki kot blisk razsvetli bodočnost. Smer se za hip pokaže in cilj nakaže. Nato pa si v tej smeri slede lastno iskanje, prizadevanje in nejasnost. V tem, kar človek sam premore in stori, je njegovo zaslužnje. Kjer je nejasnost, preostaneta samo vera in zaupanje. Iz tega sledi seveda spet novo zaslužnje. Na začetek vsakega božjega vodstva bi lahko napisali: Trudi se in veruj! Kar je v tvoji moči, stori sam! Ko prideš do nepremostljivih temeljev, veruj!

Ko danes beremo Abrahamovo zgodbo v sv. pismu, si največkrat njegov položaj zelo lahko predstavljamo. Nam je ves razvoj znan. Od zaključnega izida pada veliko svetlobe v preteklost in pojasnjuje skoro vse. Abraham vsega tega ni imel. Bilo je še vse pred njim. Treba je bilo tvegati v nejasnost in negotovost. Med posameznimi mejniki, kjer mu je Bog kaj zapovedal, so bila mnoga prazna leta, polna iskanja in, lahko rečemo, slepega verovanja in zaupanja.

SARA

(1 Mojz 12—23)

Sara je bila Abrahamova polsestra. Imela sta istega očeta in različno mater. Zakonski zadržek iz sorodstvenih vezi je veljal takrat samo za brata in sestro. Če sta bila polbrat in polsestra, sta se torej že mogla poročiti.

Abraham je bil zastaven, podjeten, vpliven in spoštovan mož. Sara je bila umna, preudarna, poštena, zvesta in tudi lepa žena. Njeno lepoto sv. pismo pose-

bej omenja in pravi, da si jo je ohranila še v pozna leta. V zakonu sta se prav dobro razumela. Iz mladostne zaljubljenosti je pognala trdna in stanovita ljubezen. Povezala sta svoji zasebni in osebni usodi v tako neločljivo celoto, da jima vse življenje ni prišla misel na kak razhod ali ločitev.

Te zavesti danes tolikokrat pogrešamo. Mož mora misliti, da je žena postala del njega samega. Žena pa se mora tudi zavedati, da je mož del njenega bistva. Če se mož in žena tudi duhovno tako ne združita, da se more reči, da nista več dva, ampak eden, je zakon v nevarnosti, da se bo razbil.

Sara si je zakon ob Abrahamu gotovo drugače predstavljala, kot je bil pozneje v resnici. Kje si je mogla misliti, da bo Abraham Bog izbral za preroka! Ali da bo kot ugrabljen žena zašla celo v harem! Gotovo je pričakovala, da bo dala življenje vsaj nekaterim otrokom.

Če se mož odloči poleg svojega poklica za javno delo ali če je, kakor v našem primeru, celo *od Boga poklican za preroka*, nastopi v zakonu sama po sebi neka razklanost. Dolžnosti do žene in družine so eno, dolžnosti do javnega poklica pa drugo. V ženi je zelo globoko ukoreninjeno teženje, da bi imela moža predvsem zase in za družino. Če ga mora prepustiti še javnim nalogam, se ji zdi to neka žrtev, s katero se redno ne sprijazni tako lahko. Kakor si mož z javnim poklicem naloži dvojno breme, tako tudi ženi ne preostane drugega, kakor da si zaradi moža še sama naloži dvojno breme. S tem se težišča v zakonu prenesejo. Mož se posveti javnemu delu, a mora vendarle gledati, da ostane glava družine. Žena se zaveda, da mora ostati ohranjena družini in domu, a se mora vendarle poskušati možu prilagoditi.

Naloga ni tako preprosta. Vsakdanje življenje kaže mnogo primerov, ki nam pričajo, kako se naloga tudi slabo reši. Marsikdaj žena moža ne razume ali neče razumeti. Čemu sva se vzela?, si misli. Začne se obupen boj za izključno priposestvanje moža. Če zmaga, je moža za javno delo izpodnesla. Če ne zmaga, je zakon notranje načet. Mož samo še na

zunaj velja za moža. A sam je mnenja, da se povsod boljše počuti kot doma.

Žena napravi včasih še drugo napako, kj ni nič manjša. Preda se javnosti kot mož. Domišlja si, da je njegov poklic tudi njen poklic. Vedno jo je videti ob moževi strani. To je spet napačno. Ljudje nehoti čutijo, da se nekam sili, kamor ne spada. Družina je doma brez staršev. In recimo, da družine ni, potem je vsaj dom prazen in zanemarjen. Mož pa, ki ni doma, je slab javni delavec. Sredobežnost ga zanaša na površje in začne se izgubljeni v besedah. Dejanja trajne vrednosti prihajajo iz globine!

Vpogled v družinsko življenje javnih delavcev nas nehoti prepričuje, da večina teh vprašanj nima pravilno rešenih. Prav redke izjeme potrjujejo pravilo. Iz tega vidimo, da so ta vprašanja res težka. Javni delavec je tudi duhovnik. Cerkev je za svoje področje težave korenito izpodrezala. Ali boš duhovnik ali pa se lahko poročiš! Eno ali drugo! A oboje skupaj ne gre!

Žena, ki ima moža v javnem poklicu, potrebuje veliko modrosti. Ni se vedno lahko znajti. Ali bo moža razumela, ovirala ali mu pomagala?

V kolikor se dá iz sv. pisma razbrati, je Sara moža razumela ali vsaj poskušala razumeti. Izbrala si je pravilno srednjo pot. Na vseh potovanjih, v vsej osamljenosti in pri vseh nejasnih iskanjih mu je poskušala biti tiha in verna družica. Stalno je bila za njim in z njim. Nič ne očita, nikdar se ne sili v ospredje. Nikdar ne nasprotuje njegovemu poklicu. A prav tako se ne poskuša z njim istovetiti. Vedno pa se vede tako, da je njegova usoda tudi njena in njegova sreča tudi njena sreča. Lahko marsikdaj ča to ni bilo. Ljubez in zvestoba do moža sta bila ero, iti z njim čez drn in strn, kamor ga kliče Bog, pa drugo.

V deželi Kanaan, kjer sta se naselila, je izbruhnila lakota. Ni kazalo drugega, kakor iti in iskati zavetja kje drugje. V odlčitvi je bilo precej bridkega. Prej mu je Bog rekel: „Pojdi v deželo, ki ti jo bom pokazal!“ Abraham je ubogal. Zdaj ga pa lakota tira iz dežele. Na videz izgleda, kot bi bile naravne sile močnejše kakor Bog. — Kajne, da bi

ogli tudi v lastnem življenju navesti nekaj podobnih zgledov?

Abraham se je obrnil proti Egiptu. V tistih časih je bilo potovanje združeno z raznovrstnimi nevarnostmi. Za domačina je sicer veljala neka pravna zaščita. A tujec je ni vedno užival. Abraham in Sara sta vedela, da so redki tisti, ki se ravnajo po pameti, vesti in veri, pač pa da jih je mnogo, ki jih vodijo brezobzirnost, nasilje in pozelejnje. Čim pogosteje se je Abraham ozrl na Saro, tem bolj se mu je njena lepota zdela nevarna. Iz pripovedovanja je vedel, da so Egipčani za orientalske lepoticke zela dovtetni. Kolikor bliže sta bila Egiptu, toliko bolj sta začela premišljevati, kako se bo stvar iztekla.

Imela sta dve možnosti. Po prvi bi bilo mogoče takole sklepati: Doslej sva že večkrat občutila božje vodstvo in pomoč. Ostaniva pametna, ne izpostavljava se nevarnosti in zaupajva! V vsem se zanesiva na Boga! Pa po tej poti se jima ni zdelo dovolj varno.

Morda je bil Abraham trenutno v neki krizi. Bog že dolgo ni nič spregovoril. Nevarnost je pretila, skrb in strah sta se večala, zaupanje v Boga je bilo nekam omajano.

Tudi najbolj globoko vernemu se včasih stemni in če se mora v teh trenutkih odločiti, ne bo vedno zajemal iz vere.

Če imaš pred seboj nejasno tveganje in nekaj podjetrosti v srcu, se ni težko držati dobrega in pravilnega. Strah pa človeka neverjetno oslabi. Ne gorje ali nesreča, ki te je zadela — tu se človek navadno znajde — pač pa negotovost in nejasnost, ki se vedno bolj zgoščuje v pošasten strah, spravi človeka na tla.

Abraham je prišel k Sarj s svojevrstnim predlogom. Kajpada ga je tudi Sara odobrila. Rekel je: „Če te bodo Egipčani videli, si bodo mislili: To je njegova žena! in me bodo ubili, tebi pa pustili živeti. Reci enostavno, da si moja sestra, da se mi bo zaradi tebe dobro godilo in da bom zaradi tebe ostal pri življenju.“

Kako si je Abraham zamisljal nadaljni razvoj, ne vemo. Najbrž preprosteje, kot je bil v resnici. Šlo je za majhno laž iz koristi. Lahko bi celo rekli,

da je šlo komaj za polovično laž. Saj je bila Sara res tudi njegova sestra. Toda z lažjo je nekako tako kot z vozovi na tračnicah. V začetku je navadno med resnico in lažjo majhna razlika. Resnica je kakor tir, na katerem je laž. Tu se šele na koncu izkaže, da je bil slepi tir. V začetku gre z enako lahkoto po obeh tirih. Po enem prideš naprej, po drugem pa obtičiš.

Ko je Abraham prišel v Egipt, so Egipčani takoj videli, da je žena zelo lepa. Tudi Faraonovi dvorjani so to videli in so jo poveličevali vpricho Faraona. Posledica je bila, da je morala Sara v Faraonovo palačo. Mi bi rekli, da je bila pozvana v harem.

Faraon je zaradi Sare izkazal Abrahamu dokaj dobrega. Dobil je ovce, govede, hlapce, dekle in kamele. Toda v Faraonovi hiši naenkrat ni bilo več sreče. Kar brž se je razneslo govorjenje: Odkar je tale Abraham v Egiptu, gre vse narobe. Drugi so bili še bolj jasni in so govorili: Odkar je Sara v Faraonovem harem, se nesreče kar vrste.

Resnica je prišla na dan. Faraon je poklical Abrahama in ga vprašal: „Zakaj si mi to storil? Zakaj si mi prikrival, da je tvoja žena? ... Tu jo imaš in pojdi!“ — Faraonovi ljudje so nato poskrbeli, da sta bila v najkrajšem času oba na meji in čez mejo.

Nekateri jemljejo Abrahamovo in Sarino laž resno. Posebno ob Abrahamu se spotikajo. Morda jih moti dvojje: Njegovo laž presojajo z merili današnje moralke. To je seveda nedopustno. V Abrahamu bi radi videli preroka, ki je že kot svetnik prišel na svet. Kdor tako misli, bo Abrahama težko pravično cenil.

Mnogi Abrahama povsem opravičujejo. Praviijo, da je ravnal v dobri veri. Če sta trdila, da je Sara Abrahamova sestra, je končno to odgovarjalo resnici. Bila je seveda tudi njegova žena. V nevarnosti se od obeh možnih trditev vzame pač tista, ki je najbolj varna. — Pa recimo, da Abraham ni bil v dobri veri! Pogrešek je bil vendarle zelo majhen. Le posledice so bile hude.

Zanimivo je, da se je nekaj let pozneje ista zgodba s Saro ponovila. To pot je bil ugrabitelj filistejski kralj Abi-

melek. Kmalu nato pe imel zelo mučne sanje, ki so ga do kraja oplabile. Naslednji dan je poklical Abrahama k sebi in mu očital: „Kaj si s tem nameraval, da si tako ravnal?“ Abraham se je lepo in pametno zagovarjal: „Če v kraju ni nobenega strahu božjega, potem človeško življenje tam ni veliko vredno in ugrabiti ženo ni nič posebnega. Sicer je pa res moja sestra. ...“ Abimelek je poskušal stvar poravnati s tem, da ga je za storjeno krivico bogato odplačal.

Ker sta bila Abraham in Sara dvakrat v istem položaju, ker sta obkralj enako ravnala in ker je Abrahamov zagovor v drugem primeru ohranjen, bi skoro rekel, da ne kaže Abrahamu in Sari glede laži delati prevelikih očitkov. Prej bi se dalo kaj reči o tem, da sta si v svoji prebrisnosti izbralo lastno krivuljo, ki naj bi ju rešila, namesto da bi ostala lepo pri resnici, ki bi imela za podlago trdno zaupanje v Boga, ki ne bo pustil osramotiti svojih vernih. Toda druge je lahko soditi. Zanimivo bi bilo enkrat preišljevati, koliko krivulj smo v kratki dobi našega življenja že mi zagrešili. Ohraniti se vse življenje neomadeževanega ni nobena malenkost!

Ko prebiramo tele stare zgodbe, nam nehote postaja jasno, kako je bilo v starih časih globoko ukoreninjeno prepričanje, da je zakon sveta stvar. Takrat še ni bilo zakramentov. A vendar so bili ljudje prepričani, da pogodbo med mozem in ženo varuje tudi Bog in zahteva, da se zakon ne na ta in ne na kak drug način ne razdira.

Pa še v nečem se ločimo od starih. Danes je zakon z enim otrokom ali brez otrok ideal. Včasih ni bilo tako. Zakon brez otrok so imeli za posebno nesrečo. Želeli so si veliko otrok.

Abrahamov in Sarin zakon je bil dolga leta brez otrok. Res je, da je Bog Abrahamu napovedal mnogoštevilno potomstvo in ga s tem nekako potolažil, da je prva nerodovitna leta laže prebrel. A Bog je z izpolnitvijo obljube tako čudno odlašal, da se je verjetnost vedno bolj bližala ničli. Sprva je Abraham božje obljube mirno poslušal in brez pripombe veroval. Toda sčasoma mu je zmanjkalo potrpežljivosti. Ko mu Bog

nekoč obljublja veliko plačilo, Abraham nekam zagrenjeno odvrne: „Oh, Gospod Bog, kaj mi moreš vendar dati, ko moram živeti brez otrok in bo Damaščan Eliezer postal lastnik mojega premoženja...? Meni nisi dal nobenega potomstva in moj hlapec mi bo dedič.“ Tedaj je prišla Gospodova beseda nanj takole: „Ne bo ta tvoj dedič, ampak tvoj lastnorojeni sin te bo podedoval.“ Te besede so zajele za nekaj let. Abraham je sprejemal nadaljnje obljube nekaj časa spet brez pripombe.

Leta so tekla in Abraham še vedno ni dobil sina. Tedaj mu je ponovno zmanjkalo potrpežljivosti. Bog mu je takole govoril: „Blagosloviti hočem Saro, da ti bo podarila sina. Res, blagosloviti jo hočem: Narodi naj izhajajo iz nje in kralji narodov naj od nje izvajajo svoje pokoljenje.“

Abraham pa se je vrgel na obraz in se bridko nasmehnil; zakaj misli si je: Ali se more stoletnemu še sin roditi? Ali naj devetdesetletna Sara vendarle postane mati?

Kaj pa Sara? Abrahamova žalost, ker ni bilo otrok v zakonu, ji ni ostala prikrita. Morilo jo je dvoje: Po eni strani je imela kot ljubeča žena z možem sočutje. Z njim vred je trpela. Po drugi strani so jo mučili občutki manjvrednosti. Bog ve, koliko ur je pretuhtala. Sprva je upala, čakala in molila. Končno je s strahom ugotavljala, kako se verjetnost vedno bolj bliža ničli. Otrok pa ni hotelo biti.

Ali je kak izhod? V krščanskem zakonu je samo ena možnost, da namreč žena umre in da se mož vnovič poroči z ženo, ki je rodovitna. Ali si je Sara smrti zelela? — Zdi se, da ne. Takrat so bile še druge možnosti.

Sara je vedela, da je Bog Abrahamu obljubil potomstvo. Ker z njo le nič ni hotelo biti, ji je vedno bolj hodilo po glavi, da morda Bog nje le ne misli kot telesne matere. Če v tedanjih časih v kakem zakonu ni bilo otrok, je zakonodaja dopuščala, da je žena dala možu katero od deklet za postransko ženo. Če je postranska žena dobila otroka, je ta pravno veljal za otroka prave žene. Postranska žena ni nikoli dosegla pravic

prave žene, ampak je ostala pod oblastjo gosposdinje.

Abraham je za tako rešitev vedel. A s to mislijo se kar ni mogel sprijazniti. Rad je potožil, da nima sina in da bo njegov glavni hlapec vse podedoval. Na postransko ženo pa ni mislil. Verjetno se iz dveh razlogov ni mogel za to odločiti: V njegovem času je še tu in tam prevladovalo visoko mnenje o enoženstvu. Abrahamu je bilo kot pobožnemu možu tako pojmovanje ljubše. Zelo verjetno pa je tudi, da je Saro s te strani dobro poznal in da si je približno lahko predstavljal, kako bi s postransko ženo v njegovem zakonu šlo.

Ko je Sara videla, da ni več upanja in da bo njen zakon po vsej verjetnosti ostal nerodovit, se je sama odločila za postransko ženo. Imela je egipčansko dekle, ki ji je bilo ime Hagara. Rekla je tedaj Abrahamu: „Ti veš, da mi Gospod ne dá otrok. Poroči mojo dekle! Morda pridem na ta način do otrok!“ Težko je povedati, koliko so jo te besede stale. Dá se nekoliko z njo čutiti.

Abraham je sprejel njen predlog. Sara mu je dala egipčansko dekle Hagar za ženo. Abraham jo je vzel in ona je z njim zanosila. Ko se je čutila mater, je začela pomilovalno gledati na gosposdinjo.

Samo tega se je še manikalo! Sarina razdražljivost in občutljivost sta bili itak že na vrhuncu. Vse življenje je bila Abrahamu edina družica; vedno je veljala kot edina gosposdinja. Nobena se ni doslej poleg nje uveljavila. Nazadnje naj pa dekla pomeni več kot ona! Tega ne more prenesti. Če bi si po naše izpraševala vest, bi morda našla precej ljubo-sumnosti, napuha, oblastizeljnosti, samoljubja itd. Toda te stvari bi njo samo zadevale. Lepše se sliši, če te stvari izpusti in reče, da je užaljena. Užalila jo je dekla, ki jo zviška gleda. In vendar je ta strelvod še prešibek. Kaj pomeni končno dekla v njenih očeh? Treba je dobiti močnejšo napeljavo. To najde le v Abrahamu. On mora biti glavni krivec!

Kako je to izpeljala? V njeni notranjosti bi našli približno takole stanje: Jezna je na dekle, ki bo dobila otroka. Nehote se čuti pred njo ponižano. Tisti

občutki manjvrednosti so zdaj še večji, kot so bili. Jeza prihaja iz nevoščljivosti. — Jezna je na Abrahama, ker je deklo vzela, Jeza prihaja tu iz ljubosumnosti. — Jezna pa je tudi sama nase, ker je Abrahamu nekaj svetovala, kar se ji v dno duše upira. Na zunaj je seveda treba nekoliko drugače presukati. Sama nase se ne more jeziti, ker nima pomena. Na deklo se ne izplača jeziti, ker ona nič ne pomeni. Zato se mora vsa trojna jeza stresti na Abrahama. In res mu je opnesla: „Tega razžaljenja si ti kriv! Jaz sama sem ti bila deklo izročila. Zdaj pa, ko vidi, da je zanosila, gleda pomilovalno name. Gospod naj bo sodnik med menoj in teboj!“

Kajne, kako so pota ljubosumnosti in nevoščljivosti zveržena? Sari se dozdeva pa tako preprosto. Ona noče ničesar drugega, kakor da bi Abrahama zoper Hagarjo nahujkala. On naj torej Hagarjo ozmerja, da ne bo več Sare zviška gledala.

Ko bi ne bil Abraham tako miren in pameten, bi bil zdajle povod za prepir. A odgovoril ji je povsem stvarno: „Tvoja dekla je v tvoji oblasti; ravnaj z njo, kot se ti zdi prav!“

Tega si Sara ni pustila dvakrat reči. Začela je deklo tako obdelovati, da ji je ušla. Tavala je po puščavi in si želela smrti, da bi umrla prej, preden se bo rodil otrok.

Stvar se je čez nekaj časa polegla. Dekla se je vrnila in na videz je šlo življenje mirno dalje. A v notranjosti je kljuvalo dalje in čez leta je spet izbruhnilo.

Sara je bila sploh zanimiva ženska. Imela je dokaj lepih lastnosti. A poleg njih so bile tudi take obrobne lastnosti, s katerimi niti Gospod Bog ni vedel kaj početi. Naj poskuša kdo samo naslednji prizor razmišljati:

„Nekega dne so prišli k Abrahamu trije možje. Pozneje se je izkazalo, da je bil eden od njih Gospod Bog in ostala dva angela. Abraham je vse tri pogostil. Naposled so vsi trije vprašali: Kje je tvoja žena Sara? Odgovoril je: Tukaj v šotoru.“

Pripovedovanje slika verno orientalske običaje. Mož streže gostom. Žena ni

ma pravice udeleževati se razgovorov, ki jih imajo možje.

Tedaj je rekel Gospod: „Čez leto dni se vrnem k tebi. Tedaj bo Sara, tvoja žena, imela sina.“

Sara bi ne bila Sara, če bi bila drugače ravnala. Stala je skrita za vhodom v šotor, da je gostom gledala v hrbet, in prisluškovala.

Sv. pismo pravi, da se je Sara sama pri sebi smejala, ker ji je prišlo na misel: „Kako naj mislim zdaj še na ljubezen, ko sem odvetela? Tudi moj mož je star.“

Toda Gospod je rekel Abrahamu: „Zakaj se neki Sara smeje in si misli pri tem: ‘Ali naj res postanem mati, ko sem se postarala? Ali je pri Gospodu kaka stvar nemogoča? Čez leto dni ob tem času pridem spet k tebi. Tedaj bo Sara imela sina.“

Sara pa je tajila in rekla: „Saj se nisem smejala.“ Bala se je namreč. On pa ji je odvrnil: „Pa si se! Smejala si se!“

Z drugo besedo bi rekli: Sara je hotela vedno imeti prav. Ni se kazalo z njo pripraviti. Saj ji je še Gospod Bog komaj prišel na konec.

Končno je prišel napovedani sin. Bil je res otrok milosti. Saj je prišel proti vsemu pričakovanju. Abraham je imel sto in Sara devetdeset let. Pa čim bolj je Sara svojega Izaka ljubila, tem bolj je Izmaela, Hagarinega sina, težko gledala. Zdi se, kakor da je kar čakala na kakšno priliko, da bi mogla nekaj storiti. Ko je Izaka po treh letih odstavila od prsi, je bil po tedanjih običajih to velik družinski praznik. Abraham je za to slovesnost priredil veliko gostijo.

Izrael se je nad malim Izakom nekaj pregrešil. Iz sv. pisma se ne dá več točno ugotoviti, kaj je bilo. Beseda je premalo jasna. Vse drugo so sama ugibanja. Dejstvo je, da se je Sara tako razburila, kakor morda še nikdar ne. Rekla je Abrahamu: „Izženi mi deklo z njenim sinom. Sin dekla naj ne deduje skupaj z mojim sinom!“

Če besede dobro premislimo, bomo videli, da je bil povod za izgon samo deloma pri Izraelu. Morda je bil glavni vzrok res kar v Sari sami. Sinu dekla

ni privoščila deleža pri Abrahamovi dediščini.

Abrahama je bolelo, da je tako prišlo. Razumljivo! Če prav razmislimo, je bila Hagara žrtev in sicer skoz in skoz Sarina žrtev. Abraham je bil pravičnejši. Skušal je biti dober, kolikor je mogel. Naslednje jutro ji je sam dal kruha in meh z vodo ter ji pomagal oprtati si popotnico. Nato ji je izročil dečka in jo odplovil. Hagara je tavalala spet po puščavi. Pošla ji je hrana in končno tudi voda. Sv. pismo slika pretresljivo njeno stisko. Položila je otroka pod grmovje, sama pa je sedla za streljaj oddaljena in si mislila: „Ne morem gledati, kako bo otrok umrl. Tako je sedela in glasno jo kala...“

Če bi nič drugega ne vedeli, bi nam

zgodba Sare in Hagare dovolj zgovorno pričala zoper množično soženstvo. Za družino je vse prav le tedaj, če en mož in ena žena v ljubezni in v zavesti odgovornosti skrbita za svoje otroke.

Če primerjamo Abrahama s Saro, lahko trdimo, da ga ne v veri in ne v dobroti ni dosegala. Vendar je pretrdo tudi ne smemo soditi. Bila je otrok svoje dobe. Ravnala je naravno. Do krščanstva je bilo še zelo daleč.

Abraham je bil edinstven mož. Poslanstvo, ki ga je moral izpolniti; žrtve, ki jih je moral doprinesiti; preskušnje, ki jih je moral prestati, in kreposti, ki jih je v življenju gojil, mu dajejo nadpovprečno veličino. Postal je oče vseh vernikov, s katerimi se v zgodovini nihče ne more primerjati.

VERSKA VZGOJA V PREDŠOLSKI DOBI

DR. RUDOLF HANŽELIČ

V prvem članku smo govorili o pomenu krsta in kako naj skušajo starši v otroku doseči, da bo iskreno ljubil zlasti Boga in Kristusa.

Danes nekaj misli o tem, kako doseči, da bo otrok spoštoval molitev in zamenje križa ter še nekaj misli o prvem navajanju otroka v Cerkev in k sv. maši ter o praznovanju nedelj.

1. SPOŠTOVANJE MOLITVE. Ni dovolj, da otroku le dopoveduješ, da je molitev sveta stvar, ker se v njej slabotni človek razgovarja s svojim vsemočnim Stvarnikom; ni dovolj, da otroku le govoriš, kako zelo potrebna nam je molitev, ker smo v vsem odvisni od Boga, od božjih milosti in dobrot. Otrok naj predvsem dan za dnem opazuje, s kolikim spoštovanjem in pobožnostjo molijo starši. Če bo opazoval, da starejši člani molijo le redkokdaj in da je njih molitev nagla, površna, raztresena, brez spoštljivosti, bo vse naše poučevanje o svetosti molitve imelo le zelo malo sadov.

Kajti naša dejanja na otroka vedno bolj vplivajo kakor pa naše besede, naše poučevanje.

Mati naj uči otroka kratke molitve, brž ko je za to sposoben. V TRETJEM letu n. pr. naj ga nauči delati znamenje križa in izgovarjati besediljo križa; v ČETRTEM letu: Jezus tebi živim; za jutranjo molitev: Tebe ljubim Stvarnik moj...; za pred jedjo in po jedi: Čast bodi...; za večerno molitev: Sveti angel, varuh moj...; v PETEM letu: zdrava-marijo; v ŠESTEM letu: očenaš in O Gospa moja...

Povsem zgrešeno je torej, če v prvih letih začnemo z očenašem ali cejo z vero. Je zanj pretežko. Vero naj se otrok nauči v prvih letih šolske dobe. A predno ga začnemo učiti kako molitev, kratko ter preprosto razložimo njeno vsebino.

Spočetka naj mati ali kdo drugi otroka pri naučenih molitvah potrpežljivo, glasno in počasi spremlja, da otrok dobi pogum in da se privadi takoj v začetku

besede molitve izgovarjati jasno in razločno.

Večerna in jutranja molitev naj bo v vseh otrokovih dobah kratka, kajti sicer je nevarnost, da bo otrok molil zelo površno, naveličan in raztresen, in da bo pozneje, ko ga nihče več ne bo nadzoroval, opustil sploh vsako molitev. Če otroci molijo skupno, če jih je več in imajo posluh, bi bilo zelo lepo, če bi med molitve vpletali kake ljubke, dobro poznane pesmi.

Pri večerni molitvi je za vso otrokovo vzgojo zelo važno spraševanje vesti. Seveda bo manjšemu otroku tudi morala pri tem zelo pomagati s tem, da mu sama zastavlja vprašanja, on pa o vsakem vprašanju potem kratko sam zase preišča, n. pr.: ali sem se danes zlagal? ali sem ubogal? ali sem Boga žalil z jezo? ali sem Boga žalil z grdo besedo ali obnašanjem? itd. Navaditi otroka zgodaj na spraševanje vesti — se pravi zagotoviti mu zelo važno sredstvo za нравno življenje.

Vesetje do molitve in pozornost pri molitvi dvigamo, poglobljamo, če vselej, predno začnemo moliti, damo molitvi čisto določen namen, n. pr. hočemo moliti v ta in ta družinski namen; za božjo pomoč v težavi; za brata (sestro, za očeta, za mater), ki ga ni doma; molimo v zahvalo, v zadoščenje; molimo za zedinjenje, za naš narod itd.

Če otrok pri molitvi (ali na splošno pri spolnjenju božje volje) popušča, ga ne smemo priganjati k vestnosti s kakimi smešnimi ali neprimernimi grožnjami, n. pr. „Hudobec te bo,“ kajti tako plašenje otroku molitev in vse versko življenje zamrzi. Za vestnost in vztrajnost pri molitvi — kakor tudi pri vsem njegovem verskem in нравnem življenju, otroka pridobivaj raje s pomočjo plemenitih nagibov in motivov, n. pr. spomni ga kratko božje ljubezni do človeka, in tudi njega, ter svojemu naročilu dostavi:

Bog hoče to! Jezus to želi! Jezus je žalosten, kadar ti nisi priden, kadar ti ne ubogaš! Jezus je vesel, če se premaruješ n. pr. v tem in tem. V poznejših letih bo treba te nagibe poglobljati in dodajati tudi naravne.

2. ZNAMENJE KRIŽA. Tudi spoštovanje do znamenja odrešenja je veliko bolj kakor od poduka — odvisno od ravnanja staršev. Na otroka napravi vedno močan vtis, če se mati po večerni molitvi poslovi od otroka s tem, da mu napravi znamenje križa na čelo. Če oče in mati vršita to z resnobnim spoštovanjem od otrokovih detinskih let, bo to znamenje spoštoval tem bolj, čim bolj bo dorasčal; sam bo zvečer prihitel k staršem ter jih bo prosil za blagoslov. Odhajal bo k počitku z zavestjo očetovega in materinega, to je božjega blagoslova. To bo gotovo globoko vplivalo na njegovo razmerje do staršev in do Boga. Naj mati pokriža majhnega otroka tudi zjutraj, ko se zbudi in naj nato z njim opravi jutranjo molitev.

Žal, da se je ta lepi običaj zelo opustil. Pri prav majhnih otrocih bi zelo kazalo obnoviti ga. Starejši otroci bi se pa najbrže zelo težko temu privadili, ker bi ne mogli te navade prav razumeti.

Ko otroci že spe in jih gre mati tu pa tam pogledat, naj otroke le pokriža prav narahlo, da jih ne zbudi. A če so prebujeni, bo ta z vero prepojena ljubezen matere do otroka tudi v njih utrjevala ljubezen do matere, pa tudi do vere in spoštovanja do križa. In če je otrok v spalnici sam, kolikokrat bo prav ob takih tihih dokazih materine vere in ljubezni odkril materi svojo dušo in srce v stvarih, o katerih bi sicer med dnem tudi z njo ne mogel govoriti. O koliko miru in blagoslova taki razgovori prinašajo v dušo otroka, kako v njej prebujajo moč, ga zbližujejo s starši in z Bogom!

Spoštovanje do simbola odrešenja budi in utrjuje tudi razpelo na vidnem,

častnem mestu za skupno mizo, v bohkovem kotu! Če je le možno, naj ga kraši tudi kaka roža.

Lepa je navada, da mati napravi otroku na čelo znamenje križa, ko odhaja z doma za dalje časa. A vselej, kadar ga delamo, ga napravimo lepo in spoštljivo.

3. SPOZNAVANJE SVETIŠČA. Ko otrok prvič vidi notranjost Cerkve, napravi to nanj močan vtis. Že to upravičuje, da z otrokom obišeš svetišče vedno, ko greš z njim mimo njega. Če pa otrok vidi v svetišču, kako mati poklekne, se zatopi v molitev, to vpliva nanj še močneje.

A ko je otrok še majhen, obiskuj z njim Cerkev — zlasti v začetku — med tednom, ko v cerkvi ni veliko ljudi, da bi jih otrokov nemir ne motil. Od otroka pa le zahtevaj že takoj v začetku, da v cerkvi molči. O tem ga primerno pouči že doma, da bo v Cerkvi zadostoval že prst na ustnicah in bo otrok razumel, kaj mu naročaš. Brž ko to zmore, naj ima v cerkvi roke sklenjene.

Ko je za to že sposoben, ga vodi pred tabernakelj in mu kratko ter preprosto govori o ljubezni Jezusovi do otrok, da je Jezus v tabernaklju iz ljubezni do nas, misli na nas, skrbi za nas. Naj ga otrok kratko počasti s tem, da poklekne in lepo sklene roke ter zmoli, če zna, kako kratko molitvico k Jezusu, n. pr. „Jezus Tebi živim...“, ali še bolj preprosto: „Jezus, rad te imam“.

Kadarkoli greš z majhnim otrokom v cerkev, naj bo obisk kratek, pa tudi poučen, zanimiv. Vsakokrat pokaži otroku kaj novega: kip Matere božje, Srca Jezusovega, svetnikov, oltarje, krstni in kropilni kamen, križev pot, večno luč itd. A če moreš, vselej otroka nekoliko pouči že doma o tem, kar mu misliš pokazati v cerkvi, da mu tako vzbudiš zanimanje in da drugo razlago v cerkvi opraviš tem laže kratko in tiho. Z dvakratno razlago si pa otrok vse tudi laže zapomni.

4. SPOZNAVANJE SV. MAŠE. Ko

je otrok že sposoben molčati in biti miren dalj časa, ga že moreš vzeti tudi sv. maši. V začetku le med tednom, ko je v cerkvi manj ljudi, da ga moreš o maši nekoliko poučiti. Kratko in preprosto pouči otroka že doma, kaj je sv. maša; da je Jezus za naše odrešenje umrl na križu, in da se pri sv. maši obnavlja ta Jezusova daritev; da pri maši najprej molimo, pri berilu in evangeliju poslušamo božjo besedo, pri darovanju se skupno z Jezusom darujemo Bogu, pri povzdigovanju pride Jezus na oltar, pri obhajilu vabi vernike k sebi, nato nas končno blagoslovi. Potem pa v cerkvi, v kaki samotni klopi, od koder se lepo vidi na oltar, poučuj otroka o posameznih delih in kako naj se obnaša. Ko je otrok tako že poučen in se je navadil v cerkvi molčati, ga pa le vzemi k sv. maši tudi ob nedeljah in praznikih. Kajti močno bo nanj vplivala n. pr. lepota prazničnega svetišča, petje, skupna molitev, in končno še sama množica vernikov zbrana v molitvi.

5. PRAZNOVANJE NEDELJ. Pouči otroka, kaj pomeni nedelja in kaj pojedini prazniki. Zlasti je za versko vzgojo otroka važno, kako se v družini obhaja nedelja. Naj bo dan oddiha in molitve, dan, ko so vsi zbrani doma, dan veselja, radosti, miru in medsebojne ljubezni, dan ko se celo starši veselo igrajo z otroci, z njimi pojejo, se razgovarjajo ali napravijo kratek, zanimiv in vesel sprehod. Naj bo tudi miza bolje pogrnjena. Vse to zelo vpliva na otrokovo razmerje do vere in Boga. Nikdar pa ne sme nedelja ali praznik biti dan kazni, medsebojnih preprirov in napetosti.

To je le nekaj misli in nasvetov. Ne pozabi, da se temelji za otrokovo versko in pravno življenje polagajo v predšolski dobi. Zato verske vzgoje nikdar ne podcenjuj, češ, otrok še nič ne razume. Razumeti more že mnogo, če ga poučiš. A še važnejši kot pouk pa je zgled staršev in starejših v družini.

Kaj pa doma

Marijansko leto se v Sloveniji kljub komunističnemu nasilju lepo praznuje. Po skritih potih so prišle med ljudi molitve za Marijansko leto, ki so bile natisnjene v Rimu. Po cerkvah se mnogo pridiga o pomenu Marijinega leta za današnji čas. To rdečim gospodarjem ni všeč, zato skušajo zlasti v šolah prikazati Marijansko leto kot poizkus pappeža, da se uveljavi po svetu in pripomore imperialistom do novih zmag.

Splošno pozornost in veliko odobravanje je povzročila širom Slovenije izjava nekega ljubljanskega zdravnika. Komunistični režim namreč dela mnogo propagande za ustanovo, kamor naj bi starši oddajali svoje otroke in ki naj bi se imenovala „otroške jasli“. Ta ustanova naj bi otroke napravila „razredno zavedne“, to se pravi, naj bi jih odtrgala od staršev in Boga. Seveda je večina mater precej gluha za pozive takih ustanov. Zato se je oblast zatekla k zdravnikom za pomoč. Ti naj bi „znanstveno“ utemeljili potrebo „otroških jasli“. Tako so rdeči novinarji potrkali na vrata uglednega otroškega zdravnika v Ljubljani. Želeli so vedeti, kaj misli on o tej „prevažni vzgojni ustanovi“. Sprva se je zdravnik otepal, da bi kaj povedal, a ker so le preveč silili vanj, se je razhudil in kratko zabrusil: „Osli k jaslim, otroci k materam.“ Seveda se je izjava takoj razširila in vzbudila mnogo dobre volje pri ljudeh. Pri oblasteh pa je bilo seveda nasprotno. Zdravnik je bil nekaj dni zaprt, nato pa upokojen.

Na kongresu komunistične stranke, ki se je nedavno vršil v Ljubljani, je znani zagrizeni komunist Miha Marinko

pozval navzoče, naj storijo vse, da se katoliška Cerkev dokončno uniči. Besede: Bog, Kristus, Mati božja morajo izginiti iz srca ljudi. Krajevni odbori naj strogo nadzirajo versko življenje v svoji okolici in redno poročajo Osrednjemu sekretariatu komunistične partije. Da bo borba proti veri uspešnejša, naj se poveča protiverska propaganda; treba je izdelati čim več „prosvetnih filmov, ki bodo prikazali v resnični luči zasebno življenje škofov in duhovnikov“, naj se vzame duhovnikom dobro ime s tem, da se jim naprti razmerje s kakšno žensko. bogoslovce naj se kliče v vojaško službo in tam po možnosti odvrne od poklica ali drugače onemogoči, vernim kmetom naj se nabijejo čim višji davki, da bodo spoznali, da je vse to le radi zvestobe Cerkvi.

Ni dolgo tega, ko je neki primorski rojak, ki živi izven sedanje Jugoslavije, obiskal svojo rojstno vas onstran železne zavese. Bila je nedelja in sv. maše tudi v Titovi Jugoslaviji ni hotel opustiti. Pri maši je bilo veliko ljudi, tako da je dobil vtis, da je vera še svobodna. Popoldne pa je obiskal svojo sestro v bolnišnici. Našel jo je bledo in še bolj upadlo kot takrat, ko je bolezen začutila. Ko jo je vprašal po vzroku, mu je s solzami v očeh, potem ko je oprezno pogledala okrog, če kdo ne prisluškuje, zaupala, da že osem mesecev ni bila pri sv. maši niti ni mogla prejeti svetih zakramentov, kajti v bolnišnici verska tolažba ni dovoljena. Ko je ena izmed bolnic vztrajno zahtevala, da ji pripeljejo duhovnika, so jo proglasili za blazno. Končno je duhovnik le prišel. Vse, ki so bile v sobi, bi se rade spovedale, pa se radi strežnice tega niso upale storiti, kajti v nevar

Marijino kapelico na Krvavcu (1700 m), ki stoji poleg planinske kočice, je 18. avgusta 1929 ob navzočnosti 2.000 vernikov blagoslovil velik Marijin častilec in ljubitelj naših gora, škof dr. Gregorij Rožman. Kapelica je bila zgrajena po načrtu mojstra Plečnika. Na sliki vidimo kapelico in kočico z razgledom proti Šmarni gori

nosti bi bile, da jih naženejo bolne domov. Drugače je pa tam, kjer ljudje toliko ne zavisijo od države. Ljudje so prišli do spoznanja, da je resnica v tem, kar država najbolj prepoveduje in preganja. Bolj ko se zaletava v Cerkev in duhovnike, bolj jih ljudje spoštujejo in poslušajo. Tako Tito po svoje pomaga, da se cerkve polnijo.

Najbolj osovražen človek med komunisti je kardinal Stepinac. Tako ve povedati neki Severnoamerikanec, ki je štiri leta preživel v Jugoslaviji in se pred kratkim vrnil domov. O šolah je dejal, da se oblast briga le za mesta, podeželje pa zanemarja, kar pa ljudje niti ne zamerijo. Vedo namreč, kako sedanje učiteljstvo otroke uči, zato rajši vidijo, da rastejo otroci v nevednosti, kot pa da bi jim komunistična šola otroke izpridila za vse življenje. — Na Stepinca so komunisti zato tako besni, ker je imenovanje Stepinca za kardinala vzbudilo po svetu splošno zanimanje za stanje katoliške Cerkve v Jugoslaviji in opozorilo svetovno javnost na versko preganjanje, ki tam divja. Nekaj več polkovnik mu je dokazoval, kako velik zločinec, da je kardinal Stepinac in da bi moral biti že davno obešen; če se to ni zgodilo, je bil vzrok strah pred svetovno javnostjo. Iz tega se vidi, koliko v teh časih greši takozvano nevtralnno časopisje in radio, ko tako malo piše

in razkriva pred svobodnim svetom komunistična grozodejstva.

Mostarsko-trebinjski škof Petar Čule, ki je sedaj 56 let star, živi od leta 1948 v zaporu. Bil je tedaj obsojen na enajst let težke ječe. Leta 1950 so ga prepeljali iz enega zapora v drugega. Pri prevozu je prišlo do težke prometne nesreče. Škof Čule je bil pri tem nevarno ranjen. Sicer so ga potem operirali, toda še danes trpi na posledica poškodbe. Trenutno živi v kaznilnici Zenica v Bosni. Kot poroča irski list „Dublin Standard“, je škof zadnje čase zelo slab in blizu smrti. Zaprotil je za zakramente, pa so oblasti prošnjo zavrnil. Prav tako so odbile prošnjo hrvatskih škofov, ki so predlagali komunistični vladi, da težko bolnega škofa prestavi na vseučiliško kliniko v Zagrebu.

Ob desetletnici komunističnega zbora v Jajcu je Tito dovolil obsežno amnestijo, ki je doletela tudi 45 katoliških duhovnikov in redovnikov. Brooklynski katoliški list „The Tablet“ je prinesel o žalostnem stanju teh mučencev 20. stoletja daljše poročilo. Duhovniki, nedavno iz ječ izpuščeni, so podobni živim mrtvačkom... človeškim avtomatom, ki jih je treba vaditi in učiti kot šolske otroke, da bi mogli začeti normalno življenje... Njihovi škofje so bili zaprepašeni nad stanjem izpuščenih duhovnikov. Nekateri so bili podobni okostnjakom in skoro vsi so napravili vtis, da so silno trpeli...

Nekateri so prebili pet ali več let v koncentracijskih taboriščih, ne da bi bili postavljeni pred sodišče. Drugi so bili obojani leta 1945, 1946 in 1947 od „ljudskih sodišč“. Dolga leta trpljenja so pustila sl dove na njih duhu in osebnosti. Komunistični pazniki pod poveljstvom OZNE, so premišljeno uporabljali metode, namenjene, da uničijo osebnost in vsak čut človeškega dostojanstva... Ob začetku zapore — 1945 in 1946 — so pazniki mnoge pretepali in napadali. Pozneje se je telesno kaznovanje postopoma omejevalo, toda vsak dan so jih znova poniževali zato, ker so bili duhovniki... Najhujša ječa je bila, kot pravijo, koncentracijsko taborišče v Stolcu (Hercegovina), kjer so v zimi 1945 in 1946, da napravijo prostor za nove zapornike, gonili stotine nagih iz postelj na dvorišče ječe ob zmrzujočem vremenu. Mnogi so zmrznili ali vsaj kmalu umrli vsled pljučnice; mnogi so ostali za vse življenje pohabljeni in se nalezli neozdravljivih bolezni.

Jasno besedo o razmerju komunizma do vere je podal 21. marca t. l. D. Radosavljević, načelnik verske komisije pri vladi v Beogradu. Najprej je povedal, da je v ječah še vedno 158 duhovnikov, ki pripadajo raznim krščanskim veroizpovedim. Zaprti so alj zato, ker so sodelovali z nacisti med vojno ali ker so se sovražno vedli nasproti režimu po vojni. Od teh duhovnikov pripada 124 katoliški Cerkvi, 32 pravoslavni in dva protestantski. Zadnje čase je oblast zaprla 4 pravoslavne duhovnike iz črne gore in dva katoliška iz Reke. Pregrešili so se s tem, da so nasprotovali ustanovitvi duhovniških združenj, ki jih vlada povsod usiljuje in podpira. Leta 1953 je vlada raznim verskim občinam podelila 225.000 dolarjev podpore. Vendar pa po mnenju omenjenega Radosavljevića vere ni smatrati za nekaj važnega, ker je „samo prehodni zgodovinski pojav, ki bo ob svojem času vzel konec sam od sebe.“ — Tako se je Radosavljević pridružil dolgi vrsti tistih, ki že od Kristusove smrti naprej vedno znova napovedujejo propad katoliške Cerkve, ki ga pa še nihče od njih ni doživel. Tudi Radosavljevića čaka ista usoda. Toda Radosav-

ljevićeva izjava osvetli še marsikaj drugega. Dokazuje, da verska komisija nima namena vere podpirati. Ona je zato turkaj, da izvrši njeno likvidacijo. Seveda pa Radosavljević ni dosleden, kot komunist itak nikdar ne more biti. Zdi se, da komunisti sami ne verjamejo, da je vera le „prehoden pojav“. Če bi to zares verjeli, bi jo na miru pustili, kot se pustijo na miru starega človeka, ki bo zdaj zdaj umrl, Pa ravnaajo čisto drugače. Povsod ji kratijo pravice in celo iz sre svojih podložnikov jo hočejo iztrgati. In če duhovnik tega ne odobrava in se upre siljenju, ki ga izvaja država za vstop v državna duhovniška združenja, je celo obsojen, vse to v soglasju z Radosavljevićevo izjavo, ki pravi, da je „naloga verske komisije vzdrževati korektno odnošaje s cerkvami“. Le po čemu ti „korektni“ odnošaji? Za nas je jasno, zakaj. Dasi je „vera le prehodni pojav“, le noče konca vzeti. Zato mora verska komisija pomagati, da bo vzela konec še toliko preje, kot bi ga „sama od sebe“. — Kar pa podpore tiče, dobro vemo, kam gre denar. Podpore niso deležni škofje in duhovniki, ki so Cerkvi zvesti. Ti so deležni le visokih davkov, ki naj polnijo nenasitne komunistične blagajne. Pač pa gredo stotisoči denarja za ustanavljanje duhovniških društev, ki naj bi bila pod nadzorstvom komunistične stranke. Vsak čas se prireajajo zborovanja, ki se jih morajo duhovniki udeleževati. V zvezi z njimi se prireajajo pojedine, vzdržuje se „verski“ (beri: propagandni) tisk organizirajo se potovanja, daje se mesečna plača članom, — ni čuda, da se za vse to potrebuje denar. Kdor je državi prav vdan, sme celo z državno podporo popraviti župnišče ali cerkev. Taka je torej vladna „podpora“ in v tem obstojajo „korektni“ odnosi do vere. Pod kontrolo in s pomočjo komunistične vlade in njene verske komisije, ki sestoji iz sedmorice zapriseženih brezvercev, naj bi vera, ta „prehodni zgodovinski pojav“, kar mogoče hitro konec vzela. Kot kozel ne bo nikdar mogel biti vrtinar, tako tudi komunist ne bo nikdar vere štivil, pa če sedi še v tolikih „verskih komisijah“. Radosavljevićeva izjava to jasno dokazuje.

Velikonočni prazniki v Gorici. Letošnje velikonočno jutro bo ostalo vsem goriškim Slovincem v najlepšem spominu. Saj skoro ni bilo Slovenca, ki bi se ne udeležil slovesnega vstajenja na veliko noč v goriški stolnici. Ko je č. g. mons. Močnik zapel pred božjim grobom trikratni Aleluja in mu je mogočen zbor pevcev na koru odgovoril, so skoro v rseh očeh zalesketale solze. Med slovesnim petjem naših najlepših velikonočnih pesmi se je vila procesija po cerkvi, narkar je sledila sv. maša. Zbor dekliške Marijine družbe nam je skupno z zborom SKPD pod vodstvom prof. Fileja lepo prepevalo in dvigal našega duha v nadzemske višine velikonočnih radosti. To je bilo velikonočno jutro tako polno lepote in pristne domačnosti, da se je vsem zdelo, da so se vrnili v davna otroška leta, ko jim je bilo tuje še vse gorje. Veselje je bilo v vseh srcih in pravo velikonočno razpoloženje, združeno z veliko hvaležnostjo do naših duhovnikov, ki z nami čutijo in za nas vse žrtvujejo, da bi naše duše tem globlje čutile globin praznikov in veličino dobrote božje.

Vzorni teden v Gorici. Na belo nedeljo so goriške družbenice z velikim uspehom ponovile igro s petjem „Brezmadežna“. Že naslednje jutro pa se je začel tako zvani vzorni teden, ki ga goriška Marijina družba vsako leto obhaja. Bil je dobro obiskovan ne samo od družbenice, ampak tudi od številnih drugih goriških žena in deklet. Vsako jutro smo imeli sv. mašo z govorom, zvečer ob 8 je bil drugi govor in blagoslov. Vzorni teden je vodil širom naše dežele dobro znani in neutrudni č. g. Vidmar. Njegova oenjevita beseda je vsem segla do srca in brez dvoma pustila tam svoje sadove. Vzorni teden se je vršil pod okričjem in varstvom Brezmadežne in je bil najlepša priprava za majnik.

Goriški verniki so imeli majniške pobožnosti zjutraj v stolnici s sv. mašo in zvečer z govorom in blagoslovom pri sv. Ivanu. Kljub izredno slabemu vremenu je lepo število Slovincem obiskovalo šmarnice in prepevalo v čast majniški Kraljici.

Marijin teden na Tržaškem. Marijini

tedni na Tržaškem še naprej žanjejo veliko uspeha. Zelo lep je bil Marijin teden v Bazovici. Kljub mrzli burji se ga je udeležilo lepo število faranov. Da bi bile pridige vsem dostopne so postavili močne zvočnike na visoki zvonik in marsikdo, ki bi pridige drugače ne poslušal, je bil takorekoč primoran jo poslušati. Če se satan poslužuje vseh sredstev da zapeljuje ljudi, zakaj bi se tudi dobri ne poslužili vseh modernih dovoljenih sredstev? Tudi kino nam je služil v dobro. Imeli smo v Marijinem tednu kar tri primerne filme. Najboljši je bil od zaključku in nam je živo prikazal fatimske dogodke. Govore pa sta imela č. gg. Stanko Janežič in Stanko Zorko. Zaključni govor pa nam je podal g. kakonik Janko Kramarič.

Od tihed do cvetne nedelje so imeli Marijin teden v Gropadi in Padričah. Tu je še posebno lepo prišlo do izraza ljudsko petje. Govore je imel č. g. Angel Kosmač. V te sveti tekmi Marijinih tednov tudi Gročana ni hotela zaostati. Dobre Gročance pa nikakor ni spravilo v zadrego dejstvo, da cerkve nimajo, niti preproste kapele. Imajo pa v vasi novo, veliko klet. To so lepo osnažili in okrasili. postavili so vanjo oltar in vsa vas se je zbirala ob večerih in poslušala lepe govore č. g. Grmeka in občudovala lepe skioptične slike, ki jih je razlagal g. dr. Škerl iz Trsta.

Od velike noči do bele nedelje se je vršil Marijin teden pri Novem sv. Antonu. Spored je bil srečno izbran. Zgodnje iutranje pobožnosti so se udeležile zlasti služkinje. Za žene in matere so bili govori popoldne v župnijski dvorani. Zadnji govor je bil zvečer ob osmih. Udeležba je bila s strani žensk zelo zadovoljiva, ne moremo pa isto trditi o moških. Prej jih je od cerkve odvrčal fašizem, sedaj pa komunizem.

„Izvoljena Devica“. To lepo igro so uprizorile članice Slovenske dijaške zveze v Marijinem domu v Trstu. Zadovoljni smo bili z mladimi igralkami, kakor tudi s petjem, ki je spremljalo igro. Glasbene točke je pripravil prof. Mirko Filej.

Mačkovlje. Prvo nedeljo v maju smo v naši vasi obhajali vaško opasilo. Zjutraj smo imeli slovesno peto sv. mašo; popoldansko cerkveno slovesnost pa je

zelo povzdignil sprejem članic v Marijino družbo. Pet deklet je bilo sprejetih med članice, pet pa med novinke Marijine družbe. To nam daje upanje, da ima mačkovijska Marijina družba še lepo bodočnost pred seboj.

SLOVENSKA KOROŠKA

V št. IIju ob Dravi so imeli od 19. do 26. marca sveti misijon, ki sta ga vodila slovenska salezijanca dr. Luskar in dr. Cigan. Zadnji misijon je bil pred 19 leti. Takrat ga je vodil p. dr. Roman Tominec OFM iz Ljubljane. Uspehi zadnjega misijona so bili mogočni. Bilo je 713 spovedi in 1270 sv. obhajil. Mnogo so k prejemu zakramentov pripomogle tudi večerne svete maše. Ob sklepu svetega misijona se je razvila procesija na Humec. Tam so verniki navdušeno prepevali litanije Matere božje. — Tudi drugače šentilska fara lepo napreduje. Župnišče je prenovljeno, zid okoli pokopališča je popolnoma popravljen in za veliko noč so imeli farani priliko občudovati nov božji grob. Da ni bilo treba faranom naložiti preveč stroškov, se je prodala odgovarjajoča količina farnega lesa.

Pred petdesetimi leti je bil stolni kanonik Valentin Podgorc imenovan za prelata. Tako je delo mladega duhovnika dobilo tudi s cerkvene strani javno priznanje. Nad šestdeset let živi g. prelat v Celovcu. Velik del svojega časa je posvetil slovenskemu kulturnemu in gospodarskemu življenju. Starejši in tudi še srednji generaciji je dobro poznan po svojem delu v dušnem pastirstvu, na združnem področju in po svojem globokem poznanju socialnih vprašanj. Poleg tega pa je tudi član celovškega stolnega kapitlja, kjer je često že branil pravice in povdarjal potrebe koroških Slovencev. Valentin Podgorc je bil dolga leta tajnik Družbe sv. Mohorja v Celovcu. Napisal je veliko število člankov in marsikatero knjigo, od katerih najbolj koristna za Slovence je bila „Domači zdravnik“. Ta knjiga je doživela pred kratkim novo izdajo in bila priključena knjižnemu daru celovške Mohorjeve družbe za leto 1954.

Dijaki celovškega učiteljišča izdajajo list „Setev“. List sam naj bi bil nekaj

poizkus literarnih vaj, pa se zdi, da bo dosegel mnogo več kot si je zastavil kot cilj. Iz vsebine je razvidno, da poskušajo dijaki in dijakinje v lepi slovenski besedi zajeti življenje na deželi, kot dejanski je v resnici. V velikonočni, to je drugi številki lista, se nam zrealijo narodni običaji, ki so sicer stari, pa vendar vedno mladi, saj jih vsako leto enako globoko doživljamo in se zavedamo, da so res naši. Z listom imajo tudi ne-dijaki mnogo veselja.

Učenke kmetijsko-gospodinske šole pri šolskih sestrah v št. Rupertu so t. l. z šolsko leto zaključile 25. aprila t. s. v razstavo in akademijo. Razstava ročnih del je bila v šolskih prostorih „Narodne šole“. Bila je odprta ves dan. Kuharske izdelke pa se je dalo videti le do štirih popoldne. Nato so šli na razprodajo. — Akademija pa se je vršila v šolski telovadnici in to kar dvakrat: ob dveh in ob štirih popoldne. Spored je vseboval osem točk: pozdrav, življenje v pesmi, govor, vesela mladost, dekliska pomlad v pesmi, n' mav čez izaro..., mati in gruda — igrice v štirih dejanjih ter Materi vseh mater.

V zadnjih letih so v južnem delu Koroške obnovili vrsto cerkva. Veliko cerkva je dobilo tudi nove zvonove. Vse to kaže tudi povezanost ljudstva s Cerkvijo. Tako so se tudi Medgorjani odločili, da prenovijo svojo cerkev. Bila je do zadnjega pokrita s škodljami in tudi ostrešje je bilo že v zelo slabem stanju. Medgorje so že pred nekaj časa dobile elektriko in tako je postalo primerno, da se v zvezi z električno napeljavo tudi cerkev obnovi. Mnogo zaslug za obnovo cerkve si je pridobil bivši župnik Lampicher, ki je vse delo smotrno pripravil. Sedanji župni upravitelj njegovo delo sedaj uresničuje. Pa tudi sosedna cerkev v Podkrnosu še čaka kleparja, da popravi, kar manjka.

Za letošnje Marijino leto je izdala Mohorjeva družba lepe šmarnice „Brezmadežna“, ki jih je napisal mons. Srečko Gregorc iz Gorice. Šmarnice obsegajo 31 beril, v katerih so opisane Marijine odlike in kreposti. Za vsak dan je tudi lep primer iz življenja, ki nam kaže, kako Marija pomaga.

Moj oče

BOGDAN BUDNIK

Oče, kmečki oče...

Oče, ki se je neprestano zavedal velike dolžnosti, naložene od Boga, biti oče po njegovi volji:

oče, siromak in garač vse svoje življenje, ne da bi v najtrših preizkušnjah zatajil ali oskrnil dolžnost katoliškega očeta;

oče dvanajsterih otrok v dobi, ko je bil „greh moderne družine“ že odobran in je zaradi tega veljal za starokopitneža in nazadnjaka, češ, da je nesodoben ali celo nekrščanski, ker dopušča rojstvo otrok, ki so pahnjeni v bedo; oče, ki se je dobro zavedal, kaj se pravi, učiti z besedo in z zgledom;

oče, ki mu resnice „Bog, Cerkev, duša, pekel, nebesa“ niso bile prazne ali postranske besede;

oče, ki je v vseh svojih težkih preizkušnjah videl prst božji;

oče, ki je vedel, da so tukaj mnogi bogati, a bodo ubogi vso večnost — po svoji krivdi; da so mnogi siromaki, ki bodo našli svoj zaklad v večnosti, ki so si ga pripravili tukaj z izpolnitvijo božje volje...

Oče, ki je bil šest let v pragozdovih Severne Amerike, ne da bi opustil ali zanemaril svojih verskih dolžnosti;

oče, ki ga ni bilo sram v kampu pragozda vsako jutro in vsak večer kleče opravljati dnevne molitve, čeprav je bil predmet zasmehovanja in je bil zategadelj spoznan za omejenega;

oče, ki ga v tem pragozdu vsako nedeljo in vsak zapovedan praznik ni bilo sram, da je redno ob desetih dopoldne

s „Slovenskim Goffinejem“ in „Nebeško hrano“ opravil sv. mašo in se v duhu združeval z mašnikovo daritvijo kakor da je v cerkvi pred oltarjem;

oče, ki ga najbolj umazani zgledi niso pohujšali ali ga sprenaredili;

oče, ki se ni bal zameriti ljudem, marveč Bogu, ki nikoli ni vprašal, kaj bodo ljudje rekli, dobro vedoč, kako omejena in pogubna je taka človeška modrost v primeri z božjo modrostjo in voljo...

Oče, ki je na svoji zadolženi krpi zemlje tudi poleti ali v jeseni v najtežjem delu, ob slabi hrani zgaran, opravljal večerno molitev s svetim rožnim vencem, čeprav je v posebno hudi utrujenosti sredi molitve zadremal in se nato znova dvakrat, trikrat pognal v molitve, dokler ni končal;

oče, ubogi kmetič, ki ga nobeno jutro tudi v največjem delu, tudi pred tretjo ali četrto uro, ni našlo, da ne bi opravil poprej svoje dolge jutranje molitve na kolenih pred hišnim oltarčkom;

oče, ki je bil poln strahu božjega, ki se je vedno zavedal, kam drži njegova pot in kako nično kratek je ta košček časa v primeri z večnostjo, iz katere ni več vrnitve, da bi mogel popraviti izgrešeno, kar je tolikokrat ponavljal svojim otrokom;

oče, ki ni pri svojem dnevnem delu na polju ali v gozdu ali na poti nikoli zamudil prilike, da ne bi z odkrito glavico, s trkanjem na prsi in z molitvijo počastil na oltar prihajajočega Odrešenika pri povzdigovanju na dano znamenje z zvonom;

oče, ki ni zamudil sv. maše niti med tednom, če je bilo deževno vreme in če ni bil prehušo obremenjen z drugim delom...

Oče — kmet-estet, kakor so mu rekli, ki je svoj košček zemlje obdeloval s tolikšno ljubeznijo, da je bilo užitek pogledati posejano njivo, ki je bila brez kep in na kancu tako lepo in ravno zakopana, da je bila kakor greda;

očekmet, za katerega je veljalo, da ne pade kepa prsti z ene njive na drugo niti pri obračanju pluga; vsako je pobral in vrnil na svoje mesto, kakor je vedno hotel, da so bili vsi gospodarski predmeti na svojem mestu...

Oče, ki je svoja otroke v krščanskem nauku celo bolje in koreniteje poučil kot katehet v šoli, da so otroci več vedeli, kakor pa so bili vprašani v šoli in jim je bilo treba znati;

očekmet, ki je dobro poznal splošno svetovno in cerkveno zgodovino, življenje svetnikov ter njihova dela; ki se je dobro zavedal, da je tisto „eno“ res najbolj potrebno;

oček, ki je svoje domače narodno in svetovno politično življenje bolje poznal kakor pa marsikdo velikih; ki je poznal vse bolezni in vzroke hudih političnih pretresov in vojská;

oček, ki ni poznal Spencerja, pa je brez njega napovedal zaton evropskega Zapada in tudi vedel, kaj je temu vzrok; ki je vedel, da si dejansko brezbožna državniška in vladarska modrost Zapada sama pripravlja poraz;

oček, ki je poudarjal, da „zla ni mogoče odgnati z moko vejo“ in da „na spopolnini še pes pogine“;

oček, ki je vedel, da vsak velik greh sam kaznuje grešnika, le človek je toliko slep, da tega ne vidi ali noče videti, če kazen takoj ne nastopi;

oček, ki ni mogel doumeti, zakaj je tolikokrat v hudo učenih ali umetniških besedah in delih tako malo prave, to je pristne lepote in modrosti...

Oček, ki je v zakrpani obleki, pri slabi hrani in trdem delu znal porabiti čas;

oček silne volje in trdnega zdravja, ki ni bil neveden, čeprav je živel sebe in svojo družino samo z žulji svojih rok na krpi zemlje;

oček, ki se je moral vse življenje boriti z dolgovi, ker njegov kos zemlje ni zadoščal niti za prehrano družine, razen tega pa je bilo treba družini priskrbeti najpotrebnejše obleke in obu-

vala in je bilo treba misliti na obresti, da ga ne bi zalil dolgovi;

oček, ki je mnogo bral, zlasti v zimskih nočeh, pa ni svojega jezika onesnažil s časninarsko slovenščino, — tako tuje mu je bilo vse, kar je tujega — in nepotrebega;

oček, ki ga je bolela usoda otrok, vedoč da jim ne more tega priskrbeti, češar bi jim rad in po čemer so oni sami hrepeneli;

oček, ki ga je bolelo, da bodo morali tudi oni s trdimi žulji svojih rok služiti svoj vsakdanji kruh in da ni v njegovi moči, da bi jim z izobrazbo priskrbel „boljšega kruha“;

oček, ki nemara prav zaradi tega ni nehal opozarjati, da pred Bogom nismo to, kar smo pred svetom, niti to, za kar se imamo, niti ni naša prava notranja veličina odvisna od zunanje veličine, včasih pa je celo v velikem nasprotju z njo;

oček, ki mu je bilo v veliko tolažbo in ga navdajalo s posebno prijateljskim in zaupnim razmarjem do njega, da je Sin božji „Oček ubogih“...

Oček, moj rajni oče...

KAPELICA

Med polji vije ozka se stezica, z grmičjem tu in tam je ograjena; ob njej pa z rožami vsa opletena kapelica stoji in v njej — Devica.

Podoba Njena, kakor plamenica, mi kaže pot, da težkih ur bremena vse laže moja nosijo ramena, in da manj reže mraz v srce in lica.

S seboj jo v duši nosim, kamor žene dni mojih me vihar. In kadar joka sree od bolečine mi strupene,

na polje grem, kjer me izpod oboka kapelice, od mnogih pozabljene, Devica blagoslavlja sveta roka.

Ljubka Šorli

KARDINAL

HENRY MORTON ROBINSON

Naslednji odstavki so vzeti in prirejeni iz romana „Kardinal“, ki je leta 1950 doživel ogromen uspeh v Združenih državah. Je to zgodba o Stephenu Fermoylu, severnoameriškem duhovniku, ki se povzpne do kardinalske časti. Avtor riše z globokim poznanjem življenja in s toplim človeškim razumevanjem posamezne prizore iz duhovnikovega zasebnega in javnega življenja.

Novomašnik Stephen Fermoyle se je vrnil iz Rima, kjer je dokončal svoje študije. Po več letih je spet pri svojih dragih. Po prvi večerji v domači družini sta ostala z materjo sama v kuhinji.

„Sedi, Stevie, in privošči si kruh s sirupom, preden greš spat,“ je rekla Celia.

„Mi bo to skodralo lase?... Tako si mi dejala, ko sem bil majhen, mama.“

Stephen je sedel za kuhinjsko mizo in opazoval mater, kako je pripravljala kruh in sirup. Lase je imela neurejene in njena temna polt je postala škrlatna, kot je bilo videti v svetlobi nezastrite električne žarnice. Členki prstov so bili rdeči in razpokani. Nohti zanemarjeni. Ko se je vrtela po kuhinji, se je zdelo Stephenu, da je izgubila nekaj prejšnje gibčnosti.

„Trudna moraš biti, mama.“

„Ne, nisem,“ je odvrnila veselo. „Res, pred eno uro sem bila... Sedajle se pa prav dobro počutim.“

Odrežala je kruh, nalila sirup na krožniček in sedla nasproti sinu. Njene še krepke in lepo oblikovane podlakti so počivale na poslanikanem povoščenem platanu. Kostanjeve oči je imela uprte v sina duhovnika, ki je z režnjem domačega kruha strgal zadnji sirup s krožnika.

„Se še spominjaš, kako sem nekdam gotal sirup,“ je vprašal.

„Nisem pozabila tvojih storij, sine. Vsega se spomnim, celo deklet, ki so ti bila všeč in ki so norela za tabo.“

Celia je prestala in se prodirno zadržala v sina.

„Odkar si mi zaupal, da bi rad po-

stal duhovnik, me je imelo, da bi te nekaj vprašala, Steve... Mogoče ne dobim odgovora, ki ga pričakujem... Povej mi odkrito..., ali je kaj vplivala na tvojo odločitev moja želja, da postaneš duhovnik?“

Stephen je za hip pomislil.

Naj razodene materi trdo resnico? Naj ji pove, da ga je neka druga ljubezen, še vse bolj brezmejna kot ta, ki jo je čutil do nje, nevzdržljivo gnala v duhovništvo in ga zvezala z njim za vse življenje?... Kako ji dopovedati, da ta druga ljubezen preveva vso njegovo bit, da ga obvlada docela in da je močnejša kot ljubezen, ki jo more čutiti najboljši otrok do svoje matere?

Z največjo odkritostjo se je obrnil do zgarane ženske, ki mu je sedela nasproti.

„Ne, mama. Tvoja želja, da bi bil duhoven, ni vplivala, ko sem se odločal. Ko sem bil mlajši, sem si sam stavljaval isto vprašanje. Sedaj sem gotov, da na svetu hrepenim le za tem: biti duhovnik. To je vse... In nikdar ne bom spremenil te misli.“

Celine hrapave ustne so nalahno drgetale.

„Teга odgovora, Steve, sem pričakovala. So matere, ki se tako zelo pehajo, da bi bili njihovi sinovi mašniki, da se ti iz ljubezni do mater ali iz slabosti res odločijo za to, misliš da imajo poklic. Pa so potlej sila nesrečni.“

Glas Celie Fermoyle je razodeval velik pogum in dober čut. Vseeno pa je bilo Stephenu jasno, da jo je njegov odgovor nekoliko razočaral.

„Svojo novo mašo bom jutri zate daroval,“ je rekel in hipoma pogledal na kuhinjsko uro.

„Pol enajstih.“

Hitro je pograbil z obešalnika črno čepico, se sklonil ter poljubil mater na lice.

„Blagoslovi me, sine!“

Steve je nad sklonjeno glavo naredil znamenje križa.

„Zdaj daj pa ti meni blagoslov, mama... Velja več kot moj.“

Ko se je Stephen peljal v tramvaju proti župnišću, je molil duhovne dnevnice. Nato je zaprl brevir. Odmev jutrnice mu je še brnel v ušesih: „Jaz sem trta, vi mladike. Kdor ostane v meni, obrodi obilen sad. Aleluja. Aleluja.“

*

Oče Stephen je bil nastavljen za kaplana na župniji svete Marjete.

„Danes,“ mu je rekel naslednji dan sokoplan Paul Ireton, „se boste peljali v spovedovanje. Ob štirih popoldne pridejo otroci.“

Nikoli se ni Stephen tako tresel kot v trenutku, ko je odprl vrata v spovednico in sedel v njeno temno notranjščino. Od tam je poslal k Bogu še zadnjo prošnjo.

Skoz malo mrežico je prišel do njegovih ušes hiter in skoraj neslišen šepet dvanajstletne deklice.

„Blagoslovite me, oče, ker sem grešila. Spovedala sem se prejšnji teden. Prejela sem sv. obhajilo in opravila pokoro.“ — In koj se je vsula ploha malih grehov. — „V cerkvi sem trikrat govorila. Razjezila sem se nad sestro, ko je obula moje nogavice. Enkrat sem klobnila brata... ne, dvakrat. Ko me je mama karala, sem se ji odgovarjala. In gledala sem se nečimrno v zrcalo med oblačenjem.“ — Premolk. „In — zagrešila sem nečisto dejanje.“

„Kaj si napravila?“ jo je Stephen ljubeznivo vprašal.

„Igrali smo se v družini pošto in sem nekemu fantu pustila, da me je poljubil na usta.“ Lahen oddih. Je le povedala. „Za te in za ostale grehe vas prosim odpušcanja.“

V hipu je deklica naslikala vsakdanjo podobo svojega življenja: klofute in spo-

re, porajajoča se ženska nečimrnost pred zrcalom, svojo mladostno upornost in prvi poljub... Stephen je videl vse...

„Tvoje napake so kot majhne nepopolnosti na lepem obrazu,“ je rekel. „Ali mi obljubiš, da ne bo presveta Devica videla v zrcalu tvoje duše niti najmanjše nepopolnosti, kadar se bo ozrla vanj?“

„Obljubim vam, oče.“

„Za pokoro zmoli tri zdravamarije... In skrbno obudi kesanje.“

Čez trenutek je dvignil desnico za odvezo.

Ob šestih popoldne je oče Stephen pustil spovednico, trepetajoč kot krt, ko prileže na dan ob poslednji dnevni svetlobi.

Ob pol osmih je bil spet v spovednici, pripravljen, da začne nočno službo.

Najprej se je spovedalo šest pobožnih poročenih žensk, ki so povedale več ali manj isto, kot so povedali otroci, čeprav v malo bolj odraslem jeziku.

Ko je nato odprl levo okence, je prišel do njega fin vonj po nageljnih. Nežen ženski glas je začel naštevati po tihem najbolj navadne male grehe. Razumno, pa malce nevoljno, je rekel po kratkem oklevanju brez sramu in brez ponosa:

„V zadnjih šestih mesecih sem imela odnose z nekim moškim... Velikokrat.“

Stephen ji je zastavil običajno vprašanje:

„Zakaj se ne poročita?“

„On je baptist in moja družina noče, da bi se poročila z drugovercem.“

„Ali ste ga skušali spreobrniti?“

„Sem. A sovraži Cerkev. Strašne reči pravi o njej.“

„In vi kljub temu ohranjate odnose z njim?“

„Da,“ je rekla trmasto. „Preveč ga ljubim.“ Z narejeno trdovratnostjo je zaničljivo vprašala: „Kaj drugega naj pa naredim?“

Stephen bi ral vstal in se sprehodil, da bi premislil odgovor. A vsako gibanje mu je bilo nemogoče. Ostati je moral nepremičen. Ni smel prestopiti meja spovednice in prav tako ne najbolj važnih meja, ki mu jih je nalagala vera. Spovedniška dolžnost ga je obvezovala, da svetuje tej zablodli katoličanki s tem,

da ji ponovno utrdi že dane resnice. Prijazno je začel govoriti.

„Če vam je še tako težko, temu moškemu se morate odpovedati, drugače ne vi ne on ne bosta dosegla trajne sreče. Če se poročite z njim izven Cerkve, se boste obsodili na neprestano duhovno bol in čustveno razklanost, ki bo razbila važno zvezo.“ Postal je za hip. „Povrh pa morata prekiniti to razmerje, ker je nevarno, nemoralno... in bedno.“

Dekle je uporno dvignilo brado.

„To razmerje ni bedno, oče.“

„Torej nameravate nadaljevati...?“

Dekle je prikimalo z glavo.

„Ne morem pretrgati...“

„Tedad,“ je rekel Stephen, „nimam pravice da vas odvežem. Ne morete prejeti zakramenta sv. pokore dokler se ne odločite, da zapustite grešno pot.“

Mladenka se je dvignila.

„Po kaj sem le prišla?“ je razdraženo mrmrala. „Morala bi to prej vedeti,“ in se je oddaljila od spovednice. Za njo je dišalo po polnih nageljnih.

Ko bi Stephen sledil svojemu nagonu, bi stekel za njo, jo prijel za roko in jo prosil, naj bo bolj strpljiva s Cerkvijo in z njim. Pa ni smel storiti tega. Videl je, da je načelno prav ravnal, ko ji je odrekel odvezo, a da je bil tudi precej osoren, neizprosilen in zelo malo takten.

Ko je po zadnji spovedi ob pol enajstih zapuščal spovednico z negotovim korakom, so ga bolele vse mišice. Živci so bili izčrpani od napetosti.

Šel je na zrak in prehodil opečno dvoriščno pot od konca do kraja. „Nikdar si nisem predstavljal, nikdar si nisem predstavljal,“ si je ponavljal. „Odpusti mi, moj Bog... Nikdar si nisem predstavljal.“

Paul Ireton je jel hoditi vstric njega.

„Nihče mi ni tega povedal, Paul.“

„Nihče bi ti ne mogel tega razložiti.“ je odvrnil oče Ireton.

Steve je svoja utripajoča senca stiskal s prsti.

„V knjigah je greh nekaj tujega,“ je rekel, nek brezoseben in daljen nauk o polomu človeka v izpolnjevanju božje volje... A v življenju je tvor, ki razjeda njegovo notranjost, je vihar v krvi, usodni nemir v možganih...“

„Prilagoditi se je treba temu, Stephen... Sicer pride polom.“

„Ne mislim nase, Paul, ampak na tiste, ki gredo skozi življenje s svojim tovorom malih grehov, in na druge, ki prenašajo težo težkih napak. Kako jim pomagati?“ Stephen se je čutil na pol krivega. „Kaj storiti?“

„Se čutiš potrtega, kajne?“ je rekel oče Paul.

„Uničenega.“

Paul Ireton je položil svojo roko na ramo prijatelja duhovnika.

„Veliko bi lahko govorila o tem, Steve. Za nami je dolga tradicija. Ne pozabi, da je sam Kristus prebil celo noč žalosten do smrti pod oljkami na kraju, ki je zelo daleč od Maldena...“

Potem je dejal:

„Pojdiva noter. Ti bom dal nekaj aspirinov.“

*

Stephen se je ves posvetil duhovniškemu delu in farnim poslom. Maševal je, krščeval, vzgajal in učil ministrante. Župnik Monaghan ga je tudi vzpodbujal za dušnopastirske obiske.

Ob dveh popoldne je pričel oče Stephen Fermoyle z obiski po Wigglesworth Street. Na to cesto so se stekale luže. Tod so živeli irski delavci. Zadnja hiša na desni je bila baraka iz lesa, prepomenjena s katranom.

Oče Steve je stopil v vežo in se povzpел po strmih stopnicah. Ni počakal, da bi zajel sapo. Potrkal je na vrata v tretjem nadstropju.

„Kdo je?“

„Jaz, oče Fermoyle od Sv. Marjete. Šel sem tod mimo, pa mi je prišlo na misel, da vas obiščem.“

Kate Fullon, škrbasta ženska širokih kolkov in togih las, je odprla vrata s spoštljivo vljudnostjo.

„Vstopite oče. Hodnik je temen. Pazite, tu je pograd, kjer spi moj Perley... Vstopite...“ Pravkar je bila dajala juho Jerryju.

Po hodniku, kjer je dišalo po posteljini in razkužilu, po ohrovtu in ribah, po slanini in karfijoli, je šel za njo Stephen do sprejemnice. Pri mizi, po kateri so bile razmetane brkljarije, je sedel suh

moški, nepremičen kot mumija in oblečen le v dolgo srajco. Z levico je držal lijak z gumijasto cevko. Drugi konec cevke je izginjal v mali odprtini v vratu, natančno pod Adamovim jabolkom.

Moški ni spregovoril, niti se ni dvignil.

„Jerry, to je oče Fermoyle,“ je povedala Kate, preveč vesela za tiste razmere. „Prišel te je obiskat. Sedite, oče. Bom še dala jesti Jerryju.“

Kate Fullon je vzela lijak iz moževih rok, ga dvignila malo višje od njegovih ust in skrbno zilila vanj žlico goveje juhe. Ženska je počakala dve ali tri sekunde, dokler ni čula brbota tekočine. Tedaj je vilila drugo žlico v lijak.

„Je dobra, kajne, Jerry?“ — In proti Stephenu: „Pred desetimi leti ga je zadela nesreča,“ je razlagala. „Nekoč je sredi noči čutil hudo žejo, pa je tipaje vstal. Zamenjal je steklenico in popil skoraj pol steklenice žveplene kisline.“

Oče Steve se je zgrozil.

„Hvala Bogu!“ je rekla Kate. „Hvala sem mu, da mu je rešil življenje. Grlo ima Jerry čisto zaprto. Ne more ziniti besede... A hvala Bogu, doktor Farrell mu je napravil to odprtino, ki jo vidite in po kateri je po cevki.“

Oče Stephen si je delal veter s svojim črnim klobukom.

„Da, vroče je, oče,“ je rekla Kate, a ne smem oken odpreti, ker se bojim prepiha. Doktor Farrell pravi, da je Jerry izgubljen, če se prehladi,“ in koj je zakukala pogovor. „Vi ste novi kaplan, pravkar prišel iz rimskega semenišča?“

Malo kasneje je Stephen zapuščal tisto borno luknjo, ki jo obzarja vdanost in vera.

Čutil je stud in strašen notranji odpor. To je torej tisti vzvišeni poklic, kateremu se je posvetil? Bo moral vršiti podoben posel vse življenje?

Začutil je silen odpor do duhovništva. Čutil je, da je potan, gnusen, umazan... Brez smisla bi bilo, da bi sam sebe tolažil, češ da sta oba prebivalca tistega zatohlega in bednega kvartirja ljubezniva in potrpežljiva človeka, ki prenašata z junaško srčnostjo in medsebojno ljubeznivo svojo žalostno usodo.

Čeprav je bilo zgodaj in bi moral opraviti več obiskov, ni čutil prave volje, da bi jih izvršil. A kam bi mlad duhovnik v soparnem avgustovem popoldnevu? Ali naj se vrne v mračno zakristijo Svete Marjete, tam pade na kolena pred oltarjem, se obtoži, da je naveličan in prosi Boga, naj mu obnovi moč in ljubezen?

Škripaje se mu je približal odprt tramvaj: Wakefieldska polja.

„V Wakefield grem,“ je pomislil. „Poljski zrak mi bo dobro storil.“

Stopil je v skoraj prazen tramvaj. Ko je bil pri ribniku, se je odločil, da se okopa, da se tako pomiri. Ko je bil do kolen v vodi, je odprl oči in opazil, da se je svet čudovito spremenil v lep zelen kraj.

Naenkrat je zazrl vodno lilijo, kot manipelj prilepljeno na njegovo zapestje. Rastlinsko stebelce mu je kot smaragden trak ovijalo podlakt, da ga spominja na bremena in dolžnosti duhovniškega poklica.

„Naloži name, Gospod, še težje breme skrivnosti,“ je mrmral, ko je sklanjal glavo, da poljubi rosno cvetico.

MOLIMO ZA CERKEV V MOLKU

Cerkev v molku se imenujejo one katoliške dežele, ki so pod oblastjo komunizma. Med njimi je tudi naša domovina. Nihče ne čuti s temi deželami in njih prebivalci bolj kot sv. oče, poglavar katoliške Cerkve. Sam veliko molja za njih in nas prosi, da bi se v molitvi in z žrtvami vsak dan spominjali svojih bratov po veri onstran meja svobode, za železno zaveso.

Sv. oče pravi dobesedno: „Katoliki ni vsega sveta morajo čutiti trpljenje duhovnikov in vernikov teh dežel, bodisi doma ali v emigraciji, kot svoje lastno trpljenje.“

Vsi moramo čutiti s temi našimi brati, ki sredi 20. stoletja, ko se toliko govori o svobodi in svoboščinah človeka, trpijo mučenitvo, podobno onemu iz prvih stoletij krščanstva in iz pravih vzrokov: ker hočejo ostati zvesti Bogu in Cerkvi.

KAJ PA MED NAMI?

POKLONITEV SLOVENCEV IN OSTALIH KATOLIŠKIH IZSE- LJENSKIH SKUPNOSTI MARIJI, KRALJICI MIRU

Argentina je katoliška dežela. Vsaj na papirju je tako. Rečenica: „Soy muy católico“ — „Sem dober katoličan“, se sliši zelo pogosto. Pa je ne smemo vzeti resno. Pomeni le, da tisti, ki tako reče, veruje v Boga in nosi svetinjico Matere božje, pa še kake procesije se tu in tam udeleži. Da bi hodil redno k maši in zakramentom ter živel s Cerkvijo, pa ni govora.

Med take „katoličane“ zaidejo katoliški izseljenci iz Evrope, ko pridejo v Argentino. Ker se je slabemu vplivu vedno težje ustavljati kot dobremu, večina novih naseljenecv hitro zaplava v novi tok, saj od njih ne zahteva nobenih žrtev.

Najhitreje vržejo vero čez rame Španci in Italijani. Zdi se, kot da so komaj čakali, da postanejo prosti svojih verskih dolžnosti, ki so jih vršili doma, ne toliko iz prepričanja, kot iz navade in pritiska okolja.

Tudi prejšnji rod Slovencev v veliki večini *redno* ne prakticira več. Mnogi so prišli že od doma versko mlačni; mnogi so se okužili tukaj od grobega materializma; mnogi pa so postali veri nasprotni radi rdeče propagande. Poleg tega naši Slovenci dolgo časa niso imeli zadostnega števila duhovnikov. Gospoda Jože Kastelic najprej in pozneje Janez Hladnik nista mogla storiti več kot sta storila. Njun vpliv je dosegel le del Slovencev.

Za vsakega novonaseljenca so odločilna prva leta življenja v novem kraju.

Če se versko ohrani v začetku, si je rešil vero in tudi narodno zavest. Toda prav radi neznanja deželnega jezika in radi pomanjkanja duhovnikov lastne krvi se čuti prostega izvrševanja verskih dolžnosti. Ko pa enkrat novi jezik dovolj obvlada, je navadno že zapravlil svojo vero.

Problem uživanja je torej tesno povezan s problemom lastnih duhovnikov. Če so na razpolago, bo izseljenska skupnost ostala zvesta veri svojih očetov in se počasi ter brez pretresljajev vključila v domače versko občestvo. Če jih ni, pa

Direktor slovenskih dušnih pastirjev in izseljencev v Argentini č. g. Anton Orehar

prej ali slej postane plen idej, ki so veri nasprotni. Tako se razloži, zakaj Španci in Italijani v novem svetu takoj odpovedo. Tako se da opravičiti tudi oddaljitev naših Slovencev izpred druge svetovne vojne.

*

Pa drugi svetovni vojni je problem izseljencev postal še bolj pereč. Poleg takih, ki so zapuščali domovino radi gospodarskih težav, so se pojavili še begunci, ki so bežali iz domovine radi verskega preganjanja.

Sveta Cerkev je hitro spoznala nevarnost tega pojava. Da bi v rovih drža-

vah, ki so pretežno katoliške, radi nezanimanja s strani krajevnih cerkvenih predstavnikov ne prišlo do masovnega odpada, je v okrožnici „Exul familia“ iz leta 1952 začrtala nove smernice za rešitev dušnega pastirstva med izseljenci. Pokojni dr. Odar je o tem obširno pisal na straneh 224—232 lanskega letnika „Duhovnega življenja“.

Priporočila je ustanovitev novih, tkz. personalnih župnij, ki naj bi brez ozira na krajevno razprostiranje domačih župnij družile v sebi člane iste narodne skupnosti. Take župnije zlasti v Sev. Ameriki že obstojajo, kjer pa člani ene narodne

Veličastna procesija Slovencev v Argentini ob priložnosti II. slovenskega marijanskega kongresa. Zgoraj: del duhovščine; spodaj: fantje in dekleta v narodnih nošah s podobo brezjanske Marije Pomagaj (Foto Jesih)

ali jezikovne skupnosti ne tvorijo tolikšne skupine, da bi jih bilo za eno župnijo, naj se ustanovijo izseljenske dušnopastirske postojanke z izseljenskimi misijonarji ali kaplani. Ti kaplani zaviso od *direktorja* izseljenskih misijonarjev. Direktorja in njegovega pomočnika imenuje konzistorialna kongregacija, kateri trenutno načeljuje kardinal Piazza. Služba direktorja odgovarja mestu dekana v rednem dušnem pastirstvu. Direktor vzdržuje zvezo med izseljenskimi kaplani in krajevnim škofom. Nadzira te kaplane, jim daje smernice za dušno pastirstvo med rojaki, skrbi za versko življenje me zaupanimi mu verniki in o vsem delu poroča delegatu za izseljenstvo pri konzistorialni kongregaciji. Direktorje in njih namestnike nastavlja in odstavlja konzistorialna kongregacija. Morda kakemu Slovencu ta naziv premalo domače zveni. Tak naj pač upošteva, da ni nastal v Ljubljani, temveč v Rimu, in da ga rabijo vse narodne skupnosti.

V smislu apostolske konstitucije „Exul familia“ so se morali ustanoviti pri vseh škofijah škofijski odbori za izseljenstvo. Tudi v Buenos Airesu je to zgodilo. Vodi ta odbor mons. Albino Mensa, ki se je za vsó zadevo iskreno zavzel. Člani tega odbora, ki se redno vsak mesec sestajajo, so pa direktorji posameznih narodnosti. Slovence zastopata čč. gg. Anton Orehar in njegov namestnik Jože Jurak, ki sta bila na ti mesti imenovana 5. decembra 1953.

*

V želji, da enkrat vse katoliške izseljenske skupnosti v Buenos Airesu javno izpričajo svojo vero in vdanost Cerkvi, so direktorji pravkar omenjenega odbora povabili člane svojih narodnosti, da se udeležijo poklonitve Mariji, Kraljici miru v nedeljo 30. maja 1954.

Udeležba je bila nad vse velika, — mnogo večja, kot so se prireditelji nadejali. V sprevodu je korakalo najmanj 10.000 oseb. Poklonitve se je udeležilo 19 narodnosti, ki so si sledile v tem-le vrstnem redu: Nemci, Čehi, Hrvatje, Slovenci, Slovaki, Ukrajinci z Belorusi, Španci, Francozi, Holandci s Flameci, Madžari, Irci, Italijani, Japonci, Poljaki, Litvanci, Estonci in Letonci.

Za namestnika direktorja slovenskih izseljencev v Argentini je bil imenovan preč. g. Jože Jurak

Zbirno mesto je bilo na prostrani Avenida Nueve de Julio ob vstopu v Avenida de Mayo. Ob pol petih se je začel pomikati sprevod. Na čelu so šli Nemci, ki so ugajali s svojo strumno disciplino in dovršenim petjem; Hrvatje so vzbujali pozornost s sliko kardinala Stepinca, ki so jo nosili. Zelo lep vtis so pustili Slovenci. Bili so najbolj številni — nad tisoč — (le Ukrajinci so jim bili enaki po številu), narodne noše so vplivale veličastno in jih je bilo največ med vsemi skupnostmi, slovenski duhovniki, redovniki in bogoslovci, nad 30 jih je bilo, vsi oblečeni v bele rokete, so pa dajali slovenski skupini še posebno slavnostno obeležje. Na precej dolgi poti so slovenski udeleženci po večkrat prepeli vse najlepše Marijine pesmi. Stopali so v osmerostopih in pokazali lepo disciplino. — Zelo so pa razočarali Španci in Italijani. Skoro jih ni bilo videti, čeprav so v Argentini najbolj močno zastopani.

Dasi je stolnica velika, vseh udeležencev ni mogla sprejeti. Večina je mo-

morala ostati zunaj in slediti večerni sv. maši po zvočnikih. Notranjost katedrale je pa napolnila duhovščina, narodne noše in nosilci bander in zastav. Sveto mašo je daroval odpravnik poslov papeške nunciature v Buenos Airesu mons. Alfredo Bruniera, ki je tudi imel priložnostni nagovor. Vsi navzoči so navdušeno prepevali „Angelsko mašo“. Zlasti pa je vse prevzela lurska pesem, ki jo je vsak pel v svojem jeziku. Ganljivo je bilo slišati, kako se je naša „Zdrava, zdrava“ prelivala s španskim „Ave, ave“ v eno samo melodijo. Za slovo je vsa cerkev zaorila „Cristus vincit“.

Ves sprevod je gledalo veliko število domačinov, ki so tvorili gost zid ob robu avenide. Lahko so spoznali, da evropski katoliški izseljenci svojo vero globoko ljubijo in jo tudi javno s ponosom izpričajo. O vsej slovesnosti je poročal obširno tudi argentinski radijo. Ponedeljsko časopisje je pravtako pohvalno pisalo o vsem poteku prireditve in prineslo slike, kjer nastopajo narodne noše.

ARGENTINA

Letošnje lujansko romanje se je vršilo 9. maja. Ker smo v Marijinem letu, se je vršil istočasno v Lujanu II. slovenski marijanski kongres. Vreme je bilo izredno lepo, dasi nekoliko mrzlo. Vseh udeležencev je bilo nad 2.000. Samo romarski vlak je pripeljal 1200 rojakov. Dopolodne je pri sv. maši, ki jo je daroval slovenski izseljenski direktor č. g. Anton Orehar, govoril semeniški spiritual dr. Filip Žakelj, popoldne pred procesijo pa dr. Milan Komar) ter za šolsko mladino. govorila zelo navduševalno in vnela poslušalce v ljubezni do Matere božje. Kongresna zborovanja so bila tri: za može in žene (govorila č. g. Gregor Mali in g. Rudolf Smersu), za fante in dekleta (govornika sta bila č. g. Francé Novak in dr. Milan Novak) ter za šolsko mladino. Višek romanja je bila slovesna procesija, v kateri je naša mladina nosila podobi brezjanske in lujanske Matere božje. Lep okvir procesiji so nudile narodne noše in številna duhovščina. Kot vsako leto, so tudi letos pete litanije Matere božje globoko zajele naše rojake in jim za pol ure pričarale pred oči in v srca košček domovine.

Dr. Rudolf Hamželič, zvesti in pridni sodelavec naše revije praznuje ta mesec srebrni jubilej katoliškega mašništva. Gospod jubilan je štajerski rojak. Študiral je v Ljubljani in stanoval v Marijanišču, kjer je bila za prednico sedanja glavna prednica Slovenskih šolskih sester m. Hanželič. Leta 1924 je maturiral, leta 1929 pa je bil posvečen v duhovnika. V naslednjih letih je doktoriral in bil imenovan za profesorja verouka. Izbruh vojne ga je našel v Celju, od koder se je umaknil v Ljubljano. Sodeloval je pri izdelavi veroučnih učbenikov za višjo gimnazijo in bil vedno vnet pobornik Marijanskih kongregacij med dijaki. Leta 1945 je zapustil domovino, preživel nekaj časa v sončni Južni Tirolski in prišel nato v Argentino. Nekaj časa je deloval v mendoški škofiji, sedaj pa že nekaj let živi kot kaplan neke redovne skupne v kraju San Esteban v kordobskih gorah. Gospodu jubilantu iskreno čestitamo in mu želimo, da tudi v bodoče nadaljuje s svojim ustvarjalnim delom.

Glasilo osrednjega tajništva Marijinih kongregacij v Rimu, „Acies Ordinata“, prinaša v februarski številki latinsko pisan sestavek o pokojnem Marijanu Koritnik pod naslovom: Vzgleadni član. V omenjenem sestavku, ki obsega skoro eno stran in je priobčen na vidnem mestu, se povzema v glavnem to, kar je že pred meseci na treh straneh objavilo glasilo argentinskih Marijinih kongregacij „Magnificat“. Pokojnikovo domovino Slovenijo, njegovo uspešno umetniško udejstvovanje kot slikar v Italiji in Argentini, slikanje brezjanske Matere božje, sodelovanje pri pevskem zboru „Gallus“, delavnost in zvestoba Marijanski kongregaciji. — Omembe vredna pa je ta izredna pozornost v svetovnem marijanskem listu, zlasti ob obletnici Marijanove smrti — (15. maja 1954).

CORREO ARGEN- TINO Suc. 6	TARIFA REDUCIDA
	Concesión No. 2560

V Marijinem mesecu, 16. maja t. l. je družina Škulj-Kociman, ki živi v kraju Villa Bosch blizu Buenos Airesa doživela lepo družinsko slavnje. Ta dan je namreč č. g. Jože Jurak v družbi treh slovenskih in dveh argentinskih duhovnikov blagoslovil hišno kapelico, posvečeno Mariji — Pomočnici kristjanov. Nad vhodom stoji zapisano z zlatimi črkami: Annus Marianus 1954 — Fulgens corona, t. j. Marijansko leto 1954 — Bleščeča krona, v notranjosti kapele so pa na dveh marmornatih ploščah vklesana imena vseh rajnih iz obeh družin. K blagoslovitvi kapelice se je zbralo lepo število rojakov. Domači župnik iz Ville Bosch je povdaril, da so Slovenci med njegovimi najboljšimi verniki. Med njimi se družini Škulj in Kocimar v verski vnemi še posebej odlikujeta. Vsa slovesnost je zelo prisrčno potekla. Nehote so se verniki spomnili majskih večerov v domovini, ko so se verniki zbirali pri svojih vaških znamenjih in so kipele vroče prošnje in vnete hvalnice pred Marijin prestol.

Domovina se nas je spomnila. V Novi Gorici izhaja že tretje leto list „Družina“. Uredništvo je v Ljubljani, Resljeva cesta 11/I, tiska pa ga Umetniški zavod za litografijo v Ljubljani. Lastnik lista je dr. Mihael Toroš, apostolski administrator. List „Družina“ je v Sloveniji edini verski list. Razširjen je po Sloveniji in med Slovenci po raznih predelih države. Zadnje čase ga pošiljajo tudi našim izseljencem v tujino. Tiska se v nakladi 40.000 izvodov. Te dni je prešla Dušnopastirska pisarna v Buenos Airesu dva izvoda tega lista s pripombo, da „ga pošiljajo brezplačno kot dar domovine“. V primeru, če bi se naši izseljenci za list zanimali, so ga pripravljeno pošiljati tudi v več izvodih. Kot protiuslugo želi uredništvo, da mu od časa do časa pošljemo slike onih krajev, kjer naši ljudje živijo, cerkve, kjer se zbirajo pri službi božji, kolonije in slike skupin naših ljudi. Bralce „Družine“ bi zelo zanimalo, kako naši ljudje v tujini živijo svoje versko in narodno življenje.

Kot se spoštovani naročniki „Duhovnega življenja“ gotovo še dobro spominjajo, smo v začetku leta objavili v naši reviji, da bo naročnina po 30. juniju 1954 veljala 60 pesov. Za ta boleči korak smo se morali odločiti po treznem prevdarku, da cena 50 pesov ne krije več celotnih stroškov, ki so zvezani z izdajanjem revije. Ker pa pride v začetku leta vedno več denarja kot pa pozneje, smo hoteli pozornost naših naročnikov, ki bi plačali do 30. junija 1954, poplačati s tem, da smo začasno ostali še pri naročnini 50 pesov. Te dni so v Argentini cene splošno narastle, tako da bi morali naročnino v vsakem primeru zvišati tudi mi, čeprav bi tega v začetku leta morda ne mislili storiti. Upamo, da bodo spoštovani naročniki razumeli novi položaj in reviji ostali naklonjeni tudi v bodoče. Uredništvo lista pa se bo trudilo, da revija ne bo ničesar zgubila na pestrosti in lepoti ter izhajala tudi vnaprej tako redno kot doslej.

KONZORCIJ IN UPRAVA „DUHOVNEGA ŽIVLJENJA“

„Duhovno življenje“ je slovenski mesečnik, ki ga izdaja konzorcij (Orihar Anton), urejuje pa uredniški odbor (dr. Francé Gnidovec in Jože Jurak). — Naslov: Víctor Martínez 50, Buenos Aires, Argentina. — Celoletna naročnina znaša za Argentino po 30. juniju 1954 60 pesov, za USA in Kanado 5 dolarjev, za Italijo 2000 lir, za Avstrijo 75 šil., drugod v protivrednosti dol. — Tiska F. Grote, Montes de Oca 320

• PRIZADEVAJTE • SI, DA •

• BOSTE • IMELI • LJUBEZEN •

I. KOR. 13, 13

V TEJ ŠTEVILKI BOSTE BRALI

OB SREBRNEM JUBILEJU	Dr. Ivan Ahčič	369
MAŠNA PESEM	Stanko Koščak	374
PASTIRJEV GLAS	Škof dr. Gregorij Rožman	376
BODAS DE PLATA EPISCOPALES DEL MONS. GREGORIO ROŽMAN	Joe Juck	380
„GOSPOD, VI BOSTE SE ŠKOF POSTALI!“	A. Vauti	231
MOJA SREČANJA S PROFESORJEM IN ŠKOFOM DR. ROŽMANOM	Dr. Jože Jagodic	383
MISLI		387
NAŠ ŠKOF V ZDRUŽ. DRŽAVAH ..	Mons. M. Škerbec	388
MARIJA IN SLOVENSKI NAROD	Prof. Božidar Bajuk	391
VELESOVO	Marijan Marolt	396
VELIKI POKLIC	Dr. Mirko Gogala	401
ŠEGE NA DOMAČIH TLEH	Joža Kmetov	405
SLOVANSKA APOSTOLA NA PETROVEM GROBU Dr. Stanko Kahné		409
POROKA NA SLEMENICI	Gregor Hribar	413
ŽENE OČAKOV	Prof. Pavel Slapar	417
VERSKA VZGOJA V PREDŠOLSKI DOBI	Dr. Rudolf Hanželič	423
KAJ PA DOMA?		426
MOJ OČE	Bogdan Budnik	431
KAPELICA	Ljubka Šorli	432
KARDINAL	Henry Morton Robinson	433
MOLIMO ZA CERKEV V MOLKU!		436
KAJ PA MED NAMI?		437